

Åserval kommune

MØTEINNKALLING

UTVAL:	KOMMUNESTYRET
MØTESTAD:	Åserval rådhus, Skoræ
DATO:	13.12.2018
TIDSPUNKT:	16:00 obs.. obs..

Dersom nokon er forhindra frå å møta, eller treng vararepresentant i ein skildsaker, må servicekontoret snarast råd få melding om dette på tlf. 38 28 58 00. Vararepresentantar møter berre etter nærmere avtale med servicekontoret.

SAKLISTE

Utvalsnr.:	Innhald:	Lukka:
PS 18/52	Referatsaker	
PS 18/53	Avsetting til eigenkapitalfond og endra framdrift investeringer 2018	
PS 18/54	Rullering - kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet, handlingsprogram 2019-2023	
PS 18/55	Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett 2019-2022	
PS 18/56	Kvitefossmyra: Kulvert og bekk	
PS 18/57	Utbygging av vatn og avløp i Bjelkelaget, Bortelid	
PS 18/58	Godkjenning av utbyggingsavtale for N2, Kvitefossmyra.	
PS 18/59	Interkommunalt NAV samarbeid	
PS 18/60	Vertskommunesamarbeid Kommuneoverlege	
PS 18/61	Samarbeidsavtale mellom Åserval kommune og Agder politidistrikt	VERT ETTERSENDT
PS 18/62	Orienteringar	

Kl. 18:30 Tradisjonell avslutning med jolemat og markering av 25-års jubilantar.

Åserval, 04. desember 2018

Oddmund Ljosland
ordførar (s)

utvalssekretær

SAKLISTE

Utvalsnr.:	Innhald:	Lukka:
PS 18/52	Referatsaker	
PS 18/53	Avsetting til eigenkapitalfond og endra framdrift investeringer 2018	
PS 18/54	Rullering - kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet, handlingsprogram 2019-2023	
PS 18/55	Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett 2019-2022	
PS 18/56	Kvitefossmyra: Kulvert og bekk	
PS 18/57	Utbygging av vann og avløp i Bjelkelaget, Bortelid	
PS 18/58	Godkjenning av utbyggingsavtale for N2, Kvitefossmyra.	
PS 18/59	Interkommunalt NAV samarbeid	
PS 18/60	Vertskommunesamarbeid Kommuneoverlege	
PS 18/61	Samarbeidsavtale mellom Åseral kommune og Agder politidistrikt	
PS 18/62	Orienteringar	

PS 18/52 Referatsaker (FYLGJER VEDLAGT)

Åserval kommune

MØTEPROTOKOLL

UTVAL: KOMMUNESTYRET

MØTESTAD: Åserval rådhus

DATO: 08.11.2018

TIDSPUNKT: 13:00 – 20:15

FASTE MEDLEMMAR TILSTADES:

16 representantar og 2 vararepresentantar

FASTE MEDLEMMAR IKKJE TILSTADES:

Espen Bentsen Øyulvstad	Medlem	AP
-------------------------	--------	----

Thomas Repstad	Medlem	HØ - Sak 18/48
----------------	--------	----------------

VARAMEDLEMMAR:

Vibeke Sandåker	For Espen Bentsen Øyulvstad	AP – Frå kl. 14:45
-----------------	-----------------------------	--------------------

Elling Eikerapen	For Thomas Repstad	HØ - Sak 18/48
------------------	--------------------	----------------

FRÅ ADMINISTRASJONEN:

Astrid Marie Engeli	Kst. rådmann
---------------------	--------------

Dagne Ropstad	Kommunalsjef
---------------	--------------

Kjell Gunnar Olsen	Rådmann
--------------------	---------

Kjell Terje Hegghaug	Einingsleiar
----------------------	--------------

Kirsten Austenaa	Einingsleiar
------------------	--------------

Laila Ljosland	Einingsleiar
----------------	--------------

Svein Ove Nepstad	Økonomisjef
-------------------	-------------

Katrine Austrud	Økonomikonsulent
-----------------	------------------

Odd Helge Liestøl	Einingsleiar
-------------------	--------------

Kari Røynlid	Planleggjar	Sak 18/48
--------------	-------------	-----------

Janne Thorsland Elvenes	Utvalssekretær
-------------------------	----------------

Ann Kristin TollefSEN	Utvalssekretær
-----------------------	----------------

ANNA:

Presentasjon av budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022 v/kst. rådmann, økonomisjef og kommunalsjef (kl. 13:00 – 14:45).

Regionplan Agder 2030 / Klimaveikart Agder / Levekårssatsing Agder deltok med leiar av fellesnemda/fylkesordførar Vest-Agder Terje Damman og prosjektleiar Regionplan Agder 2030, Manuel Birnbrich.

Agder Energi presentasjon v/konserndirektør Tom Nysted og direktør Knut Hoven.

MERKNADER TIL SAKSLISTE/INNKALLING:

Ingen merknader.

Åseral, 8. november 2018

for Kommunestyret

SAKLISTE

Utvalsnr.:	Innhald:	Lukka:
PS 18/46	Referatsaker	
PS 18/47	Budsjettkontroll 2.tertial 2018 - DRIFT	
PS 18/48	Godkjenning av reguleringsplan for Panoramavegen	HANDSAMA SOM FYRSTE SAK
PS 18/49	Kommunestyre, fylkesting og stortingsval - Vurdering av valkrinsar	
PS 18/50	Nytt omsorgsbygg.	
PS 18/51	Orienteringar	

PS 18/46 Referatsaker

Saksprotokoll i Kommunestyret - 08.11.2018

Ingen merknader.

RS 18/9   Kommunestyre: Godkjenning av protokoll 27.09.2018

PS 18/47 Budsjettkontroll 2.tertial 2018 - DRIFT

Framlegg til vedtak:

- *Kommunestyret tek tertialrapporten til etterretning.*
- *Disposisjonsfondet til frostsikring Bortelid, saldo kr 100 000, vert omdisponert til øg å gjelde frostsikring på Ljosland.*
- *Kommunestyret vedtek å overføre kr 432 000 av meirinntekta frå premiefondet i KLP frå drifts- til investeringsrekneskapen for å finansiere Eigenkapitalinnskot KLP.*

Saksprotokoll i Kommunestyret - 08.11.2018

Framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

- *Kommunestyret tek tertialrapporten til etterretning.*
- *Disposisjonsfondet til frostsikring Bortelid, saldo kr 100 000, vert omdisponert til øg å gjelde frostsikring på Ljosland.*
- *Kommunestyret vedtek å overføre kr 432 000 av meirinntekta frå premiefondet i KLP frå drifts- til investeringsrekneskapen for å finansiere Eigenkapitalinnskot KLP.*

PS 18/48 Godkjenning av reguleringsplan for Panoramavegen

Framlegg til tilråding:

Åseral kommune godkjenner jamfør plan- og bygningslovas § 12-12 detaljreguleringsplan for Panoramavegen med følgjande endringar:

Føresegn 2.4 endrast til:

Før det blir gitt byggeløyve til hytter i planområdet, skal Panoramavegen flyttast og ferdigstillast, og det skal byggast natursteinsmur mellom veggroft og skjæring langs Panoramavegen for å minske høgda på skjæring.

Situasjonsplan som viser endeleg plassering, lengde og høgde på mur skal godkjennast av kommunen før tiltaket utførast.

Saksprotokoll i Hovudutval for Drift og Utvikling - 17.10.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune godkjenner jamfør plan- og bygningslovas § 12-12 detaljreguleringsplan for Panoramavegen med følgjande endringar:

Føresegn 2.4 endrast til:

Før det blir gitt byggeløyve til hytter i planområdet, skal Panoramavegen flyttast og ferdigstillast, og det skal byggast natursteinsmur mellom veggroft og skjæring langs Panoramavegen for å minske høgda på skjæring.

Situasjonsplan som viserendeleg plassering, lengde og høgde på mur skal godkjennast av kommunen før tiltaket utførast.

Saksprotokoll i Kommunestyret - 08.11.2018

Habilitet:

Representanten Thomas Repstad gjekk frå som ugild i medhald av fvl. § 6, 1. ledd bokstav b. Elling Eikerapen møtte som vararepresentant.

Det vart orientert om e-post frå Finn Sødal v/Kari Røynlid.

Handsaming:

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Åseral kommune godkjenner jamfør plan- og bygningslovas § 12-12 detaljreguleringsplan for Panoramavegen med følgjande endringar:

Føresegn 2.4 endrast til:

Før det blir gitt byggeløyve til hytter i planområdet, skal Panoramavegen flyttast og ferdigstillast, og det skal byggast natursteinsmur mellom veggført og skjæring langs Panoramavegen for å minske høgda på skjæring.

Situasjonsplan som viser endeleg plassering, lengde og høgde på mur skal godkjennast av kommunen før tiltaket utførast.

PS 18/49   Kommunestyre, fylkesting og stortingsval - Vurdering av valkrinsar

Framlegg til tilråding:

Åseral kommune organiserar valarbeidet med følgjande røystekrinsar:

Valkrins:

Kyrkjebygd

Kylland ?

Lognavatn ?

Vallokale:

Åseral rådhus

Vedtaket vert gjort gjeldande frå og med kommunestyre- og fylkestingsvalet 2019.

Saksprotokoll i Valstyre - 16.10.2018

Framlegg:

Oddmund Ljosland:

Åseral kommune organiserar valarbeidet med følgjande røystekrinsar (dagens modell):

Valkrins:

Kyrkjebygd

Kylland

Lognavatn

Vallokale:

Åseral rådhus

Kylland grendehus

Lognavatn grendehus

Votering:

Framlegg til vedtak med ein røystekrins (Kyrkjebygd) fekk to røyster (O. Åsland og G.B. Aasheim).

Framlegg frå Oddmund Ljosland vart vedteke med tre røyster.
(O. Ljosland, B. Haugstad og L. Thorsland).

Tilråding:

Åseral kommune organiserar valarbeidet med fylgjande røystekrinsar (dagens modell):

Valkrins:

Kyrkjebygd
Kylland
Lognavatn

Vallokale:

Åseral rådhus
Kylland grøndehus
Lognavatn grøndehus

Saksprotokoll i Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne - 07.11.2018

Valstyret sitt mindretalsvedtak vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune organiserar valarbeidet med fylgjande røystekrinsar:

Valkrins:

Kyrkjebygd

Vallokale:

Åseral rådhus

Vedtaket vert gjort gjeldande frå og med kommunestyre- og fylkestingsvalet 2019.

Saksprotokoll i kommunestyret - 07.11.2018 Framlegg:Alternativ 1:

Åseral kommune organiserar valarbeidet med fylgjande røystekrinsar (dagens modell):

Valkrins:

Kyrkjebygd
Kylland
Lognavatn

Vallokale:

Åseral rådhus
Kylland grøndehus
Lognavatn grøndehus

Alternativ 2:

Åseral kommune organiserar valarbeidet med fylgjande røystekrinsar:

Valkrins:

Kyrkjebygd

Vallokale:

Åseral rådhus

Vedtaket vert gjort gjeldande frå og med kommunestyre- og fylkestingsvalet 2019.

Votering:

Alternativ 2:

7 røysta for alternativ 2 (ein røystekrins)
(N.T. Egenes, Aa. Breilid, J.A. Bjørndal, V. Sandåker, O. Åsland, Ø. Aas og T. Tveit).

Alternativ 1:

Alternativ 1 (tre røystekrinsar) vart vedteke med 10 røyster.
(T. Repstad, G.B. Aasheim, O. Ljosland, L. Thorsland, J. Stangvik, E. Åsland,
B. Haugstad, J.O. Selland, T. Forgard og G. Ljosland).

Vedtak:

Åseral kommune organiserar valarbeidet med følgjande røystekrinsar (dagens modell):

Valkrins:

Kyrkjebygd

Kylland

Lognavatn

Vallokale:

Åseral rådhus

Kylland grendehus

Lognavatn grendehus

PS 18/50 Nytt omsorgsbygg

Framlegg til tilråding:

Kommunestyret vedtar utbygging av Åseral omsorgsbygg som forprosjektet og kalkyler viser.
Kommunestyret løyver midlar ved handsaming av kommuneplanens handlingsdel med
økonomiplan og budsjett (2019 – 2022)

Det vert oppretta ein byggekomité med følgjande representantar: Kommunalsjef for oppvekst og
levekår, einingsleiar for pleie, rehabilitering og omsorg, einingsleiar for drift og vedlikehald,
verneombod ved Åseralsheimen, leiar av hovudutval for drift og utvikling og leiar for
hovudutval for oppvekst og levekår.

Saksprotokoll i Hovudutval for Oppvekst og Levekår - 07.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

*Kommunestyret vedtar utbygging av Åseral omsorgsbygg som forprosjektet og kalkyler viser.
Kommunestyret løyver midlar ved handsaming av kommuneplanens handlingsdel med
økonomiplan og budsjett (2019 – 2022)*

*Det vert oppretta ein byggekomité med følgjande representantar: Kommunalsjef for oppvekst og
levekår, einingsleiar for pleie, rehabilitering og omsorg, einingsleiar for drift og vedlikehald,
verneombod ved Åseralsheimen, leiar av hovudutval for drift og utvikling og leiar for
hovudutval for oppvekst og levekår.*

Saksprotokoll i Hovudutval for Drift og Utvikling - 07.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Kommunestyret vedtar utbygging av Åseral omsorgsbygg som forprosjektet og kalkyler viser. Kommunestyret løyver midlar ved handsaming av kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett (2019 – 2022)

Det vert oppretta ein byggekomité med følgjande representantar: Kommunalsjef for oppvekst og levekår, einingsleiar for pleie, rehabilitering og omsorg, einingsleiar for drift og vedlikehald, verneombod ved Åseralsheimen, leiar av hovudutval for drift og utvikling og leiar for hovudutval for oppvekst og levekår.

Saksprotokoll i Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne - 07.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Kommunestyret vedtar utbygging av Åseral omsorgsbygg som forprosjektet og kalkyler viser. Kommunestyret løyver midlar ved handsaming av kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett (2019 – 2022)

Det vert oppretta ein byggekomité med følgjande representantar: Kommunalsjef for oppvekst og levekår, einingsleiar for pleie, rehabilitering og omsorg, einingsleiar for drift og vedlikehald, verneombod ved Åseralsheimen, leiar av hovudutval for drift og utvikling og leiar for hovudutval for oppvekst og levekår.

Saksprotokoll i Barne- og ungdomsrådet - 07.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Kommunestyret vedtar utbygging av Åseral omsorgsbygg som forprosjektet og kalkyler viser. Kommunestyret løyver midlar ved handsaming av kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett (2019 – 2022)

Det vert oppretta ein byggekomité med følgjande representantar: Kommunalsjef for oppvekst og levekår, einingsleiar for pleie, rehabilitering og omsorg, einingsleiar for drift og vedlikehald, verneombod ved Åseralsheimen, leiar av hovudutval for drift og utvikling og leiar for hovudutval for oppvekst og levekår.

Saksprotokoll i Kommunalutvalet - 07.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Kommunestyret vedtar utbygging av Åseral omsorgsbygg som forprosjektet og kalkyler viser. Kommunestyret løyver midlar ved handsaming av kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett (2019 – 2022)
Det vert oppretta ein byggekomité med følgjande representantar: Kommunalsjef for oppvekst og levekår, einingsleiar for pleie, rehabilitering og omsorg, einingsleiar for drift og vedlikehald, verneombod ved Åseralsheimen, leiar av hovudutval for drift og utvikling og leiar for hovudutval for oppvekst og levekår.

Saksprotokoll i Kommunestyret - 08.11.2018

Fellesframlegg:

Som framlegg til tilråding, med følgjande tillegg:

Kommunestyret skal haldast jamleg oppdatert på framdrift, økonomi, kvalitet og HMS.
Referat frå byggemøter skal gjerast tilgjengeleg for kommunestyret.

Votering:

Justert framlegg vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Kommunestyret vedtar utbygging av Åseral omsorgsbygg som forprosjektet og kalkyler viser. Kommunestyret løyver midlar ved handsaming av kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett (2019 – 2022)
Det vert oppretta ein byggekomité med følgjande representantar: Kommunalsjef for oppvekst og levekår, einingsleiar for pleie, rehabilitering og omsorg, einingsleiar for drift og vedlikehald, verneombod ved Åseralsheimen, leiar av hovudutval for drift og utvikling og leiar for hovudutval for oppvekst og levekår.

*Kommunestyret skal haldast jamleg oppdatert på framdrift, økonomi, kvalitet og HMS.
Referat frå byggemøter skal gjerast tilgjengeleg for kommunestyret.*

PS 18/51   Orienteringar

Saksprotokoll i Kommunestyret - 08.11.2018

Agder Energi AS – sak mot Staten v/Olle- og energidepartementet:
Økonomisjef og ordførar vil vere tilstades i Oslo tingrett måndag og tysdag i veke 46.

AVSETNING TIL EIGENKAPITALFOND OG ENDRA FRAMDRIFT INVESTERINGER 2018

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
	2018/680	Katrine Austrud	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:	MØTEDATO:	
18/53	Kommunestyret		13.12.2018

Bakgrunn:

Etter Kommuneloven og forskrift om årsbudsjett er det Kommunestyret som har mynde til å avsette løyvinger til eigenkapitalfond.

Forslag på slike avsetninger skal handsamas av kommunestyret.

Det er og bare kommunestyret som kan foreta budsjettendringer for investeringsprosjekt. Då framdrifta for nokre av prosjekta er blitt annleis enn budsjettet, vil vi foreslå at det blir føreteke ei budsjettendring mellom åra 2018 og 2019

Vurdering:

Avsetning til disposisjonsfond

Det er kome inn søknadar om å avsette unytta løyvinger til eigenkapitalfond frå nokre ansvarsområde. Det ligg ein føresetnad for å avsette midlar frå drift til eit disposisjonsfond, at rekneskapen for planområdet viser eit mindreforbruk i høve til ramma som er vedteke for budsjetteåret.

Planområde 130 – Økonomi og personal:

Ansvar 130 ynskjer avsetning til fond for følgjande saker:

- I 2018 får vi frå Fylkesmannen «skjønnsmidler til retaksering av verk og bruk» på kr 93 000. Då kostnadane hovedsakleg kjem i 2019 ynskjer eininga at desse vert satt av til fond.
- Einininga har søkt om kr 70 000 i OU midlar til kurs og ynskjer å sette desse av til fond for felles kursing.

Planområde 150 – Service, reiseliv og kultur:

Ansvar 150 har gjennom 2018 hatt mykje sjukefråver som har gjort at eininga ikkje har fått gjennomført alt av planlagt aktivitet. Ynskjer avsetning til to fond for 2019:

- Amerikaprosjektet «Frå flor til floor». Ein film om Åsdølar si utvandring til Amerika. Vest-Agder Museet har støtta prosjektet (intervju og filming i USA) med kr 35 000. I tillegg til Amerikaturen er det mykje andre utgifter forbundet med eit slikt

filmprosjekt som lisensar, kjøp av rettigheter, diverse utstyr, reiser og overtid. Ein ynskjer difor å setje av kr 100 000 til dette prosjektet som skal ha premiere i 2020.

- Det er behov for å få på plass aktivitetar for dei yngste på Minne. Me ynskjer difor å kjøpe inn leikeapparat for plassering utandørs. Kr 100 000 vil kunne dekke behovet i fyrste omgang.

Endra framdrift for investeringsprosjekt

Planområde 500 har investeringsprosjekt som har fått ei anna framdrift enn det som ble lagt til grunn då budsjettet for 2018 vart vedteke. Vi ber kommunstyret godkjenne og redusere budsjettet for 2018 og re-budsjettere med same beløp i 2019. Det gjeld følgjande prosjekt:

Ljosland RA:

Prosjektering og førebuing til anbod er i gang. Rambøll er engasjert. Oppstart 2020. Ber om at kr 1 590 000 vert overført til 2019.

Bortelid VV:

Arbeidet med installering av utstyr er i gang. Ferdigstilt våren 2019. Ber om at kr 2 850 000 vert overført til 2019.

Kvesmoen, diverse arbeid/lager:

Det må kjøpast inn ein ekstra transportcontainer. Ber om at kr 150 000 vert overført til 2019.

Åseralsprosjekta:

Agder energi er i gong med utbygging av Åseral Nord.

Åseral kommune skal betale for undersprenging på strekninga Bergevad – Gloppeidalen. Kostnadane for dette vil kome i 2019 eller 2020.

Åseral kommune legg VA på strekket Nedregardsbrua – Øvregardsbrua. I tillegg bidreg kommunen med midlar til belysning og andre tiltak som følge av grunneverv på eigedommane langs strekket.

Anlegget skal ferdigstilla i løpet av sommaren 2019.

Hovuddelen av kostnadene kjem i 2019.

Beløp brukt til breiddeutviding Ljosland i 2018 er kostnader knytt til endringar i arbeidsteikningar som følge av endringar i prosjektet.

Midlane vert teken frå utbyggingsavtalemidlar for Åseralsprosjekta, Nærmiljøtiltak.

VA Ospekronæ:

Ber om at kr 900 000 vert overført til 2019

VA-trase langs fylkesveg på Ljosland:

Ber om at kr 1 875 000 vert overført til 2019.

Verdiskapning Åseralsprosjekta:

Ber om at kr 4 100 000 vert overført til 2019.

FYLGJANDE VURDERINGAR ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	X	
Investeringsbudsjett	X	
Driftsbudsjett		
Lokale planar		
Arealplanar		
Regionale/statlege planar		
Likestilling		
Barn og unge sin representant i plansaker		
Barne- og ungdomsråd		
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne		
Arbeidsmiljøutval		
Administrasjonsutval		
Folkehelsa		

Framlegg til vedtak:

Kommunestyret godkjenner avsetning til disposisjonsfond for følgjande formål:

- Retaksering: kr 93 000
- Felles kursing: kr 70 000
- Amerikaprosjektet «Frå flor til floor: kr 100 000
- Leikeapparat Minne. Kr 100 000

Kommunestyret godkjenner at investeringsramma for følgjande investeringsprosjekt vert redusert med ubrukte løyvingar i 2018 og re-budsjettert i 2019:

- Ljosland RA: kr 1 590 000
- Bortelid VV: kr 2 850 000
- Kvesmoen diverse arbeid/lager: kr 150 000
- VA Ospekronæ: kr 900 000
- VA-trase langs fylkesveg på Ljosland: kr 1 875 000
- Verdiskapning Åseralsprosjekta: kr 4 100 000

Kostnadar knytt til breiddeutviding, inntil kr 300 000, vert finansiert ved utbyggingsavtalemidlar for Åseralsprosjekta, Nær miljøtiltak.

Parter i saka:

Kopi til:

RULLERING - KOMMUNEDELPLAN FOR IDRETT OG FYSISK AKTIVITET, HANDLINGSPROGRAM 2019-2022

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
143/C20	2007/512	Randi Byremo	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:	MØTEDATO:	
18/10	Barne- og ungdomsrådet	26.11.2018	
18/107	Hovudutval for Drift og Utvikling	28.11.2018	
18/35	Hovudutval for Oppvekst og Levekår	27.11.2018	
18/107	Kommunalutvalet	27.11.2018	
18/54	Kommunestyret	13.12.2018	

Bakgrunn:

Kulturdepartementet stiller krav om at det skal vere vedteke ein kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet. Denne planen har ein 12-årig langsiktig del og ein 4-årig kortsiktig del. Tiltak som er tenkt finansiert gjennom spelemiddelordninga må ligge inne som eit prioritert tiltak i handlingsprogrammet i denne kommunedelplanen. Handlingsprogrammet er den kortsiktige delen av kommunedelplanen, og er ein oversikt over planlagde anlegg og tiltak dei nærmaste fire år. Denne skal rullerast kvart år. Kommunedelplanen blei sist revidert i 2015, og hovudregel er at planen reviderast kvart fjerde år. Etter planen skulle det ha vore ein revisjon no i 2018, men dette er av fleire grunnar utsett til 2019. Kommunen sitt folkehelseoversyn skal reviderast i 2019, og utviklinga og satsingsområde i kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet skal også vurderast opp mot utfordingar i eit folkehelseperspektiv. Difor ser ein det som fornuftig å samkøyre revisjon av desse.

Brev med informasjon om rulling av handlingsprogram blei send ut til lag, foreiningar, idrettsråd og andre 26.09.2018 med frist for innspel 1.11.2018. I tillegg er det lagt ut informasjon på kommunen si heimeside og på facebook. Det har også vore ein gjennomgang av planlagde kommunale anlegg saman med rådmannen. Handlingsprogrammet 2019-2022 blir no lagd fram for godkjenning.

Vurdering:

Vurderingar og prioriteringar av tiltak i handlingsprogrammet er gjort med utgangspunkt i følgjande:

- *Satsingsområde i følge kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet.*
Kommunen vil mellom anna er å leggje til rette for varierte anlegg for idrett og friluftsliv knytt til skule og barnehage som stimulerer til auka kvardagsaktivitet. Andre viktige satsingsområde er sentrumsnære turløyper, løypetraséar i utbyggingsområde, merking/skilting av nye og etablerte stiar og tilrettelegging av scooterløype.
- *Idretten sine satsingar lokalt og regionalt.*
ÅIL har spela inn eit nytt tiltak i 2019 og det gjort nokre andre endringar i andre tiltak i høve til prioritering i tid.
- *Utfordringar og satsingar i eit folkehelseperspektiv for fastbuande i kommunen.*
Folkehelsebarometeret for 2018 syner at ein i Åseral ligg signifikant dårligare an enn i landet elles på desse områda: Låginntekt (hushaldningar) 0-17 år , trivsel på skule (10.klasse), muskel- og skjelettlidningar og nye tilfelle av lungekreft.
- *Reiseliv og utvikling av Åseral som eit attraktivt reisemål.*

Det skjer mykje i utfartsområda i Åseral, både i Eikerapen, på Ljosland og i Bortelid. I 2018 fekk alle nye løypetiltak med unnatak av eit, tilsegn om midlar som omsøkt. . I 2019 er det spela inn to nye løypetiltak på Bortelid.

Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2018 (V-0732) har to hovudkategoriar anlegg, ordinære og nærmiljø. Ordinære anlegg vil seie eit anlegg for organisert idrett og fysisk aktivitet. Denne kategorien anlegg kan finansierast med 1/3 spelemiddeltilskot av total kostnadsramme. Friluftslivanlegg høyrer til denne kategorien, men til slike anlegg kan ein få 50 prosent tilskot. Nærmiljøanlegg er anlegg utandørs for eigenorganisert fysisk aktivitet, hovudsakleg knytt til bu- eller opphaldsområde. Slike anlegg kan finansierast med 50 prosent spelemiddeltilskot, inntil kr. 300 000 per anlegg.

Det kom inn fleire innspel til planen innan fristen. To nye nærmiljøanlegg er teken inn i handlingsprogrammet – *rulleskiløype Bortelidtjonna* og *aktivitetsområde Austrud*. Vidare er tre nye ordinære anlegg spela inn til planen. *Styrkerom fleirbruks huset, oppgradering av skytebane Løkjen og tursti med gapahuk Kvitevatn, Bortelid*. Alle desse skal tiltaka omsøkjast i 2019.

Alle tiltak i kommunal regi er utsett til 2021 eller 2022. Årsaken til dette er at det ikkje er heilt samsvar mellom tiltaka i denne planen og kommunal handlingsplan og budsjett. Dei vert derfor utsett i tid. Aktivitetsområde i Austrud var ønska prioritert høgt, men er flytt til 2020 sidan det ikkje er lagt inn i økonomiplanen for 2019.

Dei tiltaka som ikkje er kommunale, blir stort sett finansiert gjennom eksterne kjelder. Unntaket er tiltaket styrkerom. Her er delar av kostnaden er finansiert med kommunalt tilskot, jmf. KOS-sak 18/27.

Alle tiltaka er i tråd med satsingsområder i kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet, kap.5.2, og blir teken inn i handlingsprogrammet.

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	X	
Investeringsbudsjett	X	
Driftsbudsjett	X	
Lokale planar	X	
Arealplanar	X	
Regionale/statlege planar	X	
Likestilling		X
Barn og unge sin representant i plansaker		X
Barne- og ungdomsråd	X	
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne	X	
Arbeidsmiljøutval		X
Administrasjonsutval		X
Folkehelsa	X	

Framlegg til tilråding:

Åseral kommune vedtek handlingsprogram 2019-2022 som det ligg føre.

Saksprotokoll i Barne- og ungdomsrådet - 26.11.2018

Fellesframlegg:

Åseral kommune vedtek handlingsprogram 2019–2022, men Barne- og ungdomsrådet ønskjer følgjande endringar:

- Sti m/hinderleik, aktivitetsløype blir flytt til 2019
- Frisbeegolf blir flytt til 2022
- Skileik og aktivitetsstasjon Austrudshåmåren blir flytt til 2021
- Servicebygg m/toalett og tidtakar blir flytt til 2019
- Turløype Skardhei–Takhomholå blir flytt til 2020
- Turløype Gluggevarden–Storaslåtta blir flytt til 2021
- Stabakka–Rjukanvegen, turløype + bru blir flytt til 2020

Votering:

Fellesframlegg vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune vedtek handlingsprogram 2019–2022, men Barne- og ungdomsrådet ønskjer følgjande endringar:

- Sti m/hinderleik, aktivitetsløype blir flytt til 2019
- Frisbeegolf blir flytt til 2022
- Skileik og aktivitetsstasjon Austrudshåmåren blir flytt til 2021
- Servicebygg m/toalett og tidtakar blir flytt til 2019
- Turløype Skardhei–Takhomholå blir flytt til 2020
- Turløype Gluggevarden–Storaslåtta blir flytt til 2021
- Stabakka–Rjukanvegen, turløype + bru blir flytt til 2020

Saksprotokoll i Hovudutval for Drift og Utvikling - 28.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune vedtek handlingsprogram 2019-2022 som det ligg føre.

Saksprotokoll i Hovudutval for Oppvekst og Levekår - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune vedtek handlingsprogram 2019-2022 som det ligg føre.

Saksprotokoll i Kommunalutvalet - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune vedtek handlingsprogram 2019-2022 som det ligg føre.

Nærmiljøanlegg (tal i heile 1000)

Prioritet år	Anlegg	Stad	Sum inkl. mva	Tilskot SM	Anleggsnr
2019	Klatre/buldrevvegg; heng saman med utvikling av området med terrengsykkelloype Murtetjønn Bortelid (ordinært anlegg).	B	125	50 %	72894
2019	Disc-golf (frisbeegolf), Bortelid stadion. På og i området rundt stadion blir det sett opp fleire korger for å etbaler ein disc-golfsbane.	B	145	50 %	72895
2019	Rulleskiløype Bortelidtjønna (inkl. lysanlegg); 0,5 km lang trasé frå Bergeplassen i sør og langsetter austsida av Bortelidtjønna. Kopling til eksisterande rulleskitrasé.	B	1406	50 %	
2020	Aktivitetsområde - Austrud; tilrettelegging for aktivitet i kombinasjon med møteplass for fastbuande og vitjande i sentrum. Parkour/klatreanlegg aldersgruppe 6-18 år	ÅK	600	50 %	
2020	Austre/vestre hola - tilførsel skiløype Bortelid	B	80	50 %	25773
2022	Oppgradering uteskoleområde - skulen; Tilrettelegging av sti, bru og gapahuker. Skulen har eit ønske om at oppgradering av uteskoleområdet skal sjåast i samanheng med dette prosjektet (Opprinneleg namn på tiltak "Sti m. universell utforming, skule - uteomr.").	KB	450	50 %	
2022	Sti m. hinderlek; Aktivitetsløype. Viktig at denne er i nærleiken av uteskoleområdet. Se dette tiltaket i samanheng med oppgradering av uteskoleområdet.	KB	100	50 %	
2022	Skileik og aktivitetsstasjon Austrudshåmaren; Opprinneleg to anlegg som er slått saman pga endringar i ønsker frå brukarar. Tilrettelegging på toppen av Austrudshåmaren for undervisning (naturfag og kroppsøving) og som nærturområde + oppgradering av akebakke ved parken. Lyspunkt og mogleg tilrettelegging av enkel hoppbakke som del av skileikanlegg.	KB	450	50 %	
2022	Kvitefossmyra - aktivitet; Område ved skiskytararena på Bortelid som skal tilretteleggast som aktivitetsområde for barn og unge i samband med regulering av området.	B	1000	50 %	72883

Stad	
KB	Kyrkjebygd
B	Bortelid
L	Ljosland
E	Eikerapen

Ordinære anlegg (tal i heile 1000)

Prioritet år	Anlegg	Stad	Sum inkl. mva	Tilskot SM	Anleggsnr
2019	Turløype Skardhei-Takholmholå (2400 m)	B	1860	50 %	72893
2019	Storeslættløypa 2 (Fjeldsendenløypa) - utbetring av trasé i området rundt Storeslåtta i Eikerapen.	E	520	50 %	72890
2019	Turløype Bortelid gård-Utsikten Stean (2800 m)	B	902	50 %	
2019	Oppgradering skytebane Løkjen; Nye elektroniske skyteskiver og tilrettelegging veg/adkomst	Løkjen	352	33 %	
2019	Styrkerom fleirbrukshuset; Idrettslaget vil ta i bruk eit større lokale enn det som blir nytta i dag i fleirbrukshuset som styrkerom. Det er naudsynt å renovere lokalet slik at ein kan oppgradere og utvide tilbodet med fleire ulike apparat for å gi brukarane eit breiare tilbod.	KB	750	33 %	
2019	Tursti og gapahuk Kvitevatn; tursti rundt Kvitevatn med etablering av gapahuk i nord. Knyttast til DNT-sti til Gaukhei.	B	379	50 %	
2020	Snøproduksjonsanlegg, Bortelid skistadion	B	3200	33 %	
2020	Servicebygg m/toalett og tidtaker; knytta til friidrett- og fotballanlegg Bordalen.	KB	1100	33 %	
2020	Turløype Gluggevarden-Storaslåtta; utviding/utbetring skiløyper Bortelid	B	2040	50 %	
2020	Gjermundsløypa (del 1) ; skiløype Ljosland frå skitrekket til nedregardsbrua.	L	600	50 %	
2020	Utviding skiskyttaranlegg; oppgradering av skiskyttaranlegg til regionalt anlegg, utviding frå 21 til 30 skiver.	B	1200	33 %	
2021	Stabakka - Rjukanveien - turløype+bru	KB	1300	50 %	
2022	Båtanlegg Ørevatn	KB	645	0	

Stad	
KB	Kyrkjebygd
B	Bortelid
L	Ljosland
E	Eikerapen

KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL MED ØKONOMIPLAN OG BUDSJETT 2019-2022

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
150	2018/621	Astrid Marie Engeli	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:	MØTEDATO:	
18/5	Administrasjonsutvalet	13.11.2018	
18/96	Kommunalutvalet	13.11.2018	
18/22	Arbeidsmiljøutvalet	22.11.2018	
18/11	Barne- og ungdomsrådet	26.11.2018	
18/8	Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne	27.11.2018	
18/100	Kommunalutvalet	27.11.2018	
18/8	Administrasjonsutvalet	27.11.2018	
18/36	Hovudutval for Oppvekst og Levekår	27.11.2018	
18/98	Hovudutval for Drift og Utvikling	28.11.2018	
18/55	Kommunestyret	13.12.2018	

Vedlegg:

- 1 Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett 2019-2022
- 2 Prisliste 2019
- 3 Utskrift av møtebok frå sak 10/18 - kontrollutvalet

Bakgrunn:

Ansvaret for å utarbeide økonomiplan og årsbudsjett ligg hjå kommunalutvalet. Som grunnlag for utvalet sitt arbeid skal rådmannen utarbeide framlegg til økonomiplan og årsbudsjett. Frå og med 2016 har vi kopla saman handlingsdelen til kommuneplanen med økonomiplan og budsjett. Rådmannen sitt framlegg til kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett følger som vedlegg til denne saka.

Prisliste ligg òg vedlagt. Der er det i hovudsak lagt opp til å følgje løns- og prisveksten. Unntaka frå dette er å finne i kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett pkt. 3.4.

Vurdering:

Åseral kommune har ved hjelp av konsulentfirmaet EnviDan Momentum AS fått analysert 4 alternativ til gebyrutvikling på VA:

- Alternativ 1: VA hovudplan ekskludert og utan utvida fondstid
- Alternativ 2: VA hovudplan ekskludert og med utvida fondstid
- Alternativ 3: VA hovudplan inkludert og utan utvida fondstid
- Alternativ 4: VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid

Åseral kommune vel å gå for alternativ 4, VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid. Grunngjevinga for val av alternativ 4 er at dette gjev ei mest mogeleg jamn gebyrutvikling. Vårt sjølvkostfond for avløp blir brukt opp i løpet av 2020, og det fører til at kommunen må forskotere i åra 2021 og 2022 i økonomiplanperioden. Dette er inkludert i kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett.

I framlegg til budsjett for 2019 er det lagt opp til at kontrollutvalet får auka si ramme med 3 %, noko som tilsvarer deflator.

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	X	
Investeringsbudsjett	X	
Driftsbudsjett	X	
Lokale planar	X	
Arealplanar		X
Regionale/statlege planar		X
Likestilling		X
Barn og unge sin representant i plansaker	X	
Barne- og ungdomsråd	X	
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne	X	
Arbeidsmiljøutval	X	
Administrasjonsutval	X	
Folkehelsa	X	

Framlegg til tilråding:

1. *Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47. For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.*
2. *Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.*
3. *Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.*
4. *Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.*
5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskattåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskattåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og

4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Takstvedtekten for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.
8. Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.

Rådmannen, og dei som er delegert budsjettmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Saksprotokoll i Administrasjonsutvalet - 13.11.2018

*Framlegg
Oddmund Ljosland
Saka blir utsett.*

Votering:
Framlegg frå Oddmund vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Saka blir utsett.

Saksprotokoll i Kommunalutvalet - 13.11.2018

Framlegg:

Oddmund Ljosland

Saka blir utsett

Votering:

Framlegg frå Oddmund Ljosland vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Saka blir utsett.

Saksprotokoll i Arbeidsmiljøutvalet - 22.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

1. *Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47. For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.*
2. *Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.*
3. *Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.*
4. *Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.*
5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Takstvedtekten for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.
8. Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.

Rådmannen, og dei som er delegert budsjettmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Saksprotokoll i Barne- og ungdomsrådet - 26.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

1. *Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47. For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.*
2. *Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.*
3. *Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.*
4. *Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.*
5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at

produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Takstvedtekten for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.
8. Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.

Rådmannen, og dei som er delegert budsjettmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Saksprotokoll i Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

1. *Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47. For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.*
2. *Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.*
3. *Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.*
4. *Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.*

5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Takstvedtekten for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.
8. Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.

Rådmannen, og dei som er delegert budsjettmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Saksprotokoll i Kommunalutvalet - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

1. *Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47. For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.*
2. *Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.*
3. *Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.*
4. *Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.*
5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Takstvedtekten for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.
8. Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.

Rådmannen, og dei som er delegert budsjettmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Saksprotokoll i Administrasjonsutvalet - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Protokolltilførsel fra Marianne Uleberg:

Dei tillitsvalde tenker at posten til løn til vikarar i detaljbudsjettet til skulen er sett for lågt.

Tilråding:

1. *Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47. For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.*
2. *Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.*
3. *Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.*
4. *Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.*
5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og

4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Takstvedtekten for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.
8. Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.

Rådmannen, og dei som er delegert budsjetmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Saksprotokoll i Hovudutval for Oppvekst og Levekår - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

1. Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47. For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.
2. Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.
3. Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.
4. Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.

5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskattåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskattåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskattåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Takstvedtekten for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskattåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. *Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.*
8. *Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.*

Rådmannen, og dei som er delegert budsjettmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Saksprotokoll i Hovudutval for Drift og Utvikling - 28.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

1. *Framlegg til økonomiplan og budsjett 2019–2022 blir vedteken i medhald av kommunelova § 44. Framlegget er bindande for drifts- og investeringsrammer i 2019 og blir vedteke som budsjett for 2019, jamfør kommunelova § 47.*

For åra etter er framlegget retningsgjevande for den vidare planlegginga.

2. *Kommunestyret vedtek avgifter og gebyr for 2019 slik dei går fram av framlegg til prisliste.*
3. *Kommunen vel alternativ 4 for sjølvkost/gebyrutvikling for avløp, med VA hovudplan inkludert og med utvida fondstid.*
4. *Kommunalutvalet/hovudutvala skal vedta dei einskilde detaljbudsjetta.*
5. *Skatt på eiga og inntekt blir skriven ut på grunnlag av fastsett maksimalsats for 2018.*
6. *For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.*

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald av overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2019 være lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutsyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det vidare skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for verk og bruk som frå og med 2019 blir sett på som næringseigedom, så langt disse var omfatta av eigedomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eigedomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esk. § 11 første ledd.

Takstvedtektena for eigedomsskatt i Åseral kommune vedteken i kommunestyret sak 4/2013 skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jf. esk. § 10.

Eigedomsskatten blir skriven ut i to terminar, jf. esk. § 25 første ledd. Første termin er 1. april, andre termin er 1. oktober.

Siste alminnelige taksering i kommunen blei gjennomført i år 2010.

7. *Kommunestyret godkjenner budsjett for kontroll og tilsyn med ei ramme på kr 657 000.*
8. *Rådmannen har fullmakt til å signere lånedokument.*

Rådmannen, og dei som er delegert budsjettmynde, må sjå til at budsjetterte beløp til dei ulike føremåla strekk til, jamfør kommunelova § 47. Av omsyn til likviditeten har dei budsjettansvarlege plikt til å fordele utgiftene jamt utover i året.

Parter i sak:

Kopi til:

Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett 2019–2022

RÅDMANNEN SITT FORSLAG

Foto:

Instagram #vakreåseral

@etlochneram
@gryanitathorsland
@forgard
@mrossevatn
@randi71
@heidiaabel
@linajamtun
@camillaabelseth
@monihana
@elmichelsola
@kjelleman8
@christinereiersdal
@greterune
@erikroysland
@ak_tollefson
@hildeabusland
@mariannfah
@lenejohan
@elineaasland (flette, bygda)
@trondegil69
@matilde_evasdatter
@jepp_nature
@kariafosse
@derute2
@ketsmi
@stigalfredeikeland
@tanyaroysland
@alfterje
@olekallhovd
@randilie10
@erlingknudsen
@ljoslandsksenter
@jelvenes
@greterune

INNHOLD

1. FØREORD	4
2. KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL MED ØKONOMIPLAN OG BUDSJETT	6
2.1 OM PLANARBEIDET OG FORANKRING I LOVVERKET	6
2.2 PROSESS	7
2.3 FØRINGAR I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL, MÅLSETTINGAR MV.	7
2.4 STATISTIKK	8
2.5 KOMMUNEN SITT HANDLINGSROM OG BUDSJETTRAMME	10
2.6 EINSKILDE SENTRALE INNTEKTSPOSTAR	15
2.6.1 Statsbudsjettet og rammetilskot	15
2.6.2 Skatt på inntekt og formue	15
2.6.3 Eigedomsskatt	16
2.6.4 Sal av konsesjonskraft	17
2.6.5 Konsesjonsavgifter	18
2.6.6 Andre generelle statstilskot	18
2.7 FINANSPOSTAR	18
2.7.1 Finnansinntekter	18
2.7.2 Finansutgifter	19
2.8 ORGANISERINGA I KOMMUNEN	20
2.8.1 Felles – planområde 600	21
2.8.2 Politiske organ – planområde 190	22
2.8.3 Sentraladministrasjonen	23
2.8.3.1 Rådmannen – planområde 100	25
2.8.3.2 Økonomi og personal – planområde 130	27
2.8.3.3 Service, reiseliv og kultur – planområde 150	29
2.8.4 Oppvekst og levekår	31
2.8.4.1 Barnehage – planområde 210	34
2.8.4.2 Skule – planområde 220	38
2.8.4.3 Helsehuset – planområde 310	40
2.8.4.4 Pleie, rehabilitering og omsorg – planområde 340	43
2.8.4.5 NAV – planområde 390	46
2.8.5 Drift og utvikling	48
2.8.5.1 Utvikling – planområde 510	51
2.8.5.2 Drift og vedlikehald – planområde 540	53
2.8.5.3 Reinhald – planområde 550	56
3. BUDSJETT 2019	58
3.1 OPPSUMMERING AV BUDSJETT OG BUDSJETTFØRESETNADAR	58
3.2 DRIFTSRAMME FOR BUDSJETTÅR 2019	60
3.3 PLAN FOR INVESTERINGAR 2019	62
3.4 PRISLISTA	64
3.5 LIKVIDITET	64

VEDLEGG

Vedlegg 1 - Utvidet fondsavsetning avløp	66
Vedlegg 2 - Budsjettnotat EnviDan Momentum, kommunale gebyrer - budsjett 2019	73

1. FØREORD

I fleire år har vi sagt at det blir strammare økonomiske tider. Det gjeld framleis. Vi merkar det meir og meir for kvart år. Slik det ser ut nå er det åra 2021 og 2022 som blir dei vanskelegaste når det gjeld økonomien. Vi må stramme inn drifta med drygt 4 millionar kroner. Her må det tydelege prioriteringar til!

Vi har store investeringsprosjekt føre oss. Planlegging av nytt omsorgsbygg har vore under arbeid ei stund. Nytt reinseanlegg på Ljosland er den andre store investeringssaka i denne økonomiplanperioden. Her er prosjekteringsarbeidet godt i gang. Opphavleg var det tenkt at bygging skulle gjennomførast i 2019–2020. I økonomiplanen er det lagt inn eitt år seinare, altså i 2020–2021, på grunn av dei økonomiske konsekvensane med renter og avdrag.

Sjølv om vi har økonomiske utfordringar, må vi ikkje gløyme måla i kommuneplanen. Ofte er det lett å oversjå desse i kampen om å få dei økonomiske tala til å gå i hop. I 2018 gjorde vi opp status for kor langt vi er kome i å oppfylle måla som ligg i kommuneplanen. Ut frå dette gjorde vi ei grovsortering når det gjeld kva mål vi skal konsentrere oss om i neste periode. Det er òg teke opp til drøfting i kommunalutvalet.

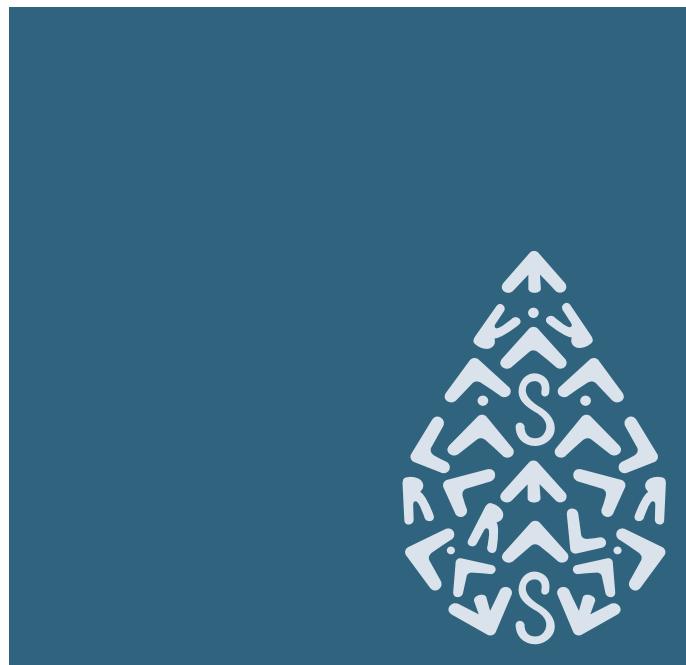
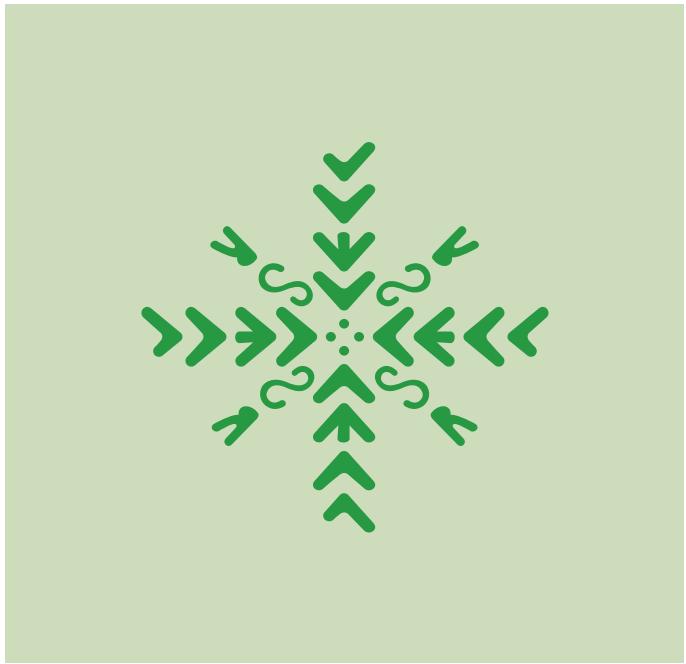
Vi har plukka ut fire av dei prioriterte områda som vi nå vil rette større merksemd mot:

1. I samfunnet er det ei forventning om at vi har tre lærlingar per 1000 innbyggjarar. Det målet har vi oppfylt, men vi har eit ønskje om å forsterke vår satsing på lærplinglassar. I tillegg satsar vi på å ha lærlingar på, for oss, nye område.
2. Velferdsteknologi har vi brukt midlar på, men det kjem òg langt sterkare i åra framover. I det nye omsorgsbygget er dette sjølv sagt ein del av heilskapen, men det er òg trøng for velferdsteknologi hjå heimebuande.
3. Arbeidet med å kome bort frå ufrivillig deltid er viktig, men ikkje mindre viktig er arbeidet med heiltidskultur. Med tanke på innsparingar og å knipe inn på ledige stillingar er det i så måte utfordrande å skulle tenke heiltidskultur. Eg er likevel ikkje i tvil om at det er rett å arbeide medvite med dette feltet.
4. Tilgjengelegheit famnar fleire mål i kommuneplanen. Her må vi ha mange tankar i hovudet på ein gong. Vi skal syte for fysisk tilgjenge, men òg tilgang på det digitale planet. Kva med å utvikle ein eigen app for Åseral der både fastbuande og tilreisande kan finne opplysningar som blir etterspurt?

Sjølv om kommunestyret har vedteke at Åseral skal stå aleine etter kommunereforma, får reforma konsekvensar for oss. Vi er deltarar i mange interkommunale samarbeid, både i Lindesnesregionen og elles. Som følgje av kommunereforma kan nokre samarbeid bli oppløyste, nokre seier vi opp vår deltaking i medan andre må reforhandlast. Det er til dels store oppgåver som ligg føre oss i så måte både administrativt og økonomisk.

I det store og heile er det ikkje tvil om at vi har det godt i Åseral. –Men vi må ta inn over oss at vi må redusere monaleg på driftskostnadane våre. Det vil seie at spesialordningane våre, t.d. ulike tilskot, kan stå for fall. Vi må førebu oss på det. I tillegg må vi sjå føre oss reduksjon i stillingar, altså oppseiingar. Uansett kva løysing dette finn, vil det merkast.

Astrid Marie Engeli
kst. rådmann

2. KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL MED ØKONOMIPLAN OG BUDSJETT

2.1 OM PLANARBEIDET OG FORANKRING I LOVVERKET

Føresegne om utarbeidning av økonomiplan finn vi i kommunelova § 44. Kommunestyret skal kvart år vedta ein økonomiplan som minst omfattar dei fire neste budsjettåra. Han skal gje eit realistisk oversyn over forventa inntekter/utgifter og prioriterte oppgåver i planperioden.

I plan- og bygningslova § 11-1 er det stilt krav om at kommunen skal ha ein samla kommuneplan som inneheld ein samfunnsdel med handlingsdel og ein arealdel. Handlingsdelen tek føre seg korleis planen skal følgjast opp dei neste fire åra og skal reviderast årleg. Kommuneplanens samfunnsdel 2015–2025 vart vedteken i 2015, medan arealdelen vart vedteken i 2011.

Frå og med 2016 har vi valt å kople handlingsdelen av kommuneplanen saman med økonomiplanen. Dette i tråd med plan- og bygningslova § 11-1. Dokumentet vert då heitande *Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett*. På denne måten ønskjer vi å sikre ei tettare kopling mellom kommuneplan, økonomiplan og budsjett. Vidare ønskjer vi med dette å løfte opp kommuneplanens samfunnsdel til å bli eit tydeleg styringsverktøy.

Konkret skal kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett sikre:

- Godt økonomisk oversyn – her samlar vi trådane og gjer prioriteringar
- Langsiktigkeit og kontinuitet
- At kommunen har eit samordnande og strategisk dokument
- Kommunestyret si bestilling til administrasjonen – avklaring av politiske prioriteringar og at administrasjonen konsentrerer sitt arbeid kring dette
- Rammer for drift og prosjekt

Gjennom årsmelding og tertialrapportering (budsjettkontroll) vil vi sjå til korleis status er i høve til kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett, og om kommunen får gjennomført vedtekne planar.

Tiltaka som ligg inne i dokumentet har ei kopling til kapittel/punkt i kommuneplanens samfunnsdel. Gjennom året vil vi likevel oppleve at det er tiltak som dukkar opp og som må handterast, til dømes som følge av avvik, vedlikehaldstrong eller uventa forhold. Desse vil i mange høve ikkje ha direkte kopling til kommuneplanens samfunnsdel. Prosjekt/driftstiltak som kjem opp gjennom året bør likevel vere unntaket.

Kommunal planstrategi vart vedteken av kommunestyret hausten 2016. Planstrategien tek føre seg kva utfordringsbilete kommunen står overfor og kva planarbeid som skal prioriterast inneverande kommunestyreperiode. I planstrategien er det m.a. lagt opp til at kommuneplanen (samfunnsdel og arealdel) vert vidareført slik han ligg i dag.

2.2 PROSESS

Rådmannen, kommunalsjefar og einingsleiarar har delteke i arbeidet med *Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett*. På denne måten vert det ei meir sams forståing av utfordringar på einingane, med sikte-mål at heile organisasjonen dreg i same retning uavhengig av kva sektor vi høyrer til.

I arbeidet med handlingsdelen har det vore deltaking frå politisk side ved kommunalutvalet og hovudutvalsleiarane. Det har vore drøftingar med tillitsvalde. Politikarane og tillitsvalde har òg blitt orientert undervegs.

Det er kommunestyret som vedtek kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett etter innstilling frå kommunalutvalet. Rådmannen utarbeider eit framlegg for kommunalutvalet. Jamfør plan- og bygningslova § 11-4 skal forslaget gjerast offentleg kjent minst 30 dagar før kommunestyret si handsaming.

2.3 FØRINGAR I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL, MÅLSETTINGAR MV.

Gjennom kommuneplanens samfunnsdel har kommunestyret vedteke visjon, overordna målsetting og verdiar som vi skal arbeide etter. Det vert synt til kommuneplanens samfunnsdel kap. 1 og 2.

Visjon:

ÅSERAL – EI POSITIV KRAFT

Visjonen speglar kommunen si rolle som kraftkommune og vertskap for fornybar energi. Vidare vår vilje og evne til å bidra der vi ser at det er naudsynt og klokt. Visjonen er òg eit uttrykk for korleis vi ønskjer å bli oppfatta blant innbyggjarar, turistar/hytteeigarar, næringsdrivande og andre.

Overordna målsetting:

ALLE I ÅSERAL SKAL OPPLEVE GOD LIVSKVALITET OG VERE GODT RUSTA TIL Å MØTE FRAMTIDA

Våre verdiar er:

- Særprega
- Venleg
- Aktiv
- Romsleg

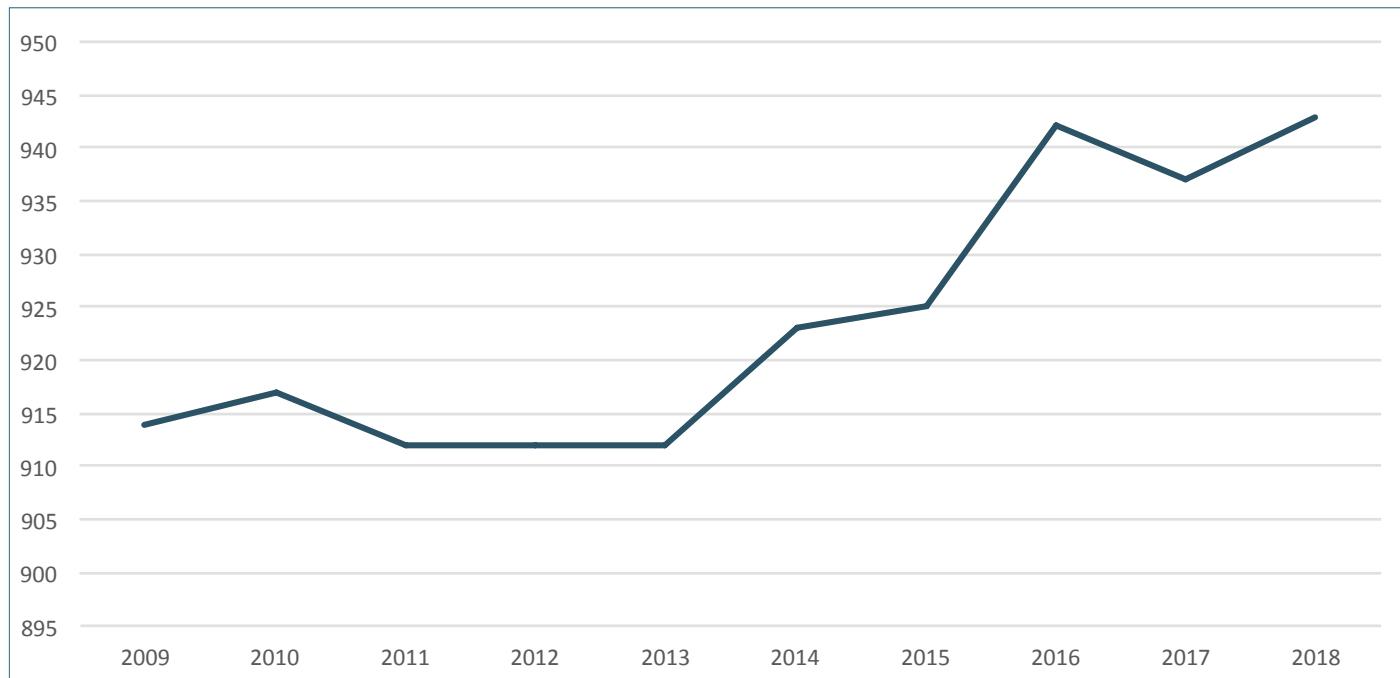
Kommuneplanens samfunnsdel blei vedteken i 2015. Han er konsentrert om mål og strategiar innan følgjande område:

- Åseral – attraktiv for næringsverksemd
- Åseral – attraktiv for vitjande
- Åseral – attraktiv som bustadkommune
- Folkehelse
- Likestilling
- Energi og klima
- Samfunnstryggleik og beredskap

2.4 STATISTIKK

Utvikling i innbyggartalet

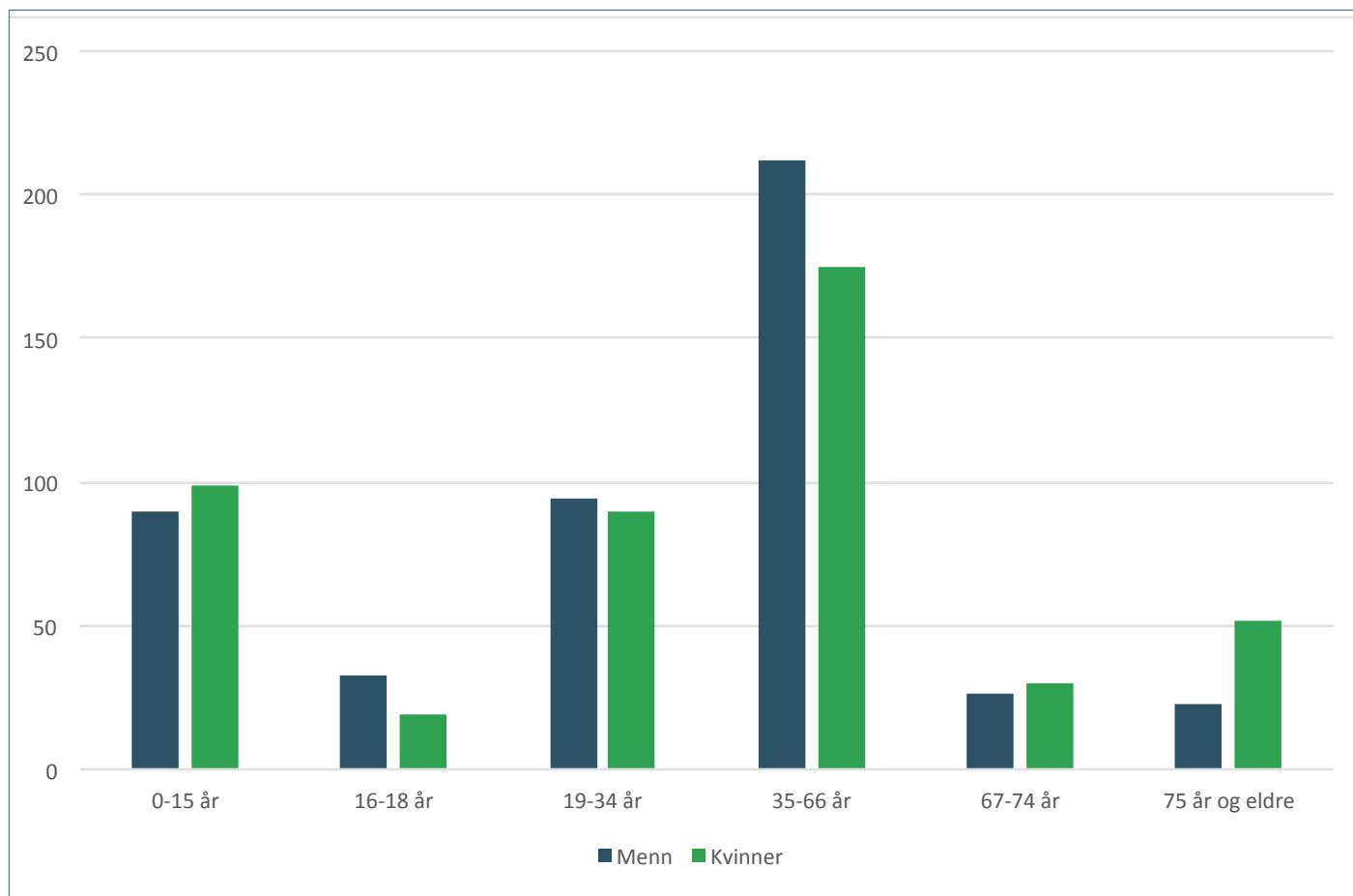
Figuren under syner utviklinga i innbyggartalet per 1. januar i perioden 2009–2018.

BefolkningsSAMANSETNING

Tal innbyggjarar må sjåast i nær samanheng med alders- og kjønnssamansetning.

Figuren under syner folkemengd etter kjønn og aldersgrupper i 2018.

Tal fødde 2002–2017

Figuren under syner tal fødde i perioden 2002–2016. Figuren illustrerer godt svinginga i årskull.

2.5. KOMMUNEN SITT HANDLINGSROM OG BUDSJETTRAMME

Åseral kommune er vertskommune for kraftproduksjon. Det har over mange år gjeve ein rimeleg god økonomi og gjeve kommunen høve til å yte gode tenester og mange gode tilskotsordningar. Vi er fortsatt inne i ein periode kor inntektene frå kraftproduksjonen ikkje følgjer løns- og prisveksten, og nokre blir reduserte.

Det er fallande inntekter på eigedomsskatt frå kraftproduksjonen som er det mest alvorlege for kommunen sin økonomi. Nå kan det sjå ut til at den negative trenden er i ferd med å snu. Høgare straumpriser vil på sikt auke verdien av kraftverka og kunne gje meir i eigedomsskatt. Det som skaper noko usikkerheit til denne inntekta er korleis dei omfattande investeringane vil slå ut. Auka driftsutgifter og mindre produksjon ved bygging av nye dammar vil påverke verdsetting og grunnlag for eigedomsskatt. Regjeringa har i forslag til statsbudsjett igjen føreslått å auke grunnrenteskatten for kraftverk. Blir dette vedteke, vil det få store konsekvensar for eigedomsskatten utover i perioden.

Kommunen står framfor store investeringar innanfor eldreomsorg og reinseanlegg. Desse investeringane vil gje kommunen ein monaleg auke i finanskostnadane. Og så lenge vi ikkje ser ein tilsvarande vekst i driftsinntektene, medfører det at vi må redusere utgiftene på tenester som kommunen yter. Det er utfordrande å redusere utgiftene utan at det skal få store konsekvensar for innbyggjarane og tilsette.

I den framlagte økonomiplanen er det føreteke reduksjonar av utgiftsnivået på tenester samtidig auke i nokre gebyr-inntekter utover forventa prisstigning. I tillegg er det lagt opp til ein generell reduksjon på alle planområda for åra 2021 og 2022. Netto driftsramme er då redusert med ein like stor prosentdel for alle planområda. Endra kostnadsbilete samt føringar frå staten gjer at vi for nokre fagområde må styrke ramma noko. Endringane innanfor planområda vil gå fram under den einskilde eininga sin omtale.

For årsgebyra for vatn og avløp (VA) er det lagt opp til ei jamn prisstigning i perioden. Det medfører at sjølvkostfondet for vatn blir brukt opp i 2020 og for avløp i 2021. Med den avgrensa auken i gebyra som det er lagt opp til, vil vi ikkje oppnå sjølvkost dei siste åra i planperioden. Det medfører at kommunen må subsidiere med store beløp. Vi viser til vedlagte budsjettnotat frå EnviDan Momentum. Manglande sjølvkost på VA er årsaka til at driftsrammene for einingane må reduserast monaleg i åra 2021 og 2022. Eit alternativ for å oppnå sjølvkost for åra 2021 og 2022 er å auke årsgebyret betydeleg meir enn det er lagt opp til i økonomiplanen. Då kan vi bruke denne meirinntekta på nye tenester eller auke ramma til planområda.

Åseral kommune har jamnt over hatt større finansinntekter enn finansutgifter. Difor har vi gjennom fleire år hatt eit relativt stort og godt netto driftsresultat. I rådmannen sitt framlegg til investeringar i planperioden er det to store prosjekt som må lånefinansierast og som vil medføre store rente- og avdragsutgifter. Verknaden ser vi alt frå 2020, og vi vil i 2022 ha eit negativt finansresultat. I denne planperioden vil vi gå frå å ha ei positiv netto finansinntekt i 2019 på 3,1 mill. kroner til ei negativ netto finansutgift i 2022 på 1,4 mill. kroner.

Vi må også for denne økonomiplanen oppsummere med at vi framleis har for høgt driftsnivå. For at vi skal kunne gå inn i framtida med ein sunn økonomisk basis, er det avgjerande å arbeide vidare med dette, sjølv om det kan medføre upopulære tiltak. Det er viktig at administrasjonen og kommunestyret har felles forståing av den økonomiske situasjonen og tek nødvendige grep for å betre dette.

Økonomiplan drift 2018–2021

Økonomiplanen for 2019–2022 er gjort opp i balanse, totalt sett og for kvart år i planperioden.

Arbeidet med å redusere driftsutgifter og auke driftsinntekter må halde fram i heile perioden.

I avslutninga av arbeidet med økonomiplanen blei vi kjent med resultatet av anbodsprosessen for nytt omsorgsbygg. Dette kjem opp som eiga sak same dag som budsjett og økonomiplan blir presentert for kommunestyret. I arbeidet med å finansiere dette prosjektet blir det foreslått å bruke meir eigenkapitalfond enn det som låg til grunn i den gjeldande økonomiplanen, vedteken i desember 2017. Det gode rekneskapsresultatet for 2017 har gjeve oss moglegheit til å endre finansiering. Forslaget går ut på å bruke kr 12,5 mill. av eigenkapitalfond for å redusere opptak av lån. Denne endringa vil medføre at finansutgiftene i 2021 og 2022 blir redusert med omkring kr 800 000. Dette beløpet er i økonomiplanen avsett til disposisjonsfond. Denne avsetninga kan om ønskjeleg bli brukt til å redusere verknaden av dei generelle reduksjonane i driftsrammer for dei åra.

Dei grepa og føresetnadane som ligg til grunn for budsjettet 2019 er omtalt under kapittel 3 – budsjett 2019. Dei større inntektspostane i budsjettet blir gått gjennom under eige kapittel.

Økonomiplan drift (Beløp i 2019-kroner)	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2019	2020	2021	2022
Skatt på inntekt og formue	-22 900 000	-23 570 000	-23 700 000	-24 050 000
Ordinært rammetilskot	-38 770 000	-38 710 000	-38 180 000	-37 950 000
Skatt på eigedom	-21 780 000	-21 780 000	-21 780 000	-21 780 000
Naturressursskatt	-14 000 000	-14 000 000	-14 000 000	-14 000 000
Konsesjonsavgifter	-6 640 000	-6 640 000	-6 640 000	-6 640 000
Andre generelle statstilskot	-670 000	-565 000	0	0
Konsesjonskraft	-4 560 000	-4 560 000	-4 560 000	-4 560 000
Sum frie disponibele inntekter	-109 320 000	-109 825 000	-108 860 000	-108 980 000
Renteinntekter og utbytte	-7 530 000	-7 890 000	-8 100 000	-8 310 000
Gevinst finansielle instrument	-4 440 000	-4 530 000	-4 620 000	-4 710 000
Renteutg., provisjonar og andre fin.utg.	2 221 000	3 150 000	4 585 000	5 525 000
Avdrag på lån	5 850 000	6 710 000	7 825 000	8 975 000
Netto finansinntekter/-utgifter	-3 899 000	-2 560 000	-310 000	1 480 000
Til dekn. av tidl. reknesk.m. meirforbruk				
Til ubundne avsetningar	2 960 000	3 020 000	3 995 000	4 095 000
Til bundne avsetningar	6 640 000	7 083 000	6 640 000	6 640 000
Bruk av tidl. reknesk.m. mindreforbruk	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetningar	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetningar	-6 390 000	-7 190 000	-5 475 000	-5 195 000
Netto avsetningar	3 210 000	2 913 000	5 160 000	5 540 000
Overført til investeringsbudsjettet	855 000	955 000	105 000	105 000
Til fordeling drift	-109 154 000	-108 517 000	-103 905 000	-101 855 000
Sum fordelt til drift (til planområda)	108 379 000	108 092 000	103 875 000	101 855 000
Tiltak over driftsbudsjettet	775 000	425 000	30 000	0
Meir-/mindreforbruk	0	0	0	0

Driftstiltak i planperioden

Det har i arbeidet med budsjett og økonomiplan kome fram mange gode forslag til driftstiltak. Slike tiltak vil gje forbeteringar i kommunen si tenesteyting, og utgiftene vil ikkje vere av varig karakter. På grunn av stram økonomi har mange av forslaga ikkje fått prioritet.

Det er i planperioden lagt opp til følgjande driftstiltak:

Namn på driftstiltak (beløp i 1000 kroner)	Kostnad	Finansiering	Avdeling
Driftstiltak budsjett 2019			
Åseral kyrkje	200	Frå driftsrekneskapen	SEN
Konsulenthjelp og juridisk bistand	100	Frå driftsrekneskapen	SEN
Inventar og utstyr (210)	75	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
Omstilling (220)	200	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
Velferdsteknologi	50	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
Oppdatering av kartgrunnlag i Eikerapen og Kyrkjebygd	150	Frå driftsrekneskapen	DRU
Driftstiltak budsjett 2020			
Åknes kapell	75	Frå driftsrekneskapen	SEN
Velferdsteknologi	100	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
GPS – oppmålingsutstyr	100	Frå driftsrekneskapen	DRU
Veg Smeland	150	Andel vedlikehald – frå driftsrekneskapen	DRU
Driftstiltak budsjett 2021			
Åknes kapell	30	Frå driftsrekneskapen	SEN

Økonomiplan investering 2019–2022

Budsjett for investeringar 2019–2022 er gjort opp i balanse for kvart år i planperioden.

Det er budsjettert med store opptak av lån i åra 2019, 2020 og 2021 knytt til investeringar i reinseanlegg på Ljosland og nytt omsorgsbygg.

Omsorgsbygg er berekna til kr 109 mill. (ekskl. mva.) i investeringsutgifter for åra 2019 og 2020. Det er tidlegare avsett 10 mill. kroner til planlegging og oppstart av prosjektet, slik at totale kostnadar er berekna til kr 119 mill. Omsorgsbygget vil utløyse store tilskot frå staten. Det er nå berekna til 41,5 mill., og det er lagt opp til at tilskotet kjem i 2020. I tillegg har vi brukt ubundne investeringsfond på 2,57 mill., disposisjonsfond avsett til flyktningbustad på 2,0 mill. samt frå drifts- og investeringsfondet på 7,93 mill. Vi kan bruke av disposisjonsfond med bakgrunn i gode finansinntekter dei siste åra. Ei slik endring frå den gjeldande økonomiplanen vil redusere finanskostnadane årleg med omkring 800 000 kr.

Vi er ennå noko usikre på kostnaden for reinseanlegg på Ljosland. Det vil venteleg bli avklart i løpet av første halvår 2019. Det er tidlegare sett av 2 mill. til planlegging og oppstart. I forslag til økonomiplan er dei resterande kostnadane anslått til 38 mill., og prosjektet er utsett eitt år til 2020. Reinseanlegg er finansiert med eksternt lån.

Det er ikkje teke høgde for å søke om startlån frå Husbanken i den neste fireårsperioden då kommunen har betydelege lånmidelar til dette ståande ubrukt. Det er for alle år i perioden budsjettert med utlån (startlån) på kr 500 000.

Tabellen syner samla investeringsutgifter, og korleis dette blir finansiert. Dei einskilde prosjekta blir nærmare omtalt under rammeområda sine kommentarar.

Budsjettkjema – investering (Beløp i 2019-kroner)	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Investeringar i anleggsmidlar	40 112 000	114 385 000	27 450 000	3 500 000
Utlån og forskoteringar	605 000	605 000	605 000	605 000
Kjøp av aksjar og andelar	0	0	0	0
Avdrag på lån	485 000	510 000	535 000	535 000
Dekning av tidlegare år udekt	0	0	0	0
Avsetningar	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	41 202 000	115 500 000	28 590 000	4 640 000
Finansiert slik:				
Bruk av lå nemidlar	30 500 000	40 500 000	23 500 000	500 000
Inntekter frå sal av anleggsmidlar	0	0	0	0
Tilskot til investeringar	0	41 500 000	0	0
Kompensasjon for meirverdiavgift	7 462 000	19 535 000	800 000	0
Mottekne avdrag på lån og refusjonar	485 000	510 000	535 000	535 000
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	38 447 000	102 045 000	24 835 000	1 035 000
Overført frå driftsrekneskapen	855 000	955 000	105 000	105 000
Bruk av disposisjonsfond	0	9 930 000	1 193 000	2 500 000
Bruk av ubundne investeringsfond	1 900 000	2 570 000	2 457 000	1 000 000
Bruk av bundne fond	0	0	0	0
Sum finansiering	41 202 000	115 500 000	28 590 000	4 640 000
Udekt/udisponert	0	0	0	0

Investeringstiltak i planperioden

Navn på investeringstiltak (beløp i 1000 kroner ekskl. mva.)	Kostnad	Finansieringskjelde	Avdeling
Investering budsjett 2019			
Tømmerkai Strømsvika	105	Frå driftsrekneskapen	SEN
Kjøling på Minne	250	Frå driftsrekneskapen	SEN
Omsorgsbygg	30 000	Eksternt lån 30 000'	OPPLEV
Bil	250	Frå driftsrekneskapen	DRU
Kylland RA	1 000	Frå investeringsfond (253080100)	DRU
UV-anlegg Kylland VV	150	Frå driftsrekneskapen	DRU
UV-anlegg Lognavatn VV	200	Frå driftsrekneskapen 100' og investeringsfond 100' (253080100)	DRU
Traktor	800	Frå investeringsfond (253080100)	DRU
Investering budsjett 2020			
Tømmerkai Strømsvika	105	Frå driftsrekneskapen	SEN
Omsorgsbygg	79 000	Tilskot 41 500' og eksternt lån 25 000' + div. eigenkapitalfond 12 500'	OPPLEV
Ljosland RA	15 000	Eksternt lån	DRU
Veg Smland	150	Andel påkost – frå driftsrekneskapen	DRU
Utbetreibung PST Kyrkjebygd	250	Frå driftsrekneskapen	DRU
Driftsovervake 4 PST Kyrkjebygd	250	Frå driftsrekneskapen	DRU
Overlopsregistrering alle PST	200	Frå driftsrekneskapen	DRU
Investering budsjett 2021			
Tømmerkai Strømsvika	105	Frå driftsrekneskapen	SEN
Ljosland RA	23 000	Eksternt lån	DRU
Tak rådhus	1 500	Frå investeringsfond (253080100)	DRU
Bru Stabakka Nord	1 700	Frå disp.fond 1 193' (256080050) og inv.fond 507' (253080010)	DRU
Driftsovervake 4 PST Kyrkjebygd	250	Frå investeringsfond (253080100)	DRU
Overlopsregistrering alle PST	200	Frå investeringsfond (253080100)	DRU
Investering budsjett 2022			
Tømmerkai Strømsvika	105	Frå driftsrekneskapen	SEN
Høgdebasseng Bortelid	3 500	Frå disp.fond 2 500' (256080001) og inv.fond 1 000' (253080100)	DRU

2.6 EINSKILDE SENTRALE INNTEKTSPOSTAR

2.6.1 STATSBUDSJETTET OG RAMMETILSKOT

Statsbudsjettet for 2019 legg opp til at kommunen får ein vekst i frie inntekter (skatt og rammetilskot, ekskl. eige-domsskatt) på 1,5 %. For landet er det berekna ein vekst på 2,6 %. Kommunen kjem svært dårlig ut, faktisk den kommunen på Agder som har svakast vekst i dei frie inntektene. Det er fleire årsaker til dette, men ei viktig årsak er at kommunen har ei negativ utvikling i folketalet per 1. juli 2018 samanlikna med same tidspunkt i 2017. Første juli er datoен for berekning av utgiftsutjamning i rammeoverføringane.

Veksten i frie inntekter er ikkje stor nok til å dekke løns- og prisveksten. Når vi samstundes veit at mange av inntektene som kommunen har som vert for vasskraft heller ikkje følgjer løns- og prisveksten, krev det omprioriteringar av pengebruken.

Rammetilskotet blir tildelt Åseral kommune etter mange kriterium. Folketal og alderssamsetning er dei viktigaste kriteria. I tillegg kjem mange former for utgiftsutjamning. Kostnadsindeksen for Åseral var for 2018 på 1,42, medan han for 2019 er berekna til 1,40. Det vil seie at det i framlegg til statsbudsjett er berekna at Åseral er noko billegare å drive i 2019. Dette gjev mindre utteljing ved utgiftsutjamninga, som er ein del av rammeoverføringane til kommunane. Redusert folketal er dessverre ikkje einsbetyande med at utgiftene til tenestene blir reduserte. Ser vi på skulen, betyr nedgang i elevtalet ikkje nødvendigvis mindre utgifter. Det er først når vi får færre klassar at utgiftene kan reduserast.

Ved tildeling av rammetilskot blir det også føreteke ei inntektsutjamning. For Åseral kommune, som har skatteinntekter over landsgjennomsnittet, blir det eit trekk i overføringane. Trekket som kommunen får er på 60 % av inntektene som er over landsgjennomsnittet. Ut frå prognosar for skatteinntektene vil det utgjere 5,4 mill. kroner i 2019.

Inntektsutjamninga medverkar til at det er vanskeleg å gje ein god prognose for rammetilskot då det tek utgangspunkt i folketal per 1. januar 2019 og innbetalt skatt igjennom året 2019 (skatt frå forskotspliktige og naturressurs-skatt).

For rammetilskot i perioden 2019–2022, har vi lagt til grunn forslaget til statsbudsjett som vart lagt fram 8. oktober. For åra 2020–2022 har vi budsjettet med ein liten realvekst i frie inntekter, lik 0,7 % årleg. Rammetilskotet er basert på SSB sine befolkningsprognosar for kommunen og landet. Prognosene legg opp til at dei andre kriteria i utgiftsutjamninga (utover alderskriteria) utviklar seg i takt med befolkningsanslaga for kommunen, mens dei for landet utviklar seg i takt med befolkningsanslaga for landet.

Satsingane i forslag til statsbudsjett og påverknaden på Åseral sitt budsjett er kommentert på kvart planområde. Vi får då følgjande rammetilskot i planperioden:

År (Alle beløp i kr 1000)	2019	2020	2021	2022
Rammetilskot	-37 770	-38 710	-38 180	-37 950

2.6.2 SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE

Åseral kommune har framleis skatteinntekter som er godt over landsgjennomsnittet. I tillegg til skatt frå inntekt og formue (personskatt) har kommunen naturressursskatt.

Åseral kommune hadde i mange år lågare skattevekst enn gjennomsnittet på landsplan. Men i 2017 endra den negative trenden seg. Kommunen sine skatteinntekter auka då med 7,3 % mot 4,5 % for landet elles. Heile veksten i skatteinntektene kom frå forskotspliktige.

Budsjettet for skatteinntektene i 2019 for forskotspliktige er eit anslag ut frå skatteinngangen i 2017 og innbetalinga til nå i inneverande år. For perioden 2020–2022 har vi som nemnt budsjettet med ein liten realvekst i frie inntekter, noko som bidreg til ein liten auke i skatteinntektene for desse åra.

Det er budsjettert med 14,0 mill. i naturressursskatt i heile planperioden. Det er på same nivå som for budsjett 2018. Naturressursskatten blir berekna med 1,1 øre/kWh til kommunen av gjennomsnittleg kraftproduksjon dei siste sju åra. Så vil nedbørsmengd, tidspunkt nedbøren kjem på og straumprisen vere med og bestemme kraftproduksjonen for åra i planperioden. Produksjonen kan bli redusert som følgje av investeringar knytt til Agder Energi sitt prosjekt Åseral Nord.

Beløpet på 1,1 øre/kWh har stått stille sidan denne skatten blei innført i 1997. Det betyr at denne inntekta blir mindre verd for kvart år når vi tek med prisendringane som skjer.

For planperioden har vi budsjettert med følgjande skatteinntekter:

År (Alle beløp i kr 1000)	2019	2020	2021	2022
Skatt på inntekt og formue	-22 900	-23 570	-23 700	-24 050
Naturressursskatt	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000

2.6.3 EIGEDOMSSKATT

Eigedomsskatt er den viktigaste inntektskjelda til kommunen. Det gode med denne inntekta er at ho ikkje blir samordna med overføringane frå staten (rammetilskotet). Vi beheld eigedomsskatten utan å bli trekt andre stadar. Åseral har skrive ut eigedomsskatt etter § 3c i eigedomsskattelova «berre på verk og bruk i heile kommunen».

Eigedomsskattelova blei endra ved handsaminga av statsbudsjettet for 2018 og trer i kraft 1. januar 2019. Lovendringane gjer at verk og bruk blir fjerna som eigen utskrivingskategori i eigedomsskattelova. Etter å ha drøfta dette med kommunalutvalet har vi gått vidare med at kommunen skal vedta å skrive ut eigedomsskatt etter den nye § 3 bokstav c som omfattar «kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum».

I samband med dei nye reglane er det vedteke ein overgangsregel som gjer at det som tidlegare var verk og bruk frå 2019 blir rekna som næringseigedommar. For Åseral gjeld dette ikkje kraftverk og kraftnett. Kommunen kan frå og med skatteåret 2019 til og med skatteåret 2024 skrive ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag». Det særskilte grunnlaget skal baserast på «differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget». Det særskilte grunnlaget skal i 2019 vere lik 6/7 av differansen mellom grunnlaget 2018 og 2019.

I budsjettavtalen vedkomande statsbudsjettet 2018 blei det semje om følgjande anmodningsvedtak: «Stortinget ber regjeringen sørge for at det gis tilnærmet full kompensasjon til kommuner som får redusert eksisterende inntekter som følge av endringene oppad begrenset til 500 mill. kroner.» Vi har i økonomiplanen lagt til grunn at vi får kompensert inntektsbortfallet som følge av endringane i eigedomsskattelova.

Hovudkjeda til eigedomsskatt er kraftanlegga til Agder Energi, og dei er ikkje råka av endringane i eigedomsskattelova. Men i framlagde statsbudsjett for 2019 er det igjen føreslått å auke grunnrenteskatten til staten for kraftverka, noko som også vil redusere kommunen sine framtidige eigedomsskattelinntekter (grunnrenteskatten til staten kan trekkast frå i grunnlaget for eigedomsskatten).

Småkraftverk får ein formuesverdi ut frå investert beløp med fråtrekk for slit og elde. For andre kraftverk vil formuesverdien i hovudsak reknast med grunnlag i eit gjennomsnitt av spotpris for straum dei siste fem åra, med frådrag for driftsutgifter/grunnrenteskatt for kvart kraftverk. Verdien av kraftverka vil svinge ettersom straumprisen endrar seg. Dei låge straumprisane og auka utgifter dei siste åra har redusert formuesverdien.

Straumprisen i 2018 er høgare enn føregåande år, og vi trur ikkje at det vil medføre ytterlegare reduksjon i eigedoms-skatt frå kraftverka i 2020. Skulle driftsutgiftene ved kraftverka auke på grunn av utbyggingar i Skjerkavassdraget og Åseral Nord, vil det kunne bety lågare eigedomsskattegrunnlag og mindre eigedomsskatt.

Kommunen har ikkje fått grunnlaget for utskrivinga av eigedomsskatt for kraftverka for 2019 frå sentralskattekontoret. Framlegg til budsjett er på grunnlag av formuesverdi frå Agder Energi før likninga av år 2017 er ferdig. Det viser ein reduksjon i eigedomsskatt på kr 376 000. Alle anlegg i Åseral som er eigd av Agder Energi vil for 2019 ha ein formues-takst langt under maksimumstaket.

Åseral kommune har skrive ut eigedomsskatt for anlegg under bygging (trafostasjonen på Honna og ny linje frå Skjerka). Anlegga er ferdige og skal nå takserast. For 2019 skal vi skrive ut eigedomsskatten med grunnlag i denne taksten.

Det er ikkje teke inn konsekvensane av utbyggingar til Agder Energi vedkomande Åseral Nord. Det er ikkje lagt opp til å innføre generell eigedomsskatt i planperioden.

Økonomiplanen har lagt til grunn at vi skriv ut eigedomsskatt etter den nye § 3c og har maksimumssats på 7 promille (7/1000) av verdien på eigedommene.

Vi ser i dag for oss følgjande inntekter frå eigedomsskatt i perioden 2019–2022:

År (Alle beløp i kr 1000)	2019	2020	2021	2022
Eigedomsskatt	-21 780	-21 780	-21 780	-21 780

2.6.4 SAL AV KONSESJONSKRAFT

Kommunen får konsesjonskraft frå utbyggingane i vassdraga våre. Frå 2015 har krafta blitt forvalta av Konsesjonskraft IKS, selskapet som kommunen gjekk inn som medeigar av i 2014.

Inntekta frå sal av konsesjonskraft til kommunen blir som kjent avgrensa av straumforbruket innanfor kommunen sine grenser. Åseral har blitt tildelt mykje meir konsesjonskraft enn straumforbruket. Den delen av konsesjonskrafta som kommunen ikkje kan ta ut blir i dag tildelt Vest-Agder fylkeskommune. Åseral kommune er tildelt 93,6 GWh, og i 2017 kunne vi selje 36,1 GWh.

Agder Energi har teke ut søksmål mot staten for å få kjent Olje- og energidepartementet (OED) sitt vedtak om endra konsesjonskraftprisvilkår i eldre konsesjonar erklært ugyldig. OED har i konsesjonane som er gjevne til Skjerkavassdraget og Åseral Nord endra kjøpspris for konsesjonskrafta frå sjølvkostpris til OED-pris. OED-pris vil seie at prisen på krafta blir fastsett basert på gjennomsnittleg sjølvkost for ei representativ mengde vasskraftverk i heile landet. Bakgrunn for at det blir rettssak på dette i november er at Agder Energi ikkje aksepterer vilkåret om pris på krafta gjeve av OED i konsesjonane. Dette trass i at Agder Energi har vedteke investeringane med bakgrunn i dei gjevne konsesjonane.

Konsesjonskraft IKS sel krafta slik at vi i forkant av eit nytt budsjettår veit prisen og inntekta vi får for konsesjonskrafta. Vi opplever for tida høgare salsprisar for straum, og det gjev større inntekter av konsesjonskrafta samanlikna med 2017. Noko av den auka inntekta går med til å dekke auka kostpris som vi betaler til Agder Energi for krafta og auka avsetning til reservefond for å dekke eit eventuelt tap i rettssaka om konsesjonskraftprisen.

Samla sett vil inntekta likevel bli monaleg høgare enn i 2017. Vi har for perioden lagt til grunn budsjettforslaget frå Konsesjonskraft IKS for denne inntekta.

I planperioden 2019–2022 har vi budsjettert med følgjande inntekter frå sal av konsesjonskraft:

År (Alle beløp i kr 1000)	2019	2020	2021	2022
Konsesjonskraft	-4 560	-4 560	-4 560	-4 560

2.6.5 KONSESJONSAVGIFTER

Kommunen får konsesjonsavgifter for utbygging av vasskraft i Åseral. Denne inntekta er utrekna til 6,64 mill. i 2018. Då har vi rekna at konsesjonsavgiftene blir prisjustert i 2019. Konsesjonsavgiftene skal prisjusterast kvart femte år.

Konsesjonsavgifter kan vi ikkje sjå på som frie inntekter for kommunen då bruk av denne inntekta er regulert i forskrifter.

Det er ikkje teke inn konsekvensane av utbyggingar i Skjerkavassdraget eller for utbygginga i Åseral Nord for denne inntekta.

Budsjettet for planperioden 2019–2022 for konsesjonsavgifter er følgjande:

År (Alle beløp i kr 1000)	2019	2020	2021	2022
Konsesjonsavgifter	-6 640	-6 640	-6 640	-6 640

2.6.6 ANDRE GENERELLE STATSTILSKOT

Denne inntekta er i hovudsak tilskot til mottak av flykningar. Inntekta er rekna ut frå dei personane som er kome til kommunen og satsar i forslag til statsbudsjett.

2.7 FINANSPOSTAR

2.7.1 FINANSINNTEKTER

Kommunen har monalege midlar etter sal av aksjar i Agder Energi. Avkastninga av denne finanskapitalen er vanskeleg å budsjettere, spesielt med dei svingingane vi har sett dei siste åra. Vi vel å budsjettere med ei avkastning på 3 % for åra 2019–2022 etter råd frå vår rådgjevar. Finansinntekta bygger på at kommunen prisjusterer finanskapitalen i tråd med budsjettet for 2018. Inntekta er berekna ut frå eit beløp på 148,1 mill. kroner.

For å nå ei slik avkastning, må kommunen plassere midlar også i papir med høgare risiko enn innskot i bank. Vi brukar eit uavhengig rådgjevingsfirma til hjelpe i dette arbeidet. Kommunen sitt finansreglement, vedteke av kommunestyret, set rammer for plasseringane.

I forslag til budsjett for planperioden har vi lagt til grunn at 2 % av avkastninga blir sett på fond, slik at kapitalen omrent blir uendra i forhold til prisutviklinga, jf. kommunen sitt finansreglement pkt. 4.3.1.

Agder Energi betaler ut utbytte for 2019 med grunnlag i rekneskapen for 2017, altså siste avgjorte rekneskap. Utbyttet vil av den grunn vere kjent første året i planperioden. Åseral får 6,0 mill. i utbytte i 2019. Ein nedgang frå 2018 på 0,25 mill. Vi har budsjettert med same utbytte for åra 2020–2022.

Kommunen har god likviditet og monalege midlar plassert i bank. Renter frå driftskonti i bank er anslått til 1,4 mill. for 2019. Vi har lagt til grunn at renta på innskot vil gå noko opp i planperioden og har auka inntekta for åra 2020–2022. Renteinntekt for kommunen sine utlån (i hovudsak startlån) er rekna til å bli kr 130 000 i 2019.

Kommunen har budsjettert med følgjande finansinntekter i perioden 2019–2022:

Finansinntekter (Alle beløp i kr 1000)	2019	2020	2021	2022
Finansavkastning	-4 440 000	-4 530 000	-4 620 000	-4 710 000
Utbytte Agder Energi	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000
Renter driftskonto/utlån	-1 530 000	-1 890 000	-2 100 000	-2 310 000
Sum finansinntekter	-11 970 000	-12 420 00	-12 720 000	-13 020 000

2.7.2 FINANSUTGIFTER

Kommunen har dei seinare åra finansiert fleire store investeringsprosjekt med langsiktige lån. Vi har gått frå å vere ein kommune med lite lån per innbyggjar til å vere ein av kommunane med mest lån per innbyggjar i Vest-Agder.

I planperioden blir det føreslått å ta opp lån på totalt 93 mill., fordelt på omsorgsbygg med 55 mill. i åra 2019/2020 og reinseanlegg på Ljosland med 38 mill. i 2020/2021.

Til grunn for berekningar av renter og avdrag på nye lån ser vi for oss at låna blir tekne opp midt i budsjettåret og blir det året bare belasta med renter for eit halvt år. Vi vil sjå av tabell over finansutgifter at utgifter til renter og avdrag aukar monaleg i planperioden på bakgrunn av dei planlagde investeringane.

Det er lagt til grunn eit rentenivå på 2,5 % i 2019 og ein auke med 0,3 prosentpoeng per år i planperioden. Det er budsjettet med eit rentenivå som er noko høgare enn det vår største långjevar, Kommunalbanken, legg til grunn. Vi har inngått avtalar om fast rente for ca. 45 % av låneporleføljen. Andelen lån med fast rente vil bli redusert i perioden. Vi har sett avdragstid til 20 og 35 år for nye lån i planperioden. Avdragstida er sett til berekna levetid for investeringsprosjekta.

Kommunen driv med vidareformidling av startlån for Husbanken. Dette er lån som skal gjevast til unge førstegongsetablerarar som har problem med å kome seg inn på bustadmarknaden. Vi har ikkje budsjettert med å ta opp startlån i perioden då det i dag står mykje ubrukte startlån til disposisjon. Avdrag som kommunen betaler på desse låna og avdrag kommunen får inn frå låntakarar blir budsjettet i investeringsbudsjettet.

Kommunen har budsjettert følgjande utgifter til renter og avdrag i perioden 2019–2022:

Finansutgifter (Alle beløp i kr 1000)	2019	2020	2021	2022
Avdragsutgifter	5 850 000	6 710 000	7 825 000	8 975 000
Renteutgifter	2 221 000	3 150 000	4 585 000	5 525 000
Sum finansutgifter	8 071 000	9 860 000	12 410 000	14 500 000

2.8 ORGANISERINGA I KOMMUNEN

2.8.1 FELLES – PLANOMRÅDE 600

Kommunen har dei siste åra budsjettet med ein post for lønsoppgjer som ikkje blir fordelt til planområda før lønsoppgjeret er ferdig. Einingane vil etter ferdig forhandla lønsoppgjer få tilført midlar i same storleik som dei får auka sine utgifter til løn og sosiale kostnad. Storleik på denne fellesposten går fram av tabell for felles planområde.

Åseral kommune har gjennom mange år hatt store VA-utbyggingar i hytteområda. Utbyggar betaler kommunen tilkoplingsavgifter for å få tilgang til vatn og avløp. Tal VA-tilkoplingar kan variere mykje frå år til år. Kommunen budsjetterer med denne driftsinntekta under felles planområde.

Utan spesielle VA-investeringar budsjetterer vi i planperioden med 20 tilkoplingar i året. I tillegg vil det i 2019 kome tilkoplingsgebyr med bakgrunn i dei investeringane som er utført i Bortelid i 2016–2018. Det gjev ytterlegare 20 nye tilkoplingar i 2019.

Åseral kommune bereknar kommunale gebyr i tråd med *Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester* (H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, februar 2014). Sjølvkost inneber at kommunen sine kostnadar med å levere tenestene skal bli dekka av gebyr som brukarane av tenestene betaler. Kommunen har ikkje høve til å tene pengar på tenestene. Ei anna sentral avgrensing i kommunen sitt handlingsrom er at overskot frå det einskilde året som hovudregel skal tilbakeførast til abonnentane i form av lågare gebyr innan dei neste fem åra. Dette betyr at viss kommunen har avsette overskot som er eldre enn fire år, må overskot brukast til å redusere gebyr i det komande budsjettåret.

Kommunen vil ha eit monaleg sjølvkostfond per 31.12.2018. Dette vil vi redusere i økonomiplanperioden, då vi budsjetterer med lågare gebyrinntekter nå enn tidlegare. Bruk av sjølvkostfondet blir budsjettet under posten *Bruk av bundne avsetningar i økonomiplanen*. Med ei jamm prisutvikling i gebyra i økonomiplanperioden vil sjølvkostfondet for vatn bli brukt opp i 2020 og for avløp i 2021. Med den avgrensa auken i gebyra som det er lagt opp til, vil vi ikkje oppnå sjølvkost dei siste åra i planperioden. Det medfører at kommunen må subsidiere VA-området med store beløp. Vi viser til vedlegg til økonomiplanen vedkommande gebyrinntekter på sjølvkostområda.

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Felles planområde	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Lønsauke 2019 til 2022 (frå 1. mai gjeldande år)		2 200		2 200		2 200		2 200
Tilkoplingsavgifter VA 20 stk. per år	-1 480		-1 480		-1 480		-1 480	
Nye VA-prosjekt i Bortelid, jf. investeringsprosjekt, 20 nye i 2019	-1 480							
Korrigert brutto	-2 960	2 200	-1 480	2 200	-1 480	2 200	-1 480	2 200
Netto ramme drift		-760		720		720		720

2.8.2 POLITISKE ORGAN – PLANOMRÅDE 190

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Politisk styring	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregående år:		3 508		3 667		3 547		3 585
Kompensasjon lønsauke 2018		30						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		15						
Kompensasjon prisvekst		29						
Endringar i driftsramme:								
Kommuneval 2019 – reduksjon utgifter 2020		120		-120				
Stortingsval 2021 – reduksjon utgifter 2022						120		-120
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme		-35				-82		-52
Korrigert brutto	0	3 667	0	3 547	0	3 585	0	3 413
Netto ramme drift		3 667		3 547		3 585		3 413

Det er lagt til utgifter til val for 2019 og 2021. Utgiftene til iPad'ar til det nye kommunestyret er teken frå driftsramma. Reduksjonen i driftsramma er i all hovudsak teken frå kommunale tilskot og opplæring/kurs.

Mål for perioden

- Åseral må bestemme retningsval med tanke på framtidig regiontilknyting. Målet er å gjøre dette tidleg i 2019 (handsaming i kommunestyret helst i løpet av januar).
- I 2019 vil ordførar gje arbeidet i Innlandet Agder høg prioritet. Siste halvåret har synt at også kystkommunar i regionane Lister og Austre Agder er interesserte i å samarbeide med Innlandet Agder på fleire område. Målet er at Innlandet Agder skal bli ein viktig bidragsytar til å konkretisere distriktpolitikken i eitt Agder.
- 2019 blir eit av hovudarbeidsåra i Åseral Nord-prosjektet. Arbeidet med finansiering og optimalisering av veg Bortelid–Ljosland skal ha høg prioritet. Vegen er viktig i arbeidet med å utvikle arbeidsplassar innan reiseliv.
- Økonomi: Ved eit positivt vedtak om bygging av nytt omsorgsbygg vil det leggje føringar for kommunal økonomi i åra framover. Effektiv kommunal drift blir viktig for å behalde eit økonomisk handlingsrom. I samband med endringar skal det alltid sjekkast ut om vi kan optimalisere den daglege drifta.
- Skatteinntekter: I samband med møte i kommunestyret skal vi ha økonomitema fast ein gong i halvåret. Åseral kommune vil arbeide aktivt gjennom LVK (Landssamanslutninga av vasskraftkommunar) for at kraftinntektene våre ikkje blir tekne frå oss.
- Folketalsutvikling: Åseral treng vekst i folketalet. Derfor må vi i 2019 få realisert bustadar i sentrum. Viss dette ikkje lukkast i privat regi, må kommunen ta naudsynte grep.
- Ja-kommune: Omdømet er viktig for ein kommune. For å lukkast i det daglege arbeidet, er samhandling og kommunikasjon mellom administrativ og politisk side avgjerande. Ordførar ønskjer å vektlegge utviklarrolla.

2.8.3 SENTRALADMINISTRASJONEN

Rammeområdet Sentraladministrasjonen består av einingane Rådmannen, Økonomi og personal og Service, reiseliv og kultur.

Justerering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Sentraladministrasjonen	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		24 099		26 450		26 538		25 406
Kompensasjon lønsauke 2018		206						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		103						
Kompensasjon prisvekst		144						
Endringar i driftsramme:								
Sommarjobbgaranti – store kull (100)		-50					-50	
Rådgjevar for skule (100)		500					-500	
Rekneskapsføring mv. Lindesnesrådet i 2018 og 2019 – opphør i 2020 (130)			44					
Endring økonomi/personal – ny stilling (130)		1 000						
Leiarutvikling – utvikling og kompetanseheving (130)		25						
Arkiv mv. Lindesnesrådet i 2018 og 2019 – opphør i 2020 (150)			44					
Reversert sal/utgifter av Kylland grendehus (150)		30						
Arbeid med GDPR (150)		50						
Auka utgifter til DDV ut over generell prisstigning (150)		344						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme							-582	-367
Korrigert brutto	26 450	88	26 450		25 406		25 039	
Netto ramme drift	26 450		26 538		25 406		25 039	

Sentraladministrasjonen har ein auke i kostnadene for å ivareta viktige kompetanseområde i staben.

Satsingsområda og reduksjonane blir omtalt under dei einskilde planområda.

Vurdering av måloppnåing skjer i årsmeldinga.

KOSTRA-tal

Brutto driftsutgift til adm. og styring, funksjon 120, kr per innbyggjar	2017	2016	2015	2014
Åseral kommune	-	17 129	16 259	15 881
Audnedal kommune	-	6 165	5 845	5 370
Marnardal kommune	-	5 342	5 199	5 608
Bykle kommune	-	14 422	15 251	15 433
Sirdal kommune	-	13 360	12 910	12 611
Kommunegruppe 6	-	8 948	9 038	9 361
Vest-Agder	-	4 165	3 932	3 902

Brutto driftsutgifter er framleis høge i nasjonal samanheng.

Investeringar

Vi held fram med årleg investering i tømmerkaia i Strømsvika.

Sommaren 2018 var det særdeles heitt på Minne. Til tider var det nok bortimot uforsvarleg å halde oppe med tanke på dei tilsette. Det gjer at det er heilt naudsynt med moglegheitar for kjøling slik at innetemperaturen kan halde eit akseptabelt nivå.

Investeringstiltak 2019–2022

Tiltak	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Tømmerkai Strømsvika			105' – frå driftsrekneskapen
Kjøling på Minne	Sommaren 2018 skulle vi eigentleg stengt Minne ettersom temperaturen innandørs var altfor høg. Dette må det gjerast noko med om vi skal halde ope på Minne neste sommar.		250' – frå driftsrekneskapen

Handlingsprogram investeringstiltak 2019–2022

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Tømmerkai Strømsvika	105	105	105	105
Kjøling på Minne	250			

2.8.3.1 Rådmannen – planområde 100

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Rådmannen	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		7 048		7 621		7 621		6 913
Kompensasjon lønsauke 2018		79						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		40						
Kompensasjon prisvekst		5						
Endringar i driftsramme:								
Sommarjobbgaranti – store kull		-50					-50	
Rådgjevar for skule		500					-500	
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme							-158	-100
Korrigert brutto		7 621		7 621		6 913		6 813
Netto ramme drift	7 621		7 621		6 913		6 813	

Utfordringar for planområdet

Sentraladministrasjonen har ein auke i kostnadene for å ivareta viktige kompetanseområde i staben. Eit av desse er styrking av skuleleiinga for skulefagleg ansvarleg i 2019 og 2020 i samband med utviklingsarbeidet.

Vi har framleis mindre leigeinntekter frå Åseral Næringsbygg enn det vi tidlegare har budsjettert med og kan med det ikkje redusere subsidieringa.

Vi arbeider framleis med å få fleire av garantiungdommen ut i arbeid hjå private næringsdrivande. Dette talet har auka noko. På grunn av dette, samt redusert elevtal, er utgiftene redusert med kr 50 000.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Integrere systembasert internkontroll i organisasjonen
- Kunnskapsbasert og samordna tilnærming i folkehelsearbeidet

Kommuneoverlege

Kommuneoverlegen si stilling vil bli endra i løpet av 2019, seinast med verknad frå 01.01.2020, som følge av kommunereforma. Kommunen sitt val av kva for region vi skal høyre til er avgjerande for korleis stillinga seinare skal utformast. Det er folkehelsetiltak, revisjon av smittevernplanar og plan for legetenester som er kommunelegens sine prioriteringar i 2019.

Folkehelsekoordinator

Ansvar for folkehelse går på tvers av sektorar, fagområde og ulike forvaltningsnivå. Det er eit hovudmål å samarbeide for å jamne ut sosial skilnad i helse og saman skape god helse for flest mogleg. Vi vil bygge vidare på det som er bra i Åseral kommune, men samstundes vil vi rette meir merksemd mot det som kan bli betre.

I 2018 har det blitt jobba tverrfagleg for å få eit overblikk over dei tiltaka vi har på ulike område, og det har blitt peika på nokre område vi vil vektlegge framover. Psykisk helse og rus er eit par slike område. Nå som vi har fått på plass eit barne- og ungdomsråd i kommunen er det naturleg å forsøke og involvere dei unge i større grad enn tidlegare i folkehelsearbeidet. Nokre eksempel på aktuelle tema er Ungdata 2019, trafikktryggleik og «Rom for alle».

Åseral kommune vil i løpet av 2019 også gjere ein revisjon av folkehelseoversynet.

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Åseral kyrkje	Måling		200' – frå driftsrekneskapen

Tiltak 2020–2022	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Åknes kapell	Vasking og måling Ny suppleringsklokke med oppheng		105' – frå driftsrekneskapen

Handlingsprogram driftstiltak 2019–2022

Gjeld bare tiltak der det er trøng for ekstra finansiering. Tiltak som ikkje kostar noko eller som skal gjerast innanfor driftsramma går ikkje fram av oversikten.

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Åseral kyrkje	200			
Åknes kapell		75	30	

2.8.3.2 Økonomi og personal – planområde 130

Justerering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Økonomi og personal	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		4 530		5 651		5 695		5 567
Kompensasjon lønsauke 2018		50						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		25						
Kompensasjon prisvekst		22						
Endringar i driftsramme:								
Rekneskapsføring mv. Lindesnesrådet i 2018 og 2019 – opphør i 2020					44			
Endring økonomi/personal – ny stilling		1 000						
Leiarutvikling – utvikling og kompetanseheving		25						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme						-128		-80
Korrigert brutto	5 651		5 695		5 567		5 487	
Netto ramme drift	5 651		5 695		5 567		5 487	

Utfordringar for planområdet

Vi ønskjer å styrke arbeidet med finans og eigedomsskatt då dette er viktige område for kommunen. Samstundes er det endringar på området, m.a. lovverk, som gjer det naudsynt med ekstra ressursbruk i dei komande åra. I tillegg skal vi ha tilstrekkeleg kompetanse og ressursar til å serve einingane på ein tilfredstillande måte.

Det må setjast ny takst på verk og bruk for eigedomsskatt. Samstundes vil det òg vere naudsynt med nye takseringar av straumlinjene i tråd med nye føringer.

Personalarbeid

Sjukefråværet i kommunen varierer. I og med at vi er ein liten kommune vil ein person sitt langtidssjukefråvær gje store utslag på statistikken. Vi ligg likevel godt under landssnittet. Målet vårt er å ha eit sjukefråvær på under 5 %.

God leiing er viktig både når det gjeld økonomi- og personaloppfølging. Har vi tilsette som går til leiar før lege, og får ei god oppfølging frå leiar, trur vi dette kan påverke sjukefråværet i positiv retning.

Vi ønskjer å vektlegge leiaropplæring òg i 2019.

Eit anna ønskje er å få tid til å arbeide med rutinar, samt bevisstgjering og oppdatering av rutinane. I 2019 vil vi arbeide målretta med internkontroll.

Vi ønskjer òg å arbeide vidare med likestilling. Likestellingsutvalet, som vart etablert i 2016, skal fortsette å arbeide med temaet, med spesiell vekt på deltidsproblematikk og toleranse.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Revidere sentral rutinebeskrivelse for økonomistyring og internkontroll samt auke økonomikompetansen i administrasjonen
- Heve fag- og leiarkompetanse
- Redusere sjukefråværet i Åseral kommune
- Jobbe vidare med HMS/kvalitet og forbetringssarbeid i kommunen
- Fortsatt arbeid med likestilling

Innkjøp for kommunen skal skje etter reglane for offentlege innkjøp for å sikre etisk framferd og god utnytting av midla som kommunestyret har stilt til rådvelde.

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Kompetanseplan	Utarbeiding av felles retningslinjer ved fastsetting av overordna kompetanseplan – behovskartlegging, prioriteringar, kompensasjonsordningar, bindingstid o.l.	4.4.3	Innanfor eiga ramme
Ufrivillig deltid	Kartlegging av ufrivillig deltid. Vurdere mogleg auke i stillingsstorleik til dei som ønskjer auke i stillinga. Arbeide for heiltidskultur i kommunen ved å arbeide målretta mot størst mogleg stillinger og så langt det er mogleg lyse ut 100 %-stillingar.	6.2	Innanfor eiga ramme
Leiaropplæring	Leiarutvikling. Naudsynt utvikling og kompetanseheving for å kunne nå måla		Innanfor eiga ramme
Eigedomsskatt	Konsulenthjelp og juridisk bistad		100' – frå driftsrekneskapen

Handlingsprogram driftstiltak 2019–2022

Gjeld bare tiltak der det er trøng for ekstra finansiering. Tiltak som ikkje kostar noko eller som skal gjerast innanfor driftsramma går ikkje fram av oversikten

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Taksering eigedomsskatt	100			

2.8.3.3 Service, reiseliv og kultur – planområde 150

Justerering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Service, reiseliv og kultur	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregående år:		12 521		13 178		13 222		12 926
Kompensasjon lønsauke 2018		77						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		39						
Kompensasjon prisvekst		117						
Endringar i driftsramme:								
Rekneskapsføring mv. Lindesnesrådet i 2018 og 2019 – opphør i 2020				44				
Reversert sal/utgifter av Kylland grendehus		30						
Arbeid med GDPR (personvern)		50						
Auka utgifter til DDV ut over generell prisstigning		344						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme							-296	-187
Korrigert brutto	13 178	44	13 178		12 926		12 739	
Netto ramme drift	13 178		13 222		12 926		12 739	

Eininga er tildelt ei driftsramme på kr 13 177 000 for budsjettåret 2019. Utover løns- og prisvekst har eininga fått tilført kr 344 000 i samband med auka utgifter til DDV. I tillegg er eininga styrka med kr 50 000 for å fullføre arbeidet med GDPR samt at tidlegare innsparing på kr 30 000 er lagt inn i budsjett igjen då det ikkje vart noko sal av Kylland grendehus.

Utfordringar for planområdet

IKT og økonomi opp mot DDV er framleis ei stor utfordring. Utgiftene aukar meir enn deflator av mange årsaker. DDV har etter kvart teke over fleire lisenskostnadane som igjen har gjort at avtalar har vorte rimelegare. Innkjøp og arbeidet med å få alle kommunane inn på dei same plattformene har gjort at investeringane har vore store og arbeidsmengda til kommunane har vorte tilsvarende store. I tillegg har talet på datamaskinar i Åseral auka siste året. Frå 2020 er kostnadsfordelinga i DDV endra frå 30/70 til 20/80 når det gjeld fastdel/tal pc'ar, noko som er ein fordel for Åseral. Nytt personvernombod er òg inkludert i årleg kostnad til DDV.

IKT-relaterte utgifter vil nok stige meir enn andre utgifter i framtida. Dette skuldast ei aukande digitalisering av tenester.

Kommunestyret vedtok i juni 2018 at folkebiblioteket skal flytte til Minne og at det vert oppretta eit eige skulebibliotek på skulen. Dette vil gjere at målet om å gjere Minne meir levande nå vil bli ein realitet samstundes med at folkebiblioteket vil få ein etterlengta opptur.

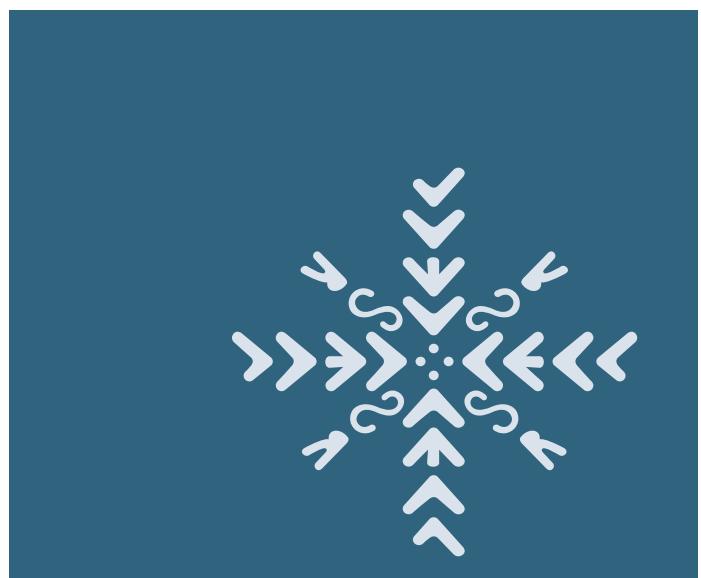
Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Utnytte dei tilgjengelege arbeidsressursane på ein god måte for å kunne få eit best mogleg tenestetilbod og produksjon innan alle område
- Få på plass ei effektiv drift av Minne kultursenter og bibliotektenesta i kommunen slik at vi får eit betre kulturtilbod enn vi har i dag.
- Gjere Minne og biblioteket meir moderne, tilgjengeleg og framtidsretta

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Digital kommunikasjon	Få på plass planlagt fiberutbygging, vedteke i kommunestyret sak 61/2016	2.2.4	Pengar løyvd tidlegare
Utvikle biblioteket	Arbeide med å gjere biblioteket meir framtidsretta, moderne og tilgjengeleg.	4.4.4	-
Ope Minne	Få til eit kultursenter med betre opningstider og fleire vitjande enn i dag	4.4.4/3.2.2	-

2.8.4 OPPVEKST OG LEVEKÅR

Rammeområdet Oppvekst og levekår består av einingane Barnehage, Skule, Pleie, rehabilitering og omsorg, Helsehuset og NAV.

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Oppvekst og levekår	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregående år:		62 823		63 882		63 017		61 654
Kompensasjon lønsauke 2018		726						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		364						
Kompensasjon prisvekst		197						
Endringar i driftsramme:								
Endringar i sentrale føringar – ny 20 % fagstilling (210)		120		-120				
Redusert foreldrebetaling/gratis kjernetid (210)	125							
Tilskot voksenopplæring (norsk og samfunnsfag) (220)	300							
Oppplæring tilskot blir avslutta (norsk og samfunnsfag) (220)	575	-740						
Gjesteelev frå/til kommune (220)	275	585		-585				
Grunnskuleopplæring for vaksne – elevar i annan kommune (220)		285						
Nye oppgåver til eininga (netto endring) (310)		290		200		300		960
Nye oppgåver frå staten: Psykolog og ergoterapeut (310)				200				
Introduksjonsordninga, reduserte overføringer (vedk. mottak 2016) (310)		-650						
Heimesjukepleie – hytter (340)		20						
Øyeblikkeleg hjelp (overføring frå LRMS) (340)		140						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme		-22				-1 413		-891
Red. løn og sos. utgifter (220)		-250		-250				
Red. vedk. permisjon i stilling 2018 – tilbakeført i 2020 (310)				140				
Red. løn og sos. utgifter (310)				-200				
Akuttfunksjon LRMS sagt opp (310)		-300						
Endring omfang fysioterapi (310)		-200						
Reduksjon barnevern (310)		-250						
Red. løn og sos. utgifter (340)		-210						
Nytt omsorgsbygg – reduksjon løn og sos. utgifter (340)				-250		-250		
Flytte ambulerande vaktmeister til planområde 540 (340)		-280						
Reduksjon driftsutgifter bilar (340)		-40						
Korrigert brutto	1 275	62 607		63 017		61 654		61 723
Netto ramme drift		63 882		63 017		61 654		61 723

Rammeområdet oppvekst og levekår er samla tildelt ei ramme på kr 63 882 000 for 2019. Drifts- og investeringstiltak kjem i tillegg. Driftstiltaka i 2019 utgjer ein kostnad på kr 325 000, medan kostnadsramme for investering i nytt omsorgsbygg blir kr 119 000 000.

Oppvekst og levekår har totalt sett auka ramma sjølv om det òg er redusert i drifta. Drifta har over fleire år blitt redusert, men vi må likevel arbeide vidare med det dei neste åra. Skal vi klare å halde ei god utvikling, må det omstillingar til. Det er ikkje kommunen åleine som kan løyse utfordringane, men det må gjerast saman med andre aktørar som frivillige, pårørande o.l. Førebygging og helsefremming er viktig og skal vere ei grunnleggande haldning i fagmiljøa. Brukarane og pårørande skal vere i sentrum av tenesta. Dette krev samarbeid.

Det er laga ny oppvekstplan for åra 2018–2022 som gjeld for både barnehage og skule. Gjennom gode læringsmiljø, tidleg innsats og tilpassa opplæring skal vi sikre eit godt læringsutbytte. Planen er utarbeidd med grunnlag i ståstadsanalyse for begge områda.

Satsingsområde for barnehagen er:

- Respekt og haldning
- Barnehagen som pedagogisk verksemد
- Mengde, rom og form
- Natur, miljø og teknologi

Satsingsområda for skulen er:

- Trivsel
- Motivasjon
- Skule–heim-samarbeid

For oppvekstområdet er det ei hovudutfordring å tilpasse drift til endring i barnetalet. Prognosar viser at det vil bli færre barn både i barnehage og skule i åra framover. Å tilpasse kompetanse og tal tilsette vil bli ein del av utviklinga. Det er starta eit større omstillingarbeid på skulen som vil vare over fleire år. Det er gjort endringar i leiarstrukturen, og det pågår eit omfattande pedagogisk endringsarbeid. Då dette arbeidet er tidkrevjande, kan vi ikkje forvente reduksjon i kostnad ved skulen det første året.

Bygging av nytt omsorgssenter med 23 omsorgsplassar er ei stor satsing dei neste åra. Dette arbeidet vil føregå i 2019 og 2020. I denne tida vert det funne mellombels løysingar for bebuarar og personalet, men alle skal få tenester som dei har krav på. Når bygginga er ferdig, vil det stå nye og godt tilrettelagte omsorgsplassar til disposisjon. Ei omstilling av drifta med tilpassing innan helse- og omsorgsområdet, samt nye omsorgsplassar, vil gje ei effektiv drift. Dette å tilpasse personalet til desse omstillingane er ei viktig utfordring framover.

Det vil bli store utfordringar med å tilpasse personalet til behovet i både oppvekst og levekår framover. Det bør settast inn eit tiltak som gjev gode oversikter og kan ivareta tilsette underveis. Dette bør vere eit system som hjelper til å kunne gje ei smidig og godt tilpassa utvikling ved omstilling av personalet. Stikkord som ny kompetanse, endringskompetanse, store stillingsstorleikar, unngå overtallige o.l. bør handterast i dette systemet. Dette bør opprettast ved personalavdelinga i kommunen.

Det vert endringar i kommunestrukturen frå 2020, noko som medfører endringar i interkommunalt samarbeid i regionen. Legevaktssamarbeidet er allereie under vurdering. Kompetansesenter Sør og Barnevern Sør er to store samarbeid som òg må vurderast nå. NAV Vest-Agder planlegg omorganisering av tenestene. Dette medfører store endringar i strukturen i NAV. Oppgåver frå den statlege delen av NAV vil bli overført frå fylkesnivå til kommunenivå. Dette medfører behov for større kontor enn det som er i dag. Åseral vil ta stilling til tilknyting til større kontor i nærmeste framtid. Det er viktig at vi sikrar lokal tilknyting samt godt samarbeid òg internt i kommunen.

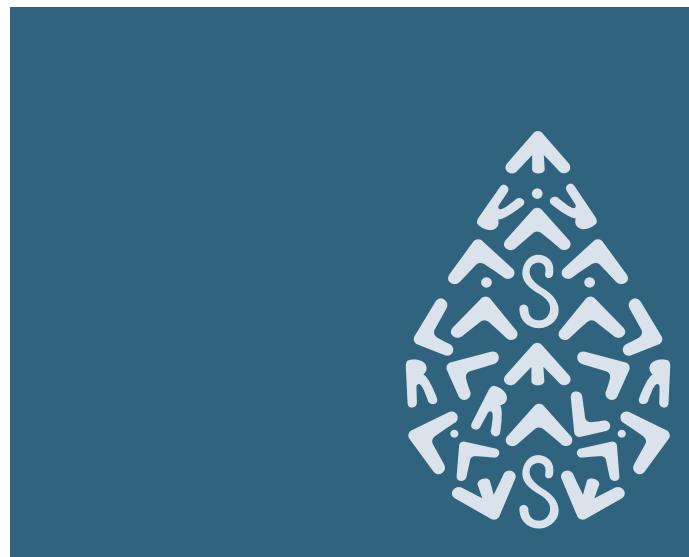
Investeringstiltak 2019–2022

Tiltak	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Nytt omsorgsbygg	Utbygging av sjukeheimslassar og omsorgsbustadar for personar som har behov for tilrettelagt bustad	4.3	10 mill. er løyvd tidlegare. 2019: 30 mill. lån 2020: 25 mill. lån, 41,5 mill. tilskot frå Husbanken, 12,5 mill. eigenkapital.

Utbygging av nytt omsorgsbygg vil starte opp i 2018. Det vil først bli renovering av fem omsorgsplassar i det rauda bygget og tre omsorgsplassar over Coop. Frå mai 2019 til oktober 2020 blir det riving og bygging av sjølve hovudbygget.

Handlingsprogram investeringstiltak 2019–2022

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Omsorgsbygg	30 000	79 000		

2.8.4.1 Barnehage – planområde 210

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Barnehage	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		6 924		7 392		7 272		7 109
Kompensasjon lønsauke 2018		143						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		72						
Kompensasjon prisvekst		8						
Endringar i driftsramme:								
Endringar i sentrale føringar – ny 20 % fagstilling		120		-120				
Redusert foreldrebetaling/gratis kjernetid	125							
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme							-163	-103
Korrigert brutto	125	7 267		7 272		7 109		7 006
Netto ramme drift		7 392		7 272		7 109		7 006

For 2019 er planområde 210 tildelt netto driftsramme på kr 7 392 000. Det tilsvarer ramme for 2018 med kompensasjon for lønsauke, prisvekst og redusert foreldrebetaling/gratis kjernetid. Frå august 2019 vert ordninga med gratis kjernetid utvida til også å gjelde for 2-åringar, slik at 2-, 3-, 4- og 5-åringar har rett på denne ordninga. Det er difor lagt inn ein kompensasjon for dette i ramma for barnehagen i 2019. I samband med utviding av gratis kjernetid vil maksprisen for opphold i barnehagen bli auke i to omgangar i 2019. Han vil auke med prisvekst frå januar 2019, i tillegg vil det kome ein liten auke frå august 2019 som har samanheng med innføring av gratis kjernetid for 2-åringar. Barnehageområdet er tilført ei 20 % fagstilling grunna endringar i sentrale føringar og nye oppgåver. Nye oppgåver og endringar kjem som følgje av kommunenesamslåingar i regionen. Dette fører til at området må handtere meir av dei faglege oppfølgingane sjølv frametter. Frå 2020 skal fagstillinga takast inn som del av grunnbemanninga. Det skal også sjåast på kva reduksjon i tal forskulebarn frå hausten 2020 vil føre til for total bemanning i barnehagen.

Utfordringar for planområdet

Barnehagen er oppteken av å halde høg kvalitet på tenestetilbodet, samstundes som vi legg vekt på utvikling og forbetring. Det er svært viktig at barnehagen har god pedagogettleik og god totalbemannning for å gjennomføre satsing på kvalitet, tidleg innsats, kompetanseheving og utvikling i personalgruppa. Frå 01.08.2018 gjeld det nye retningslinjer for pedagognorm og bemanningsnorm. Pedagogane er ei viktig faggruppe i arbeidet med å sjå tidleg kva utfordringar barna kan få vidare i utdanningsløpet og leggje til rette for god utvikling og læringsutbytte hjå barna. Det er grunnleggjande samanheng mellom tidleg innsats i barnehagen og resultat i skulen. Barnehagen har høg prioritet på tidleg innsats hjå barna som ei viktig førebuing til skulestart.

Barnehagen vil framleis ha ei utfordring i å behalde og skaffe nok pedagogar for å innfri krav i pedagognorm etter sentrale lovkrav. Det blir stilt krav til nok pedagogar for å gjennomføre kommunen si plikt til å innfri rett til barnehageplass og politisk målsetting om at alle som søker barnehageplass ved hovudopptak skal få ein barnehageplass uavhengig av retten etter lova. Barnehagen har barnehageåret 2017–2018 hatt eit høgt fråvær knytt til pedagogane. Dette er utfordrande i kvardagen. Det er ikkje alltid mogleg å få pedagogar inn i korte vikariat. Det er difor særskilt viktig at vi har nok pedagogressurs å gå på i grunnbemanninga.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Tenestene innanfor barnehageeininger har høg kvalitet, og foreldre og barn opplever eit godt tenestetilbod.
- Å gjennomføre brukarundersøking kvar haust.
- Tilsette er oppteken av kvalitet og kompetanseheving. Kompetansesenter Sør er ein viktig samarbeidspartner i gjennomføring av mål og tiltak knytt til det pedagogiske arbeidet i barnehagen.
- Tidleg innsats i barnehagen gjennom bruk av tverrfagleg observasjon og nettverksarbeid i regionen.
- Å utvikle kompetanse hjå dei tilsette gjennom kurs og lærande nettverk i regionen innan områda språk, matematikk og inkluderande læringsmiljø.
- Å implementere oppvekstplanen hjå dei tilsette gjennom tiltak utarbeidd i plan for verksemda og årsplan.
- Å redusere sjukefråvær hjå dei tilsette.
- Å ha god trivsel og godt arbeidsmiljø hjå dei tilsette.

KOSTRA-tal

Netto driftsutgifter per innbyggjar 1–5 år, barnehagar	2017	2016	2015	2014
Åseral kommune	142 111	136 500	119 397	141 224
Audnedal kommune	134 940	139 202	133 314	109 092
Marnardal kommune	157 493	159 343	151 592	143 154
Kommunegruppe 6	150 465	143 362	134 836	138 037
Vest-Agder	138 141	131 518	125 410	118 211

Som tabellen syner ligg Åseral midt mellom kommunegruppe 6 og Vest-Agder når det gjeld netto driftsutgifter i barnehage for 2017. Det vil framleis vere periodar vi ikkje klarer å utnytte ressursen fullt ut etter norm for pedagogettleik grunna svingingar i barnegruppene. Vedtekten i Åseral barnehage tillèt at foreldre kan endre barnehageplassen med ein månads varsling. Det betyr at vi ikkje alltid kan erstatte barn som sluttar eller endrar plass i barnehagen på kort varsel.

Kommunen har sikra at grunnbemanninga med pedagogar og fagarbeidarar følgjer tilrådd norm med 1 vaksen per 3 barn 0–3 år og 1 vaksen per 6 barn 3–5 år slik Stortinget har vedteke skal gjelde frå hausten 2018.

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Utstyr og inventar	Det er naudsynt med opprusting av utstyr og inventar som har større kostnadar enn det er rom for i budsjettet. Det gjeld utskifting og oppgradering av digitalt utstyr og uteleikeapparat som må skiftast.		75` fra driftsrekneskap
Oppvekstplan	Implementere planen i eininga. Planen vert ein del av eininga sine øvrige planar (plan for verksamda og årsplanar). Personalet er godt kjent med innhaldet i planen og tek dette med seg i det daglege arbeidet.	4.4.	Innanfor eiga ramme
Realfagsatsing	Satsing på realfag gjennom arbeid med mengd, rom og form, jamfør sentrale føringer og satsingar i oppvekstplan og plan for verksamda. Barnehagen er også med i matematikknettverk gjennom regionarbeidet til Kompetansesenter Sør.	4.4.1	Innanfor eiga ramme
Sosial kompetanse	Programmet «Være Sammen» og regionplanen «Jeg trives» er del av arbeidet vårt for å skape eit godt læringsmiljø i barnehagen. I tillegg er haldningar og respekt eit satsingsområde i oppvekstplan og plan for verksamda.	4.4.3	Innanfor eiga ramme
Systemarbeid	Eininga vektlegg å utarbeide gode system for arbeidet som vert utført. Gjere eininga mindre sårbar for endringar.	4.2	Innanfor eiga ramme
Rekruttering og etterutdanning	Rekruttere og behalde pedagogar er viktig for ein høg kvalitet på tilbodet. Like viktig som rekruttering er det å etterutdanne pedagogar vi har i eininga.	4.2	Vil i nokre samanhengar krevje finansiering
Godt arbeidsmiljø	Dei tilsette opplever å ha eit godt arbeidsmiljø og at dei har fagleg utfordrande arbeidsoppgåver.	5.1	Innanfor eiga ramme
Oppfølging av sjukefråvær	Leiar saman med verneombod legg vekt på oppfølging av sjukefråvær. Tilrettelegging vert gjenomført med minst mogleg ekstra belastning for dei andre medarbeidarane. Nyttar aktivt tilbod frå NAV-arbeidslivssenter.	5.1	Vil i nokre samanhengar krevje finansiering
Helsefremjande barnehagetilbod	Barnehagen skal legge til rette for fysisk aktivitet og livsmeistring i kvardagen til barna.	5.1.3	Innanfor eiga ramme

Tiltak 2020–2022	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Oppvekstplan	Implementere planen i eininga. Planen vert ein del av eininga sine øvrige planar (plan for verksamda og årsplanar). Personellet er godt kjent med innhaldet i planen og tek dette med seg i det daglege arbeidet.	4.4	Innanfor eiga ramme
Realfagsatsing	Satsing på realfag gjennom arbeid med mengd, rom og form, jamfør sentrale føringer og satsinger i oppvekstplan og plan for verksamda. Barnehagen er også med i matematikknettverk gjennom regionarbeidet til Kompetansesenter Sør.	4.4.1	Innanfor eiga ramme
Sosial kompetanse	Programmet «Være Sammen» og regionplanen «Jeg trives» er del av arbeidet vårt for å skape eit godt læringsmiljø i barnehagen. I tillegg er haldningar og respekt eit satsingsområde i oppvekstplan og plan for verksamda.	4.4.3	Innanfor eiga ramme
Systemarbeid	Eininga vektlegg å utarbeide gode system for arbeidet som vert utført. Gjere eininga mindre sårbar for endringar.	4.2	Innanfor eiga ramme
Rekruttering og etter- utdanning	Rekruttere og behalde pedagogar er viktig for ein høg kvalitet på tilbodet. Like viktig som rekruttering er det å etterutdanne pedagogar vi har i eininga.	4.2	Vil i nokre samanhengar krevje finansiering
Godt arbeidsmiljø	Dei tilsette opplever å ha eit godt arbeidsmiljø og at dei har fagleg utfordrande arbeidsoppgåver.	5.1	Innanfor eiga ramme
Oppfølging av sjuke- fråvær	Leiar saman med verneombod legg vekt på oppfølging av sjukefråvær. Tilrettelegging vert gjenomført med minst mogleg ekstra belastning for dei andre medarbeidarane. Nyttar aktivt tilbod frå NAV-arbeidslivssenter.	5.1	Vil i nokre samanhengar krevje finansiering
Helsefremjande barnehagetilbod	Barnehagen skal legge til rette for fysisk aktivitet og livsmeistring i kvardagen til barna.	5.1.3	Innanfor eiga ramme

Handlingsprogram driftstiltak 2019–2022

Gjeld bare tiltak der det er trøng for ekstra finansiering. Tiltak som ikkje kostar noko eller som skal gjerast innanfor driftsramma går ikkje fram av oversikten.

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Invetar og utstyr	75			

2.8.4.2 Skule – planområde 220

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Skule	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		19 481		20 947		20 112		19 661
Kompensasjon lønsauke 2018		249						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		124						
Kompensasjon prisvekst		63						
Endringar i driftsramme:								
Tilskot vaksenopplæring (norsk og samfunnsfag)	300							
Opplæring/tilstokt blir avslutta (norsk og samfunnsfag)	575	-740						
Gjesteelev frå/til kommune	275	585		-585				
Grunnskuleopplæring for voksne – elevar i annan kommune		285						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme							-451	-284
Reduksjon lön og sos. utgifter		-250		-250				
Korrigert brutto	1 150	19 797		20 112		19 661		19 377
Netto ramme drift		20 947		20 112		19 661		19 377

I budsjetthandsaminga for 2017 og 2018 har det vore reduksjon av lønsutgiftene. Skulen har ikkje klart å redusere lønnsutgiftene nok i 2018, slik at denne prosessen vil fortsette med naturlege avgangar og permisjonar.

Skulen avviklar vaksenopplæringa frå 01.01.2019. Ved nye brukarar må kommunen kjøpe plassar i vaksenopplæringa på Evje eller Byremo.

Utfordringar for planområdet

Åseral barne- og ungdomsskule er framleis i ein omstillingssprosess der alle detaljar ikkje er avklart. Omstillinga inkluderer også ein administrativt vedteken omorganisering av leiarstrukturen på skulen. Omorganiseringa inneber å gå frå einingsleiar og inspektør, begge i 100 %-stilling, til einingsleiar og to avdelingsleiarar, med 40 % leiarressurs og 60 % undervisningsressurs på kvar. Det er i tillegg varsla fire fødselspermisjonar i 2019. Samtidig er målet å redusere lønskostnadane og betre resultata gjennom at det blir levert god kvalitet i dannings- og kvalifiseringsoppdraget som skulen forvaltar.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Jobbe med trivsel slik at vi kan få ein skule der alle trivst og med nulltoleranse for mobbing
  - Sikre elevmedverknad ved miljø og innhald i skulen
  - Ta elevane på alvor slik at dei føler seg sett, hørt og respektert av vaksne og medelevar

- Jobbe for ein skule der elevane blir motivert til å møte læringsbehovet. Skulen skal vere med og bidra på vegen til det gagnlege mennesket.
  - o Elevorientert undervisning som gjev eleven moglegheit til å bli ein endringsagent, saman med lærarane, i sitt dannings- og kvalifiseringsoppdrag
  - o Tydelege lokale læreplanar
  - o Vurderingskjenneteikn som blir knytt til kompetanse og kva eleven kan vil opne for at eleven betre kan ta inn over seg eit kritisk konstruktivt perspektiv
  - o Tilpassa opplæring
- Godt samarbeid mellom skule og heim

KOSTRA-tal

Netto driftsutgifter til grunnskulesektor (202, 215, 222, 223), kr/innbyggjar 6–15 år	2017	2016	2015	2014
Åseral	206 333	190 545	203 328	203 825
Audnedal	133 534	124 508	99 298	128 607
Marnardal	143 367	139 632	137 642	134 572
Vest-Agder	171 425	164 012	161 165	156 708
Kommunegruppe 6	105 991	103 742	101 571	101 199

Del av elevar i grunnskulen, i %, som får spesialundervisning	2017	2016	2015	2014
Åseral	8,8	9,0	9,2	10,1
Audnedal	3,2	4,0	5,54	4
Marnardal	6,5	4,9	4,9	6,2
Vest-Agder	10,3	10,3	10,4	10,4
Kommunegruppe 6	7,1	7,2	7,0	7,4

Åseral barne- og ungdomsskule har utfordringar med kostnadene knytt til elevane samanlikna med nærliggande kommunar og kommunegruppe 6. Ein liten auke i elevar med spesialundervisning gjev store utslag i bruk av ressursar. Skulen jobbar for at elevane skal få tilpassa opplæring. Eleven skal vere så mykje som mogleg i klassen eller større grupper framfor 1–1-undervisning, men dette må vurderast frå klasse til klasse og individ til individ.

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Kompetanseutvikling lærarar	Etter-/vidareutdanning i samarbeid med Utdanningsdirektoratet. Utgifter knytt til reise, vikar, skolemateriell, kost og losji, jf. kompetansebehov for skulen.	4.4.3	Innanfor eiga ramme
Omstilling	Kostnadene i samband med omstillingsarbeidet.		200' – frå driftsrekneskapen

Handlingsprogram driftstiltak 2019–2022

Gjeld bare tiltak der det er trøng for ekstra finansiering. Tiltak som ikkje kostar noko eller som skal gjerast innanfor driftsramma går ikkje fram av oversikten.

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Omstilling	200			

2.8.4.3 Helsehuset – planområde 310

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Helsehuset	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregående år:		14 731		13 924		14 264		14 238
Kompensasjon lønsauke 2018		129						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		65						
Kompensasjon prisvekst		109						
Endringar i driftsramme:								
Nye oppgåver til eininga (netto endring)		290		200		300		960
Nye oppgåver frå staten: Psykolog og ergoterapeut				200				
Introduksjonsordninga, reduksjonsordninga, reduserte overføringer (vedk. mot-tak 2016)		-650						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme							-326	-206
Reduksjon vedk. permisjon i stilling 2018 – tilbakeført i 2020				140				
Reduksjon løn og sos. utgifter				-200				
Akuttfunksjon LRMS sagt opp		-300						
Endring omfang fysioterapi		-200						
Reduksjon barnevern		-250						
Korrigert brutto	13 924		14 264		14 238		14 992	
Netto ramme drift	13 924		14 264		14 238		14 992	

For 2019 er planområde 310 tildelt ei netto driftsramme på kr 13 924 000. I dette er det teke høgde for auka oppgåver til eininga innan habilitering og reduksjonar knytt til LRMS, fysioterapi og barnevern.

Utfordringar for planområdet

Tenestetilbodet til barn og unge står sentralt i arbeidet for å nå kommuneplanen si overordna målsetting om at «Alle i Åseral skal oppleve god livskvalitet og vere godt rusta til å møte framtida». Helsetenestene ser aukande behov og forventningar, både når det gjeld førebygging og oppfølging av barn og unge med særlege helsemessige/sosiale utfordringar og deira familiar. Behova for psykososial støtte er særleg merkbare. Det er lagt til rette for tverrfagleg innsats internt i kommunen og saman med eksterne samarbeidspartnarar. Helsetenesta samarbeider med skule og barnehage for å sikre tidleg innsats og førebygge uheldig utvikling. Leiarane samarbeider om rammeføresetnadane.

Som følgje av samhandlingsreforma har kommunen fått eit utvida ansvar for helsetenester. På bakgrunn av forventa utvikling i folketal, teknologi og medisin kan vi i åra som kjem rekne med store endringar i sjukehusstruktur, organisering av helsetenester og fordeling av oppgåver mellom kommunar og sjukhus. Interkommunalt samarbeid vil vere viktig for å lukkast med helsereforma. Kommunereforma gjer at det blir endringar i ulike samarbeid.

Samhandlingsreforma omfattar òg tilbod til pasientar innan psykisk helse og rusbehandling. Nytt frå 2019 er pakkeforløp for desse pasientane i utredning, behandling og ettervern. I tillegg vert det innført betalingsplikt for

utskrivingsklare pasientar. Dette vil ikkje ha stor innverknad på vår kommune, men vi må arbeide vidare med å få ferdigstilt avtalar med tilbod om kommunale døgnopphald for desse pasientane.

Fysioterapitenesta vert redusert frå 2019. Tenesta ligg høgt på KOSTRA-tal. Lovpålagde tenester og førebygging har framleis høg prioritet. Det er nå fritt fram for innbyggjarane å ta direkte kontakt med fysioterapeut.

Jamfør integreringsplanen skal vi fortsette å innarbeide gode system og strukturar for eit godt integreringsarbeid. Målet er å sette kvar einskild flyktning i stand til å klare seg godt på det menneskelege plan i tillegg til det økonomiske. Dette er ei stor oppgåve som må skje i samarbeid med fleire aktørar: NAV, politikarar, ulike skular, helse, privat næringsliv og frivilligsentralen for å nemne nokre.

Tal på flyktningar som kjem til Noreg har gått kraftig ned det siste året. Då Integrerings- og mangfaldsdirektoratet la føringar for å be kommunar om å ta imot flyktningar i 2018, blei det lagt vekt på kriterium som: kommunar med over 5000 innbyggjarar, sysselsettingstal og resultat av introduksjonsprogram over tid.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Intensjonane i samhandlingsreforma blir gjennomført med samarbeid i regionen og med spesialisthelsetenesta. Eininga må ha naudsynt kompetanse for å ivareta nye oppgåver.
- Det blir lagt vekt på fleksibilitet og omstillingskompetanse i personalgruppa. Opplæringsplan vert revidert årleg.
- Behandlingstilbodet er utvida ved å ta i bruk teknologi.
- Tenestene skal ha god kvalitet og bli vidareutvikla med medverknad frå brukarar og tilsette.
- Kommunen vektlegg førebyggande innsats. Det er oversikt over faktorar som påverkar levekåra og nyttar desse ved prioritering av tiltak. Tidleg innsats kan hindre negativ utvikling. Tverrfaglege tiltak retta mot barn og unge har prioritet.
- Kommunen legg vekt på kvalitet i tilbod av tenester til unge personar med nedsett funksjonsevne.
- Auka samarbeid om tenester med frivillig sektor.
- Nye sambygdingar kan settast i stand til å ta utdanning og få arbeid, samt fungere og trivast i lokalmiljøet.
- Dei tilsette skal oppleve godt psykososialt arbeidsmiljø og fagleg utfordrande arbeidsoppgåver.

KOSTRA-tal

Netto driftsutgifter per innbyggar i kroner, kommunehelsetenesta	2017	2016	2015	2014
Åseral	7 671	7 133	6 472	6 399
Audnedal	4 262	4 010	4 267	3 606
Marnardal	3 431	3 390	2 865	2 585
Kommunegruppe 6	5 631	5 355	5 057	4 873
Vest-Agder	3 557	3 544	3 213	2 085

Tenestetilbodet det siste året er uendra sett bort frå legevakt som har gjeve auka utgifter.

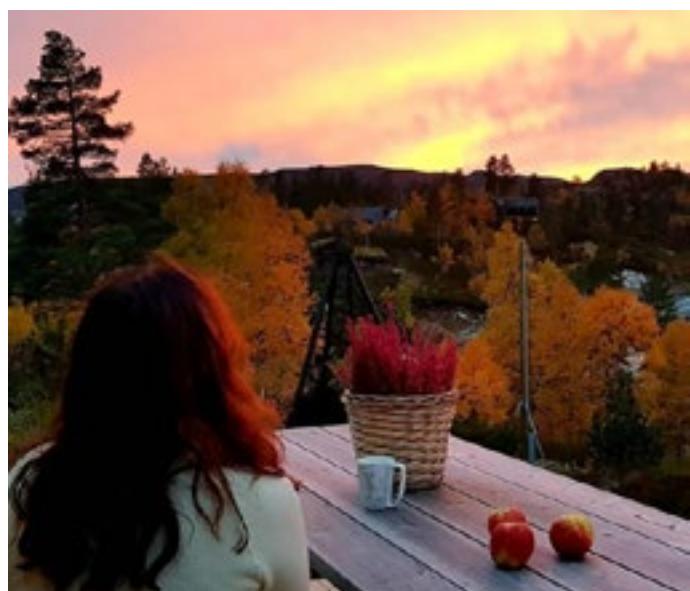
Netto driftsutgifter per innbyggar 0–17 år i kroner, barnevernstenesta	2017	2016	2015	2014
Åseral	12 898	14 400	13 502	11 453
Audnedal	5 666	6 667	6 641	6 716
Marnardal	16 705	14 615	8 736	8 533
Kommunegruppe 6	14 518	15 310	13 655	13 213
Vest-Agder	10 478	9 354	8 483	7 484

Barnevernstenesta er redusert i 2017. Få saker gjev store utslag på statistikk.

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom-muneplanen	Kostnad og finansiering
Kompetanseheving helsesøster	Sjukepleiar som deltek på desentralisert helsesøsterstudium blir avslutta våren 2019, men kan utvidast med masterstudium.	4.4.3	Innanfor eiga ramme
Kompetanseheving habilitering	«Mitt livs ABC» – gruppeundervisning	4.4.3	Innanfor eiga ramme
Brukardenleg timebes-tilling	Digitalisering av timebestilling hjå lege og helsesøster	5.1	Innanfor eiga ramme

Tiltak 2020–2022	Omtale	Punkt i kom-muneplanen	Kostnad og finansiering
Fysioterapiutstyr	Oppgradering av utstyr i fysioterapitenesta		100' knytt til nytt omsorgsbygg

2.8.4.4 Pleie, rehabilitering og omsorg – planområde 340

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Pleie, rehabilitering og omsorg	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregående år:		19 467		19 400		19 150		18 477
Kompensasjon lønsauke 2018		197						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		99						
Kompensasjon prisvekst		8						
Endringar i driftsramme:								
Reduksjon løn og sos. utgifter		-210						
Heimesjukepleie – hytter		20						
Øyeblikkeleg hjelp (overføring fra LRMS)		140						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme						-423		-267
Nytt omsorgsbygg – reduksjon løn og sos. utgifter				-250		-250		
Flytte ambulerande vaktmeister til planområde 540		-280						
Reduksjon driftsutgifter bilar		-40						
Korrigert brutto	19 400		19 150		18 477		18 210	
Netto ramme drift	19 400		19 150		18 477		18 210	

For 2019 er planområde 340 tildelt netto driftsramme på kr 19 400 000.

I planperioden kjem utfordringar knytt til bygging av nytt omsorgsbygg og med det drift fleire stadar, og vi må rette merksemda mot bruk av ressursar. Vi bygger nytt for å effektivisere drifta. Det vil gjelde fleire område enn pleie, som til dømes vaktmeister og reinhaldspersonale.

Utfordringar for planområdet

Tenestetilbodet er sentralt i arbeidet for å nå kommuneplanen pkt. 4.4.1:

Innbyggjarar med særlege behov vil få omsorgs- og heimetenester så langt det er råd i eigen eller tilrettelagt bustad, framfor tilbod om institusjonsplass.

Dei tilsette har i mange år vore løysingsorienterte i eit gammalt og lite tilrettelagt bygg. Utfordringa med flytting, riving og bygging tett opp i det dagelege arbeidet blir møtt med stor vilje til å gjennomføre prosjektet på ein best mogleg måte. Annleis og meir tungvinn drift er lettare å handtere når vi har eit nytt og funksjonelt bygg i vente. Einingsleiar har fått i oppdrag frå kommunalsjef å ha eit utvida ansvar som brukarkoordinator i byggeperioden. Dette vil gje ringverknad til andre personar i organisasjonen som vil få eit utvida ansvarsområde i perioden. Det er mange tilsette som blir involvert på ein eller annan måte i byggeperioden, og å sikra rett, god og nok informasjon er viktig for å unngå avvik.

Dei kommunale øyeblikkeleg hjelp-plassane frå LRMS (Lindesnesregionens medisinske senter) skal overførast til kommunen frå 01.01.2019. Dette er eit vedtak på bakgrunn av at dei ikkje blei brukt i særleg grad, og vi handterer mykje innleggingar frå lokal legevakt utan at tenesta har vore aktiv i kommunen. Desse har blitt ført som korttidsopphald og er omfatta av betalingsvedtak. Akutt hjelp er gratis. Det vil bli noko meir utgifter til legetilsyn etter lovkrava.

Som hyttekommune har vi frå tid til anna besøk av pasientar frå andre kommunar som ønskjer å vere på hytta i helger/høgtider. Det er eit lovkrav at ei slik hjelpe blir gjeve til same kvalitet som i den kommunen dei vanlegvis oppheld seg i. Det er krevjande å gje eit tilfredstillande tilbod etter pasientens ønskje og behov når vi skal sjå dette i samanheng med tilgjengelege ressursar (økonomisk og kompetanse) i eininga. Eit døme er ekstra utgifter på kr 50 000 vi hadde til ein pasient som oppheldt seg på hytta i påska. Desse utgiftene hadde vi ikkje budsjettert med då det varierer frå år til år med mengd pasientar og krav som er knytt til desse.

Prosjektet «Innføring av velferdsteknologi» som omfattar alle 30 kommunane på Agder er ein god pådriver for ein liten kommune som skal implementere velferdsteknologi som eit hjelpemiddel for ytting av tenester til innbyggjarane sine. Gjennom prosjektet får vi rettleiing og hjelpe på eit område som endrar seg raskt og krev mykje av dei tilsette når det gjeld oppdatering og vedlikehald av utstyr. I eininga har vi valt å gjennomføre utdanning gjennom ABC velferdsteknologi. Alle skal ha same utgangspunkt til gevinstkartlegging og realisering av desse. Å sikre kompetansen hjå dei tilsette er ei god førebuing på ny teknologi som skal inn i nybygget og ut i heimane hjå brukarar.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Fleksibilitet og omstillingskompetanse i personalgruppa.
- Opplæringsplanen er revidert årleg. Avdelinga har system for internundervisning i tillegg til aktiv bruk av relevante eksterne opplæringstilbod.
- Tenestene er kjenneteikna av god kvalitet og godt omdømme og blir utvikla med stor grad av medverknad frå brukarar og tilsette. Regelmessige brukarundersøkingar viser positiv utvikling samanlikna med året før.
- Dagaktivitetstilbod til heimebuande demente er eit tilbod som blir brukt av den aktuelle brukargruppa. Kommunen legg til rette for at dette tilboden blir utvikla vidare saman med brukarane. Tilboden kan også bli gjeve i heimen til brukar.
- Dei tilsette opplever å ha eit godt arbeidsmiljø og fagleg utfordrande oppgåver i sin arbeidskvardag.
- Turnusplanar for omsorgstenestene har ein god balanse mellom tenestekrav og personlege ønskje om tilpassingar av arbeidstid.
- Leiarane gjev oppfølging av sjukefråvær stor merksemld. Tilrettelegging skjer utan at det fører til auka belastning for medarbeidarar.

KOSTRA-tal

Netto driftsutgifter per innbyggjar i kroner, pleie- og omsorgstenesta	2017	2016	2015	2014
Åseral kommune	28 001	27 696	27 645	29 631
Audnedal kommune	20 337	19 533	19 675	22 494
Marnardal kommune	23 689	22 087	21 447	21 039
Kommunegruppe 6	30 330	29 423	27 959	28 273
Vest-Agder	16 624	15 979	15 317	15 036

Utgiftene har halde seg jamne dei siste åra. Vi ligg under kommunegruppa, men over fylket sitt gjennomsnitt. Faktorar som påverkar utgiftene er stor og ressurskrevjande bygningsmasse samt lange avstandar i heimetenesta. Vi har eit veldig godt tenestetilbod, som er langt betre enn det som er lovpålagt, men det har vore positivt med tanke på å utsetje behovet for institusjonsplass.

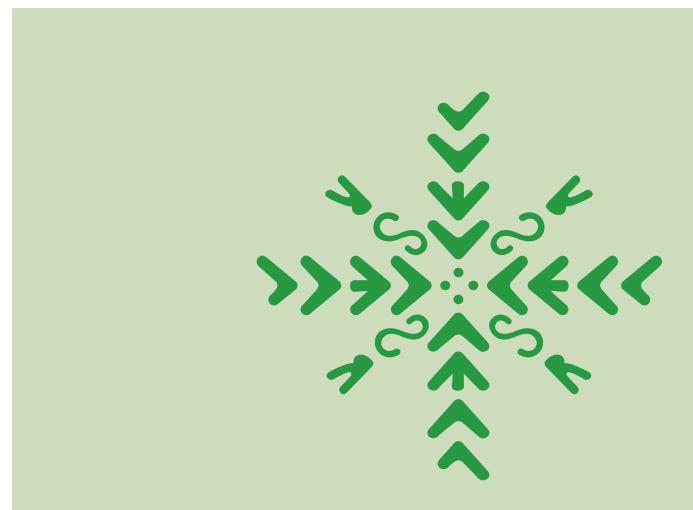
Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Velferdsteknologi	Alle som ønskjer det får tilbod om ABC-utdanninga. Alle tryggleksalalarmar må skiftast ut for å kunne knytte seg opp mot responsenteret i Kristiansand.	4.4.3	50' – frå drifts- rekneskapen
Tiltak 2020–2022	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Velferdsteknologi	Nytt signalanlegg og andre tryggleikstiltak i nytt omsorgsbygg	4.4.3	100' – frå drifts- rekneskapen

Handlingsprogram driftstiltak 2019–2022

Gjeld bare tiltak der det er trøng for ekstra finansiering. Tiltak som ikkje kostar noko eller som skal gjerast innanfor driftsramma går ikkje fram av oversikten.

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Velferdsteknologi	50	100		

2.8.4.5 NAV – planområde 390

Justerering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
NAV	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregående år:		2 220		2 219		2 219		2 169
Kompensasjon lønsauke 2018		8						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		4						
Kompensasjon prisvekst		9						
Endringar i driftsramme:								
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme		-22					-50	-31
Korrigert brutto	2 219		2 219		2 169		2 138	
Netto ramme drift	2 219		2 219		2 169		2 138	

Utfordringar for planområdet

- Hjelpe til med å betre levekår for vanskelegstilte og bidra til sosial og økonomisk tryggleik, mellom anna at den einskilde får moglegheit til å leve og bu sjølvstendig.
- Evne å fremme overgang til arbeid i større grad, sosial inkludering og aktiv deltaking i samfunnet for den einskilde.
- Evne å sjå og bidra til at utsette barn og unge og deira familiar får eit samordna tenestetilbod.

Tenestene skal utførast på ein føremålstenleg og effektiv måte slik at dei som har behov for eit brukartilpassa tilbod får dette. Sosialtenestene har seinare år prioritert økonomisk rådgjeving. Dette har gjeve gode resultat i form av reduserte sosialhjelpsutbetalingar og samstundes hjelpt mange brukarar til å bli sjølvhjelpte og ansvarlege for eigen livssituasjon. Det vil bli lagt vekt på arbeid for sosialbistand, noko som òg vil kunne resultere i redusert tal saker om økonomisk sosialhjelp, spesielt for dei under 30 år.

Mål for perioden

Utviklingsmål 2019	Aktivitet 2019	Milepærar 2019
Lågt tal på unge under 30 år som mottek sosialstønad	Aktivitetsplikt og andre tiltak som kan føre til at dei kjem vidare i skule eller arbeid	Fortløpende
Kort stønadsperiode	<ul style="list-style-type: none"> Prioritere opplysning, råd og rettleiing, m.a. økonomisk rådgjeving og gjeldsrådgjeving Sjå etter alternative moglegheiter for sosial-hjelp 	Fortløpende
Lågt tal på mottakarar av sosialstønad	<ul style="list-style-type: none"> Kvalifiseringsprogrammet Andre tiltak som kan føre til varig arbeid 	Det er ledige midlar og nyttar desse etter brukars behov. Utnyttar tiltak der det er mogleg.
Tett oppfølging av flyktningar	Arbeide saman med flyktingenesta om individuelle planar og oppfølging av den einskilde flyktning	Fortløpende
Integrerte tenester i NAV. Bestillinga til NAV er å jobbe på tvers av statleg og kommunal forvaltning, å levere heilskapleg overfor brukaren/ arbeidsgjevaren mv.	Arbeide målretta med å arbeide på tvers, styrke kunnskapen, redusere sårbarheita og sørge for betre tenester til brukar og arbeids-gjevar.	Fortløpende

KOSTRA-tal

Sosialtenesta, beløp per innbyggjar	2017	2016	2015
Åseral kommune	2 075	1 815	1 461
Audnedal kommune	1 821	1 298	1 097
Marnardal kommune	1 100	1 190	1 098
Kommunegruppe 6	2 420	2 201	1 930
Vest-Agder	2 336	2 098	1 971

2.8.5 DRIFT OG UTVIKLING

Rammeområdet Drift og utvikling består av einingane Utvikling og Drift og vedlikehald.

Justerering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Drift og utvikling	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		15 878		15 140		14 270		12 510
Kompensasjon lønsauke 2018		192						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		96						
Kompensasjon prisvekst		36						
Endringar i driftsramme:								
Diverse vedlikehald utsett frå 2018 til 2019 og 2020 (540)		140	135					
Flytte ambulerande vaktmeister frå planområde 340 (540)		280						
Auka utgifter Brannvesenet Sør (ut over generell prisstigning) (540)		70						
Brannvesenet Sør – auka investeringsutgifter 2017/2018/2019 – blir tilbakeført i 2020 (540)			-70					
Endra organisering – frå planområde 550		380						
Vakt utanom ordinær arbeidstid (540)			500					
Endra organisering – til planområde 540		-380						
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme		-131				-460		-290
Auka inntekt oppmåling 2018/2019 – reduksjon i 2020 (510)			200					
Auka inntekt handsamingsgebyr byggesak (510)	-200							
Vertskommune Lindesnesrådet i 2018 og 2019 – opphør i 2020 (510)			175					
Felles planressurs – samarbeidet opphører i 2020 (510)				-200				
Auka inntekter avløp og fleire abonnentar VA (540)	-900		-1 160		-1 150		-1 260	
Reduksjon løn og sos. utgifter (540/550)				-450		-150		
Vedlikehald institusjon (540)		-280						
Kommunal tenesteyting Åseral kyrkje (550)	-40							
Korrigert brutto	-1 140	16 280	-220	14 490	-1 150	13 660	-1 260	12 220
Netto ramme drift		15 140		14 270		12 510		10 960

Investeringar

I 2018 vart hovudplan for vatn og avløp ferdigstilt. Denne viser stoda og utfordringane på VA-området for heile kommunen, både offentlege anlegg, privat vassforsyning og spreitt avløp. Planen gjeld for ein 10-årsperiode. Totalt ligg det inne tiltak for totalt 136 millionar kroner i planen. Desse tiltaka er fordelt i heile perioden. Nokre tiltak hastar det med å få gjort, medan andre kan vi utsette noko.

For Ljosland reinseanlegg er vi i prosjekteringsfasen. Planen er at prosjekteringa skal vere ferdig i februar/mars 2019. Vidare har det vore lagt opp til at reinseanlegget skal byggast i 2019 og 2020. Vi har sett oss nøydde til å utsette sjølve bygginga med eit år på grunn av dei økonomiske utsлага dette gjev i totaløkonomien for kommunen.

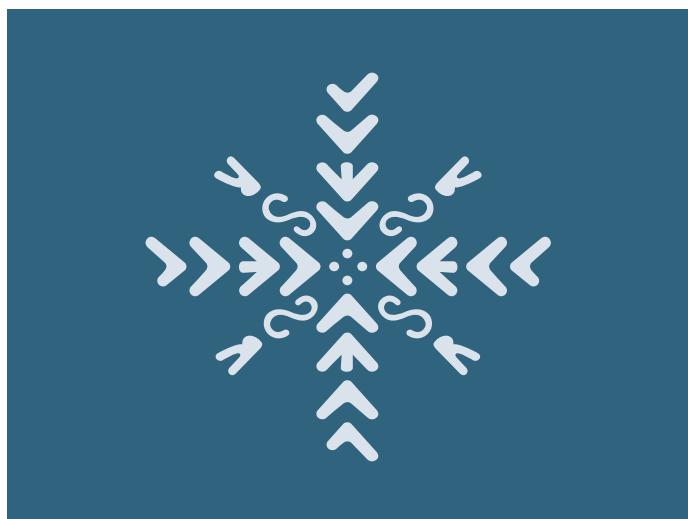
I vedlikehaldsplanen går det fram at vi må vere budd på å skifte tak på rådhuset. Vi vurderer årleg kva tid dette må iverksettast, men det er ein så stor kostnad at vi ikkje kan ta det over det ordinære vedlikehaldsbudsjettet. Difor er det viktig at det er med i denne oversikta. Også i år ser det ut til at vi kan utsette tiltaket eit år.

Investeringstiltak 2019–2022

Tiltak	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Bil	Tre av bilane på Drift og vedlikehald er frå år 2000. To av desse bør fornyast. Den eine blei innkjøpt i 2018.		250' – frå driftsrekneskapen
Kylland RA	Havari av biorotor. Ombygging/tilpassing av eksisterande biologisk reinseanlegg til kjemisk anlegg.		1 000' – frå investeringsfond
Ljosland RA	Nytt reinseanlegg på Ljosland. Forprosjektet kalkulerte dette til 40 mill. kr. Vi ser på alternative løysingar til ein lågare pris.		38 000' – lån
Rådhus	Nytt undertak med lekter, sløyfer og takstein + gradrenner, beslag og takrenner		1 500' – frå investeringsfond
Veg Smeland	Delvis oppgradering og delvis vedlikehald		300'totalt. Delvis oppgradering og delvis vedlikehald. 150' frå driftsrekneskapen.
Bru Stabakka Nord	Bru over Monn	3.2.4 og kap. 5	1 700' – frå disposisjonsfond og investeringsfond (Agder Energi-midlar)
Utbetre PST i Kyrkjebrygd	Flaumsikre pumpestasjon på Karten og Kaddeberg		250' – frå driftsrekneskapen
Driftsovervåke PST i Kyrkjebrygd	Fire av pumpestasjonane i Kyrkjebrygd er ikkje overvåka		500' – frå driftsrekneskapen
Overløpsregistrering PST	Krav i forskrift til overvåking av overløp på avløp. Installere måalarar i alle pumpestasjonane (20 stk.) samt oppkopling til overvåking.		400' – frå driftsrekneskapen
UV-anlegg Kylland VV	UV-aggregat på Kylland vassverk		150' – frå driftsrekneskapen
UV-anlegg Lognavatn VV	UV-aggregat på Lognavatn vassverk		200' – 100' frå driftsrekneskapen og 100' frå investeringsfond
Høgdebasseng Bortelid	Utviding av kapasitet		3 500' – delvis frå disposisjonsfond og delvis frå investeringsfond
Traktor	Traktoren er ein 2008-modell. Denne bør byttast ut.		800' – frå investeringsfondet

Handlingsprogram investeringstiltak 2019–2022

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Bil	250			
Kylland reinseanlegg	1 000			
Ljosland reinseanlegg		15 000	23 000	
Rådhustak			1 500	
Veg Smland		150		
Bru Stabakka Nord			1 700	
Flaumsikre pumpestasjonar Kyrkjebygd		250		
Driftsovervåking pumpestasjonar Kyrkjebygd		250	250	
Overløpsregistrering pumpestasjonar (20 stk.)		200	200	
UV-anlegg Kylland VV	150			
UV-anlegg Lognavatn VV	200			
Høgdebasseng Bortelid				3 500
Traktor	800			

2.8.5.1 Utvikling – planområde 510

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Utvikling	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		7 806		7 682		7 857		7 681
Kompensasjon lønsauke 2018		82						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		41						
Kompensasjon prisvekst		32						
Endringar i driftsramme:								
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme		-78				-176		-110
Auka inntekt oppmåling 2018/2019 – reduksjon i 2020			200					
Auka inntekt handsamingsgebyr byggesak	-200							
Vertskommune Lindesnesrådet i 2018 og 2019 – opphør i 2020			175					
Felles planressurs – samarbeidet opphøyrer i 2020				-200				
Korrigert brutto	-200	7 882	375	7 482		7 681		7 571
Netto ramme drift		7 682		7 857		7 681		7 571

For funksjonane byggesak og oppmåling har vi hatt høge inntekter i forhold til budsjett dei siste åra. Vi tek konsekvensen av desse høge inntektene ved å heve inntektsposten på byggesaksgebyr monaleg. For oppmåling opprett-held vi inntektsposten sjølv om prisen vert sett ned. Dette vil seie at vi satsar på eit høgt aktivitetsnivå for 2019. Denne budsjetteringa er det sjølvsgart ein viss risiko med då aktiviteten i byggenæringa er vanskeleg å spå. Gebyrinntektene er heilt avhengige av aktiviteten med bygging i hytteområda.

Vi har hatt ein gjennomgang av sjølvkostgraden for byggesak og oppmåling. Her såg vi på nivået på gebyret samanlikna med tid brukt per sakstype. Då såg vi at byggesak ligg lågt på nokre saksområde, mens for oppmåling er vi i sjølvkost. Dette har resultert i endring i prislista. For oppmåling er gebyra sett ned, mens for byggesak går nokre av gebyra opp. Den største prisauken er på byggesaker der tiltakshavar kan stå ansvarleg sjølv (plan- og bygningslova § 20-4). Denne auken er på 83 %. Desse sakene har vore prisa veldig lågt i forhold til arbeidsmengda dei utgjer. Endringa i lovverket gjer at dei minste tiltaka som før var søknadspliktige er unntake søknadsplikt. Gjennomsnittet av tiltaka som nå vert søkt om vert då relativt meir arbeidssame enn før. Gebyret for dispensasjonssaker går opp med 13 %. Dette er saker som krev mykje arbeid. Utover dette er det gjort mindre endringar og justeringar.

Utfordringar og mål for planområdet

Det er eit stort aktivitetsnivå i kommunen både med hyttebygging, investeringsprosjekt og Agder Energi-prosjekta. Det krev mykje av eininga å følgje opp og handtere alle arbeidsoppgåvene samstundes som vi skal tenke utvikling. For 2019 legg vi opp til først og fremst å ferdigstille arbeid som er påbyrja, men ikkje ferdigstilt. Eksempel på dette er kommunedelplan for friluftsliv Bortelid–Ljosland og rammeplan VA Bortelid.

I tida framover må vi tenke på å ta i bruk nye digitale løysingar for å bruke mindre tid på rutineoppgåver og meir tid på andre oppgåver.

Anleggslista i kommunedelplan for idrett og friluftsliv samsvarer per i dag ikkje fullt og heilt med kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett (KHØB). Anleggslista i kommunedelplanen for idrett og friluftsliv der kommunen skal bidra med midlar må på sikt samsvare med tiltaka som vert prioritert i KHØB. Det er eit mål å få til det for neste år.

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Oppdatering av kartgrunnlag i Eikerapen og Kyrkjebygd	Inngår i geodataplanen for Åseral. Vesentleg for å ha eit godt kartgrunnlag ved planlegging og utbygging. Vert utført som ein del av Geovekstsamarbeidet.		150' – frå driftsrekneskapen
Arbeide for alternative arbeidsplassar i landbruket	Legge til rette for utvikling av tilleggsnæringer i landbruket, eksempelvis «Inn på tunet» og matkultur.	3.2.5	Innanfor eiga ramme
Tiltak 2020–2022	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Fornying av GPS-utstyr	Utstyret bør bli fornaya i 2020		100' – frå driftsrekneskapen

Handlingsprogram driftstiltak 2019–2022

Gjeld bare tiltak der det er trøng for ekstra finansiering. Tiltak som ikkje kostar noko eller som skal gjerast innanfor driftsramma går ikkje fram av oversikten.

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Fornying av GPS-utstyr		100		
Oppdatering av kartgrunnlag i Eikerapen og Kyrkjebygd	150			

2.8.5.2 Drift og vedlikehald – planområde 540

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Drift og vedlikehald	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregående år:		2 691		2 473		1 578		258
Kompensasjon lønsauke 2018		62						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		31						
Kompensasjon prisvekst								
Endringar i driftsramme:								
Diverse vedlikehald utsett frå 2018 til 2019 og 2020		140		135				
Flytte ambulerande vaktmeister frå planområde 340		280						
Auka utgifter Brannvesenet Sør (ut over generell prisstigning)		70						
Brannvesenet Sør – auka investeringsutgifter 2017/2018/2019 – blir tilbakeført i 2020				-70				
Endra organisering – frå planområde 550		380						
Vakt utanom ordinær arbeidstid				500				
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme							-170	-108
Auka inntekter avløp og fleire abonnentar VA	-900		-1 160		-1 150		-1 260	
Reduksjon lön og sos. utgifter				-300				
Vedlikehald institusjon		-280						
Korrigert brutto	-900	3 373	-1 160	2 738	-1 150	1 408	-1 260	150
Netto ramme drift	2 473		1 578		258		-1 110	

Driftsramma for 2019 er redusert med kr 218 000 frå føregående år. Dette skuldast i hovudsak at det er lagt til grunn at inntekt på vatn og avløp aukar med kr 900 000. Auken kjem som følgje av at det blir fleire abonnentar. I tillegg er gebyr for vatn auka med 6,3 % og for avløp er auken 9,2 %.

Kompensasjon for lønsauke er kr 91 500. Det er ikkje kompensert for generell prisvekst. Planområdet har ikkje fått generell innsparing, men det er heller ikkje kompensert for auka straumprisar. Vedlikehald institusjon er trekt ut av ramma pga. nybygg. Utsett vedlikehald er kompensert med kr 140 000, og ambulerande vaktmeister er flytta frå planområde 340. På grunn av omorganisering er kr 380 000 flytt frå planområde 550 til planområde 540.

Utfordringar for planområdet

Norsk Vann har gjort ein tilstandsanalyse av VA-tenestene i 83 kommunar og 10 VA-selskap for 2017. Åseral hamnar på 77. plass når det gjeld vassforsyning, ned 4 plassar frå året før. Grunnen til därleg skår for vatn er lekkasje på nett og manglande rehabilitering av distribusjonsnett. Vi har problem med å halda pH over 7 på nett, særskilt i hytteområda.

For avløp er vi på 47. plass, opp frå 59. plass i 2016. Kva som er grunnen til forbetrin ga er vanskeleg å sjå då vi har motteke mykje «framandvatn» på reinseanlegga. Samstundes har vi levert mindre slam. Noko av forklaringa på det er at vi starta med avvatning av slam på nytt reinseanlegg i Kyrkjebygd. Vi skårar òg därleg på grunn av manglande rehabilitering av leidningsnett.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsetjingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Levere drikkevatn som er hygienisk trygt, utan framtredande lukt, smak eller farge
- Reinsing av avløpsvatn slik at vi stettar krava i utsleppsløyve
- Lekkasjesøking og utbetring av vassnett
- Lokalisere og utbetre innlekk på avløpsnett
- Vedlikehald av bygg, vegar og anlegg så godt det let seg gjere innanfor tildelt ramme
- Ha ein arbeidsplass med høg trivsel og lågt sjukefråvær
- Energiøkonomisering/reduksjon av straumforbruk

KOSTRA-tal

Årsavgifter avløp, kr	2017	2016	2015	2014
Åseral kommune	6 743	6 450	5 162	4 189
Audnedal kommune	4 912	4 918	4 472	4 289
Marnardal kommune	6 196	6 077	5 903	5 777
Kommunegruppe 6	-	3 919	3 792	3 563
Vest-Agder	-	4 335	4 087	3 974

Dekningsgrad sjølvkost, i %	2017	2016	2015	2014
Åseral kommune	100	100	100	100
Audnedal kommune	92	81	85	99
Marnardal kommune	67	87	86	92
Kommunegruppe 6	-	93	94	95
Vest-Agder	-	-	-	-

KOSTRA-tala viser at vi ligg øvst på årsavgift avløp, men er samstundes den einaste kommunen med 100 % dekningsgrad.

Avgifter vann, kr	2017	2016	2015	2014
Åseral kommune	4 217	5 028	4 020	3 912
Audnedal kommune	4 491	4 216	3 834	3 731
Marnardal kommune	4 671	4 236	4 173	4 028
Kommunegruppe 6	4 252	4 296	4 057	3 991
Vest-Agder	2 911	2 631	2 436	2 469

Dekningsgrad sjølvkost, i %	2017	2016	2015	2014
Åseral kommune	100	100	100	100
Audnedal kommune	94	81	81	91
Marnardal kommune	69	78	95	80
Kommunegruppe 6	-	96	95	93
Vest-Agder	-	97	96	97

KOSTRA-tala viser at vi ikke lenger ligg på topp når det gjeld vassavgift, og vi er samstundes den einaste kommunen i tabellen med 100 % sjølvkostdekning.

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Stabakka Nord bustadfelt	«Pynting» av området, vegetasjonsrydding	(3.2.4) 4.4.2, 5.1	Tid + midlar innanfor eiga ramme, garanti- ungdom
Lekkasjesøking	Lekkasjesøking og utbetring av leidningsnett		Innanfor eiga ramme
Energisparing	Energigruppa arbeider vidare med å sjå på mog- legheiter for å redusere energiforbruket	7.1.3	Innanfor eiga ramme

Tiltak 2020–2022	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Veg Smeland	Opprusting, reASFaltering		300' totalt. Delvis opp- gradering og delvis vedlikehald. 150' frå driftsrekneskapen.

Handlingsprogram driftstiltak 2019–2022

Gjeld bare tiltak der det er trøng for ekstra finansiering. Tiltak som ikkje kostar noko eller som skal gjerast innanfor driftsramma går ikkje fram av oversikten.

(Alle beløp i kr 1 000 og netto utgift per år)	2019	2020	2021	2022
Veg Smeland		150		

2.8.5.3 Reinhald – planområde 550

Justering av driftsramme

(Alle beløp i kr 1000)	2019		2020		2021		2022	
Reinhald	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift
Driftsramme vedteke KOS føregåande år:		5 381		4 985		4 835		4 571
Kompensasjon lønsauke 2018		49						
Kompensasjon lønsauke – overheng 2019		25						
Kompensasjon prisvekst		4						
Endringar i driftsramme:								
Endra organisering – til planområde 540			-380					
Reduksjonar i driftsramme:								
Generell reduksjon driftsramme			-53				-114	-72
Reduksjon løn og sos. utgifter				-150			-150	
Kommunal tenesteyting Åseral kyrkje	-40							
Korrigert brutto	-40	5 025		4 835		4 571		4 499
Netto ramme drift		4 985		4 835		4 571		4 499

Driftsramma for 2019 er redusert med kr 396 000 frå føregåande år. Lønsauke og prisvekst er kompensert med kr 78 000. Som følgje av omorganisering er kr 380 000 overført til planområde 540. Eininga har fått ein generell reduksjon av driftsramma på kr 53 000.

Utfordringar for planområdet

Nedlegging av vaskeriet på Åseralsheimen gjev oss utfordringar når det gjeld tilsette. Åseral kommune er ei IA-verksemrd. Vaskeriet har vore nytta når einskilde reinhaldarar, av helsemessige årsaker, har hatt trøng for andre arbeidsoppgåver.

I samband med verksemrdsoverdraging er signala at dei tilsette ikkje blir med på flyttelasset. Det vil gje oss utfordringar med å finne tilpassa arbeidsoppgåver for einskilde av medarbeidarane.

Ved bygging av nytt omsorgsbygg ser vi for oss at det blir naudsynt med reinhald på ein del ulike stadar. Det blir nok litt tungvint og tidkrevjande, men absolutt løysbart.

Mål for perioden

Basert på mål i kommuneplanen samt eigne målsettingar har vi sett opp desse måla for planperioden:

- Ha ei eining med høg kompetanse. Arbeide for å få fleire medarbeidarar med fagbrev.
- Reinhald basert på moderne reinhaldsmetodar og bruk av reinhaldsmaskinar
- Høg trivsel og nøgde medarbeidarar
- Framhald med faglege/sosiale arrangement
- Arbeide aktivt for å ha eit lågt sjukefråvær
- Ha nøgde brukarar av kommunale tenester
- Ha oppdaterte reinhaldsplana som er tilgjengelege for dei som treng det
- Vere innovative og nytenkande
- Bidra til at lærlingar som er interessert i faget kan få plass hjå oss

KOSTRA-tal

Utgifter til reinhald, kr/m²	2017	2016	2015
Åseral kommune	190	231	192
Audnedal kommune	-	185	147
Marnardal kommune	156	162	149
Kommunegruppe 6	162	156	141
Vest-Agder	156	155	153

Utgifter til energi, kr/m²	2017	2016	2015
Åseral kommune	60	67	48
Audnedal kommune	96	114	83
Marnardal kommune	121	90	102
Kommunegruppe 6	120	123	115
Vest-Agder	94	87	83

Planområdet sine oppgåver 2019–2022

Tiltak 2019	Omtale	Punkt i kom- muneplanen	Kostnad og finansiering
Drift av energigruppa	<p>Delta aktivt i energibudsjettering.</p> <p>Foreslå lønsame energitiltak for kommunale bygg.</p> <p>Drive haldningsskapande arbeid.</p> <p>Vere bidragsytar ved spørsmål innan renovasjon, klima, miljø og fornybar energi.</p> <p>Auke eigen kompetanse innan dei same områda.</p>	7.1.3	30' – innanfor eiga ramme
Tiltak 2020–2022			
Drift av energigruppa	<p>Delta aktivt i energibudsjettering.</p> <p>Foreslå lønsame energitiltak for kommunale bygg.</p> <p>Drive haldningsskapande arbeid.</p> <p>Vere bidragsytar ved spørsmål innan renovasjon, klima, miljø og fornybar energi.</p> <p>Auke eigen kompetanse innan dei same områda.</p>	7.1.3	30' – innanfor eiga ramme

3. BUDSJETT 2019

Dette er den bindande delen av økonomiplanen. Dei rammene som her blir fastsett for drift og prosjekt er bindande for administrasjonen. For investeringsprosjekt er det berre kommunestyret som kan gjøre endringar.

3.1 OPPSUMMERING AV BUDSJETT OG BUDSJETTFØRESETNADAR

Budsjettet for 2019 bygger på at planområda får kompensert lønsauken etter lønsoppgjeret 2018 og ei prisjustering på 2,1 % for driftsutgifter. Statsbudsjettet legg til grunn ein deflator på 3,0 %. Budsjettet for 2019 vidarefører at budsjettert lønsauke blir lagt samla under eit felles ansvarsområde. Anslag i statsbudsjettet for lønsauke i 2019 er på 3,25 %. Det er budsjettert med 2,2 mill. under ansvar 600 til lønsauke for 2019.

Det har også i år vore mykje arbeid med å redusere planområda sine driftsutgifter samt å sjå på auke i nokre gebyr. Det har resultert i reduserte netto driftsutgifter på 2,0 mill. i 2019. I tillegg kjem auke i gebyrinntekter VA på grunn av fleire abonnentar.

Så viser det seg også at det kjem nye krav til tenester, og nokre tenester har ei kostnadsutvikling utover løns- og prisvekst. Den utgjelta har det einskilde planområdet stort sett fått kompensert. Endringane går fram av tabell for justering av driftsramme på det einskilde planområdet.

Planområda har som nemnt fått justert si ramme for budsjettåret 2019 etter lønsoppgjeret i 2018. Tillegget er den faktiske auken i løn og sosiale kostnad, og overhenget som kjem som utgift i 2019. Planområda sine rammer neste år er også justert for prisauke. Tillegget er rekna etter sum kjøp av varer og tenester minus brukarbetalingar og salsinntekter.

Pensjonsutgiftene for kommunen er høge, men vi reknar ikkje med at dei vil auke vesentleg utover det som blei lagt til grunn for 2018. Pensjonsutgiftene for dei forskjellige ordningane er lagt på same nivå som i budsjettet for 2018.

Føresetnaden for driftsinntektene vedkomande refusjonar og sal av varer og tenester er at dei skal auke med same prosent som løns- og prisauken. Unntak frå dette er omtalt under punktet for prislista 2018.

Kommunen har over mange år hatt driftsinntekter som er lågare enn driftsutgiftene. Brutto driftsresultat har vore negativt, og det viser at vi har brukt meir på drift enn det vi har hatt i driftsinntekter. Budsjettet for 2019 gjev eit positivt brutto driftsresultat. Ei viktig årsak er det høge talet på budsjetterte VA-tilkoplinger. Tek vi omsyn til dei budsjetterte VA-tilkoplingane, samt at vi ikkje skal bruke heile beløpet som kommunen får i konsesjonsavgifter, blir brutto driftsresultat negativt. Kommunen må difor halde fram arbeidet med omstilling og kostnadsreduserande tiltak.

Vi har over fleire år gjennomført mange tiltak for å redusere kommunen sine driftsutgifter, men likevel strever vi med å betre driftbalansen. Mykje av årsaka til at vi ikkje klarer å betre driftbalansen er at fleire av kommunen sine inntekter ikkje veks i same takt som løn og pris. Spesielt er det dramatisk at eigedomsskatten for kraftverka held fram med å falle også for 2019.

For kommunen sine skatteinntekter såg vi i 2017 ein monaleg auke, og det ser ut til at det ikkje var ein verknad berre for dette året. Skatteinntekta frå forskotspliktige ser ut til også å vekse noko i 2018. Vi håpar at det inneber at vi i åra frametter har brote med at kommunen har hatt svakare utvikling enn det som er tilfelle elles i kommunane.

Det ser ut til at vi i 2018 har vore noko forsiktige med anslaget for skatt på forskotspliktige, og denne inntekta ser ut til å bli høgare enn det vi har budsjettet med. Vi har budsjettet med ein auke på 1,3 mill. samanlikna med skatteanslag i inneverande budsjett.

Overføringane frå staten (rammetilskot) viser ingen auke til kommunen i framlegg til statsbudsjett for 2019. Hovudårsaka til dette er reduksjon i og samansetning av kommunen sitt folketal.

Utbytte frå Agder Energi er ei stor og viktig finansinntekt for Åseral. Agder Energi betaler utbytte for 2019 på grunnlag av rekneskapen for 2017. Utbyttet vil av den grunn vere kjent. Utbyttet i det framlagte budsjettet blir på 6,0 mill., ein reduksjon på 0,25 mill. frå 2018.

Vi har lagt til grunn ei avkastning av den langsiktige kapitalen som er plassert i finansmarknaden på 3 %. I budsjettet er det foreslått å sette av 2 % på fond til vedlikehald av finanskapitalen.

Kommunen har opparbeidd seg ei høg lånegjeld, og det medfører store finansutgifter. Vi viser også til omtale av finanspostane under eige kapittel.

Den største investeringa i 2019 er nytt omsorgsbygg. Endelige planar blir lagt fram for kommunestyret i same møte som kommunestyret får presentert rådmannen sitt forslag til budsjett for 2019. Vi har i budsjettet for 2019 teke høgde for ei investeringsutgift og opptak av eksternt lån på 30 mill. (ekskl. mva.). Utover dette er planen å foreta investeringar på 2,76 mill. (ekskl. mva.). Desse investeringane blir finansiert over drifta og med eigenkapitalfond. Vi viser til omtale av prosjekta på det einskilde rammeområdet.

Bruken av konsesjonsavgifter i driftsbudsjettet er auka med 1,0 mill. frå budsjett 2018 og er i 2019 på totalt 5,0 mill. Netto avsetning til kraftfondet av konsesjonsavgifter blir då på 1,64 mill.

Kommunen vil i 2019 bruke av sjølvkostfond for vatn og avløp. Det vil seie at utgiftene er noko høgare enn gebyrinntektene. Netto bruk at sjølvkostfond er berekna til 1,39 mill. i 2019.

Det er i driftsbudsjettet føreslått å overføre 0,85 mill. til å finansiere investeringar i 2019.

I driftsbudsjettet er det føreslått driftstiltak for 2019 på totalt 0,75 mill. I forslaget er dette finansiert over driftsbudsjettet. Dei einskilde tiltaka er nærmere omtalt på kvart planområde.

3.2 DRIFTSRAMME FOR BUDSJETTÅR 2019

Budsjettskjema 1A – drift (Beløp i 2018-kroner)	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017	Rekneskap 2017
Skatt på inntekt og formue	-22 900 000	-21 600 000	-19 000 000	-22 365 136
Ordinært rammetilskot	-38 770 000	-38 620 000	-39 500 000	-37 735 310
Skatt på eidegod	-21 780 000	-21 500 000	-22 515 000	-23 339 623
Naturresursskatt	-14 000 000	-14 000 000	-14 275 000	-14 219 384
Konsesjonsavgifter	-6 640 000	-6 140 000	-6 140 000	-6 142 789
Andre generelle statstilskot	-670 000	-1 620 000	-2 210 000	-2 211 169
Konsesjonskraft	-4 560 000	-2 670 000	-2 400 000	-2 400 000
Sum frie disponible inntekter	-109 320 000	-106 150 000	-106 040 000	-108 413 411
Renteinntekter og utbytte	-7 530 000	-6 866 000	-7 620 000	-8 363 555
Gevinst finansielle instrument	-4 440 000	-5 640 000	-5 450 000	-11 456 606
Renteutg.,provisjonar og andre fin.utg.	2 221 000	2 167 000	2 316 000	2 362 422
Avdrag på lån	5 850 000	5 852 000	5 854 000	6 240 309
Netto finansinnt.-utg.	-3 899 000	-4 487 000	-4 900 000	-11 217 430
Til dekning av tidlegare rekneskap med meirforbruk		0	0	
Til ubundne avsetningar	2 960 000	2 544 000	1 655 000	11 293 127
Til bundne avsetningar	6 640 000	6 990 000	10 720 000	10 393 093
Bruk av tidlegare rekneskap med mindreforbruk	0	0	0	-9 638 127
Bruk av ubundne avsetningar	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetningar	-6 390 000	-5 150 000	-3 347 000	-3 000 000
Netto avsetningar	3 210 000	4 384 000	9 028 000	9 048 093
Overført til investeringsbudsjettet	855 000	645 000	200 000	588 000
Til fordeling drift	-109 154 000	-105 608 000	-101 712 000	-109 994 748
Sum fordelt til drift (til planområda)	108 379 000	103 368 000	100 622 000	95 188 169
Tiltak over driftsbudsjettet	775 000	2 240 000	1 090 000	
Meir-/mindreforbruk	0	0	0	-14 806 579

Tabellen over tildelinga til planområda viser netto driftsrammer for 2019 med og utan driftstiltak. Vi viser til kapittel 2.8 for nærmere omtale av endringar av driftsrammene for planområda.

Budsjett 2019	Netto driftsrammer 2018	Forslag netto driftsrammer 2019	Nye tiltak netto budsjett 2019	Netto ramme inkl. tiltak 2019
100 – Rådmannen	7 048 000	7 621 000	200 000	7 821 000
130 – Økonomi og personal	4 530 000	5 651 000	100 000	5 751 000
150 – Service, reiseliv og kultur	12 521 000	13 178 000	0	13 178 000
190 – Politiske organ	3 508 000	3 667 000	0	3 667 000
210 – Barnehage	6 924 000	7 392 000	75 000	7 467 000
220 – Skule	19 481 000	20 947 000	200 000	21 147 000
310 – Helsehuset	14 731 000	13 924 000	0	13 924 000
340 – Pleie, rehab. og omsorg	19 467 000	19 400 000	50 000	19 450 000
390 – NAV	2 220 000	2 219 000	0	2 219 000
510 – Utvikling	7 806 000	7 682 000	150 000	7 832 000
540 – Drift og vedlikehald	2 691 000	2 473 000	0	2 473 000
550 – Reinhald	5 381 000	4 985 000	0	4 985 000
600 – Felles	-2 940 000	-760 000	0	-760 000
Sum alle planområda	103 368 000	108 379 000	775 000	109 154 000

Planlagde driftstiltak med finansiering for 2019 går fram av denne tabellen:

Namn på driftstiltak (beløp i 1000 kroner)	Kostnad	Finansieringskjelde	Avdeling
Åseral kyrkje	200	Frå driftsrekneskapen	SEN
Konsulenthjelp og juridisk bistand	100	Frå driftsrekneskapen	SEN
Inventar og utstyr (210)	75	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
Omstilling (220)	200	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
Velferdsteknologi	50	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
Oppdatering av kartgrunnlag i Eikerapen og Kyrkjebygd	150	Frå driftsrekneskapen	DRU

3.3 PLAN FOR INVESTERINGAR 2019

Vi viser til det som er sagt under dei einskilde tenesteområda vedkomande handlingsprogrammet.

Budsjettkjema 2A – investering (Beløp i 2018-kroner)	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Investeringar i anleggsmidlar	40 112 000	56 930 000	26 546 905
Utlån og forskoteringar	605 000	605 000	105 350
Kjøp av aksjar og andelar	0	0	2 387 947
Avdrag på lån	485 000	550 000	851 091
Dekning av tidlegare års udekt	0	0	0
Avsetningar	0	0	2 089 758
Årets finansieringsbehov	41 202 000	58 085 000	31 981 051
Finansiert slik:			
Bruk av lånemidlar	30 500 000	40 500 000	11 667 499
Inntekter frå sal av anleggsmidlar	0	0	50 000
Tilskot til investeringar	0	600 000	1 625 050
Kompensasjon for meirverdiavgift	7 462 000	10 160 000	4 556 344
Mottekne avdrag på lån og refusjonar	485 000	550 000	839 570
Andre inntekter	0	0	308 386
Sum ekstern finansiering	38 447 000	51 810 000	19 046 849
Overført frå driftsrekneskapen	855 000	645 000	588 000
Bruk av disposisjonsfond	0	5 030 000	2 420 631
Bruk av ubundne investeringsfond	1 900 000	0	352 213
Bruk av bundne fond	0	600 000	8 152 454
Sum finansiering	41 202 000	58 085 000	30 560 147
Udekt/udisponert	0	0	1 420 904

Under følger oversyn over investeringstiltak i 2019 og utgifter til det enkelte investeringsprosjektet.

2B – investeringstiltak	Ansvar	Budsjett 2019 ekskl. mva.	Budsjett 2019 mva.
Tømmerkai Strømsvika	100	105 000	
Kjøling på Minne	100	250 000	62 000
Omsorgsbygg	300	30 000 000	7 250 000
Bil	500	250 000	0
Kylland RA	500	1 000 000	0
UV-anlegg Kylland VV	500	150 000	0
UV-anlegg Lognavatn VV	500	200 000	0
Traktor	500	800 000	150 000
Sum investeringstiltak		32 755 000	7 462 000

Finansiering av investeringstiltaka for 2019 går fram av denne tabellen.

Investeringstiltak (Beløp i 1000 kroner)	Kostnad	Finansiering	
Tømmerkai Strømsvika	105	Frå driftsrekneskapen	SEN
Kjøling på Minne	250	Frå driftsrekneskapen	SEN
Omsorgsbygg	30 000	Eksternt lån	
Bil	250	Frå driftsrekneskapen	
Kylland RA	1 000	Frå investeringsfond (253080100)	OPPLEV
UV-anlegg Kylland VV	150	Frå driftsrekneskapen	OPPLEV
UV-anlegg Lognavatn VV	200	Frå driftsrekneskapen 100' og investeringsfond 100' (253080100)	OPPLEV
Traktor	800	Frå investeringsfond (253080100)	DRU

3.4 PRISLISTA

Drift og utvikling

Byggesaksgebyr har auka prisane i gjennomsnitt med 11 %, dvs 4 % på det jamne, men på små tiltak er prisen auka med 83 %. For oppmåling er prisane redusert med 9,2 %, jf. sjølvkostrekneskapen.

For feiring er prisen redusert med 2,2 % grunna i at gebyrinntektene har vore høgare enn utgiftene, jf. sjølvkostrekneskapen.

Årsgebyret for vatn er i gjennomsnitt auka med 6,3 %, medan årsgebyret for avløp blir auka med 9,2 %.

Tilkoplingsavgift for vatn og avløp er uendra.

Prisane for brøyting av private vegar følgjer SSB sin indeks for vinterdrift av vegar.

Oppvekst og levekår

Barnehagesatsane følgjer forskrift om foreldrebetaling i barnehagar.

Eigendel for langtidsopphald, korttidsopphald, dag- og nattopphald blir justert kvart år etter forskrift om kommunale helse- og omsorgstenester.

Sentraladministrasjonen

Utleige av bustadar og administrasjonslokale aukar i tråd med avtalt indeksregulering og i høve avtale.

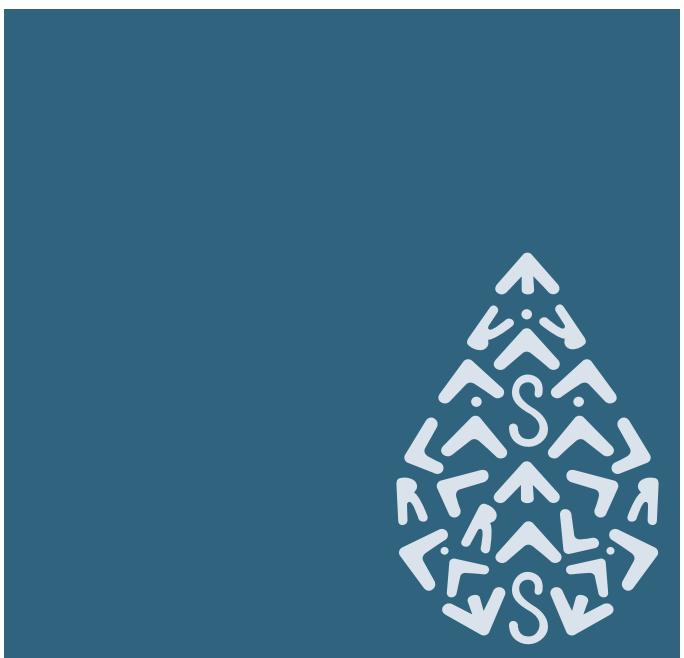
3.5 LIKVIDITET

Kommunen har gjennom 2018 hatt ein god likviditet. Dette drifts- og investeringsbudsjettet som blir lagt fram til politisk handsaming vil ikkje endre nemneverdig på det.

Åseral, 8. november 2018

Astrid Marie Engeli
kst. rådmann

VEDLEGG 1

UTVIDET FONDSAVSETNING AVLØP

Utvidet fondstid for selvkostområdet avløp i Åseral kommune

1 Bakgrunn

EnviDan Momentum (EDM) har på oppdrag fra Åseral kommune (heretter kalt Åseral) utledet en gebyrprognose for avløp for årene 2019 til 2037 med utvidet tilbakeføringsperiode for selvkostfond for selvkostområdet avløp. Åseral planlegger de kommende årene større infrastrukturinvesteringer på avløpssektoren. Videre har Åseral betydelige inntekter fra tilknytningsgebyrer som gir uforutsigbarhet i plan for fastsettelse av årsgebyr og disponering av selvkostfond. Åseral ønsker derfor å se på mulighetene for å utvide tilbakeføringsperioden av selvkostfondet for å sørge for en jevnere gebyrutvikling. I dette notatet presenteres ulike alternativer til utvidelse av tilbakeføringsperioden i lys av retningslinjene for beregning av selvkost.

EDM har over 10 års erfaring som rådgiver og programvareleverandør innen selvkostområdet. Per i dag benytter over 300 selvkostkunder vårt selvkostverktøy Momentum Selvkost Kommune (heretter kalt MSK).

1.1 Sammendrag

Dersom Åseral velger å utvide tilbakeføringsperioden for selvkostfondet på avløp for en jevnere gebyrutvikling, er den anbefalte løsningen å legge opp til en plan som gjør at fondet er ferdig tilbakeført i år 2030. Løsningen gir en jevn årlig gebyrutvikling årene 2019 til 2030 og samtidig er dette det alternativet med lavest årlig gebyrkning over tilbakeføringsperioden av alternativene som har en tilbakeføringsperiode på inntil 10 år.

Det er knyttet stor usikkerhet til variabler som bestemmer årsgebrysatsene for de skisserte løsningene i dette notatet. For å redusere usikkerheten og øke forutsigbarheten i styringen av valgt tilbakeføringsperiode på fondet er anbefalingen å redusere satsen for tilknytning og øke bruken av anleggsbidrag på fremtidige investeringer.

2 Retningslinjer for tilbakeføringsperiode for selvkostfond, tilknytningsavgift og anleggsbidrag.

2.1 Generasjonsprinsippet og avregningsperiode for selvkostfondet

Generasjonsprinsippet er definert i Kommunal- og moderniseringdepartementets Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14):

«En generasjon brukere skal ikke subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten.»

Generasjonsprinsippet praktiseres ved å ikke bygge opp selvkostfond over lengre tid. Retningslinjene forestår å praktisere generasjonsprinsippet ved at overskuddet (eller underskuddet) tilbakeføres til (eller dekkes inn fra) brukerne innen fem år fra overskuddet (eller underskuddet) oppsto i selvkostkalkylen. I et tenkt tilfelle vil kommunen kunne avsette overskudd til selvkostfondet fem påfølgende år etterfulgt av fem år med bruk av selvkostfondet og allikevel være innenfor 5 års-regelen.

Retningslinjene forklarer videre avveiningen 5 års-regelen for tilbakeføring av fondsavsetning baseres på:

«... Den femårsperioden som disse retningslinjene skisserer, er basert på en avveining mellom ulike hensyn. På en side er det hensiktsmessig at selvkostprinsippet kan praktiseres med rom for en viss fleksibilitet og stabile gebyrer når det foreligger et begrunnet behov for det. På den annen side gjelder hensynet om at dagens brukere verken skal subsidiere eller bli subsidiert av fremtidige brukere, og at kommunens samlede gebyrinntekter det enkelte året i rimelig utstrekning skal reflektere kommunens års kostnad ved å levere tjenestene ...»

Om kommunens anledning til å utvide avregningsperioden på selvkostfondet sier retningslinjene (H-3/14):

«... Kommunen må vurdere ut fra lokale forhold om det er faglig grunnlag for å strekke perioden for tilbakeføring av overskudd / inndekning av underskudd over fem år, eller om det vil være mer rimelig å praktisere en kortere tilbakeføringsperiode ...»

«... I en vurdering av om kommunen finner faglig grunnlag for å strekke perioden utover fem år, bør det blant annet tas hensyn til hva som anses som et vesentlig beløp for brukerne som blir berørt. Kommunen må i slike tilfeller begrunne og dokumentere sitt valg om den går utover femårsperioden.»

Ifølge retningslinjene bør begrunnelsen for utvidet tilbakeføringsperiode for selvkostfondet baseres på en vurdering av at utvidelse av fondstid i større grad oppfyller generasjonsprinsippet ved å utvide avregningsperioden fremfor å holde seg til en avregningsperiode på fem år. Eksempelet under, hentet fra retningslinjene (H-3/14), beskriver et slikt tilfelle:

«... Eksempelvis kan en kommune foreta en større utbygging av vann- og avløpsnett med overkapasitet for også å ta høyde for fremtidig utbygging av hytte- eller boligfelt, der tilkoblingen til nettet vil skje etappevis etter hvert som hytte- eller boligfeltene bygges ut. Dersom kapitalkostnadene til VA-nettet belastes fullt ut dagens brukere kan det hevdes at eksisterende brukere også dekker kostnadene ved nye (fremtidige) abonnenter bruk av anlegget ...»

2.2 Tilknytningsgebyr

Gebyrhjemmel for tilknytningsgebyret følger av lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 4:

«Gebyra skal vera eingongsgebyr for tilknyting og årlege gebyr.»

Gebyr for tilknytning skal ikke dekke en bestemt del av avløpstjenestens kostnader, men intensjonen er at tilknytningsgebyret dekker en forholdsmessig del av kommunens samlede kostnader i sektoren. Kommunen fastsetter størrelsen på tilknytningsgebyret i lokal forskrift.

Det er erfartmessig lite samsvar mellom et høyt tilknytningsgebyr og den direkte kostnaden en tilknytning påfører kommunen. Dersom inntekter fra tilknytningsgebyr utgjør en stor andel av tjenestens samlede inntekter er kommunen prisgitt stabilitet i årlig antall tilknytninger for å kunne legge formuflige planer for disponering av selvkostfondet gjennom årsgebyret.

2.3 Anleggsbidrag

Når kommunal infrastruktur skal bygges ut i nye områder, eksempelvis nye bolig-/hyttefelt, kan kommunen avtale med grunneierne at investeringene delvis skal finansieres gjennom såkalt anleggsbidrag. Dette er en privatrettlig avtale som ikke er hjemlet i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. Anleggsbidraget blir fra grunneiers side bakt inn i tomteprisen.

Anleggsbidrag kommer til fradrag i anskaffelseskost ved fastsettelsen av avskrivningsgrunnlaget i selvkostkalkylen. Dette gir lavere kapitalkostnader i selvkostkalkylen og lavere årsgebyr over investeringens levetid.

Bruk av anleggsbidrag er målrettet og gjør at de som direkte drar nytte av ny infrastruktur belastes store deler av denne kostnaden. Bruk av anleggsbidrag ved utbygging av nye bolig-/tomtefelt i kombinasjon med en lav sats for tilknytning gjør også at årsgebyret kan holdes mer stabilt.

3 Alternative tilbakeføringsperioder av selvkostfond og gebyrprognose for avløpstjenesten for årene 2019 til 2037

Kapittel 3 viser årlig gebyrkjøring for ni alternative tilbakeføringsperioder av selvkostfond/fremførbart underskudd. I kapittel 3.3 presenteres gebyrprognosene for den anbefalte løsningen. Kapittelet innledes med forutsetningene som er lagt til grunn for beregningene.

3.1 Forutsetninger

Tallmaterialet i beregningene er hentet fra Åserals selvkostmodell og ble sist oppdatert 6. februar 2018 ved etterkalkyle av selvkosttjenestene for 2017.

3.1.1 Forventede inntekter fra tilknytningsgebyr

Forventede inntekter fra tilknytningsgebyr i årene 2019-2037 er hentet fra Åserals selvkostmodell (MSK). I denne beregningen er det forutsatt en fast gebyrsats for tilknytningsgebyr i perioden. Satsen for tilknytning som er lagt til grunn kr 36 991. Dette er den vedtatte satsen for 2018. Årlige inntektene fra tilknytninger beregnes ut ifra antall forventede tilknytninger multiplisert med gebyrsats. Tabellene under viser forventede inntekter fra tilknytning i perioden 2019 til 2037.

Avtak	2019	2020-2037
Gebysats tilknytning (kr)	kr 36 991	kr 36 991
Årlig antall tilknytninger	40	20
Årlig inntekt tilknytning (kr)	kr 1 479 640	kr 739 820

Tabell 1 - Sats tilknytningsgebyr og årlig inntekt fra tilknytning 2019 til 2037

3.1.2 Gebyrgrunnlag for årsgebyr avløp 2019 til 2037

Tabellene under viser forventet årsgebyrgrunnlag for avløp i årene 2019 til 2037 basert på ferskskriving av driftskostnader i budsjettet for 2018. Årsgebyrgrunnlaget består av avløpstjenestens direkte driftsutgifter, direkte kapitalkostnader og indirekte driftsutgifter fratrukket inntekter fra tilknytningsgebyr. Gebyrgrunnlaget inneholder kapitalkostnader for planlagte fremtidige investeringer til og med år 2020.

Avtak	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
10*** Lønn	1 856 114	1 930 359	2 007 573	2 087 876	2 171 391	2 258 247	2 348 577
11*** Varer og tjenester	819 365	839 869	860 866	882 388	904 447	927 058	950 235
12*** Varer og tjenester	762 754	781 823	801 368	821 402	841 937	862 986	884 561
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	1 103 156	1 130 735	1 159 004	1 187 979	1 217 676	1 248 120	1 279 323
Direkte driftsutgifter	4 541 409	4 682 766	4 828 811	4 979 645	5 135 454	5 296 411	5 462 695
Avskrivningskostnad	2 304 294	2 304 700	2 290 484	2 149 497	2 149 497	2 149 497	2 124 079
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	183 813	183 813	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313
Kalkulatorisk rente	965 005	918 484	872 073	827 229	783 809	740 390	697 227
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	348 159	742 891	900 904	857 044	813 183	769 323	725 462
Direkte kapitalkostnader	3 801 300	4 149 888	6 234 773	6 005 082	5 917 802	5 830 521	5 718 580
Indirekte driftsutgifter (nett)	1 068 415	1 111 152	1 155 598	1 201 822	1 249 894	1 299 890	1 351 886
Indirekte kostnader	1 068 415	1 111 152	1 155 598	1 201 822	1 249 894	1 299 890	1 351 886
Driftskostnader	9 411 124	9 943 825	12 219 182	12 186 548	12 303 150	12 426 823	12 532 961
Tilknytningsgebyr	1 479 640	739 820	739 820	739 820	739 820	739 820	739 820
Årsgebyrgrunnlag	7 931 484	9 204 005	11 479 342	11 446 728	11 563 330	11 687 003	11 792 841

Tabell 2 - Årsgebyrgrunnlag 2019 til 2025

Avtak	2026	2027	2028	2029	2030	2031
10*** Lønn	2 442 520	2 540 221	2 641 829	2 747 503	2 857 403	2 971 599
11*** Varer og tjenester	973 991	998 340	1 023 299	1 048 681	1 075 104	1 101 961
12*** Varer og tjenester	909 675	929 341	952 575	978 369	1 000 799	1 025 819
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	1 311 308	1 344 089	1 377 691	1 412 133	1 447 437	1 483 523
Direkte driftsutgifter	5 634 491	5 811 991	5 995 394	6 184 907	6 380 742	6 583 121
Avskrivningskostnad	2 124 079	2 124 079	2 124 079	2 124 079	2 154 041	2 150 756
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313
Kalkulatorisk rente	654 320	611 413	568 507	525 601	482 382	438 913
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	681 802	637 741	563 881	550 020	506 160	482 209
Direkte kapitalkostnader	5 631 313	5 544 546	5 457 779	5 371 013	5 313 905	5 223 281
Indirekte driftsutgifter (nett)	1 405 961	1 462 200	1 520 688	1 581 515	1 644 776	1 710 567
Indirekte kostnader	1 405 961	1 462 200	1 520 688	1 581 515	1 644 776	1 710 567
Driftskostnader	12 671 766	12 816 757	12 973 861	13 137 434	13 339 422	13 516 969
Tilknytningsgebyr	739 820	739 820	739 820	739 820	739 820	739 820
Årsgebyrgrunnlag	11 931 484	12 078 917	12 234 041	12 397 614	12 599 602	12 777 549

Tabell 3 - Årsgebyrgrunnlag 2026 til 2031

Avtak	2032	2033	2034	2035	2036	2037
10*** Lønn	3 060 567	3 214 189	3 342 257	3 476 467	3 615 526	3 750 147
11*** Varer og tjenester	1 129 521	1 157 709	1 186 713	1 216 361	1 246 790	1 277 960
12*** Varer og tjenester	1 051 484	1 077 751	1 104 695	1 132 312	1 160 620	1 189 838
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	1 520 713	1 558 731	1 597 699	1 637 642	1 678 583	1 720 547
Direkte driftsutgifter	6 792 275	7 008 440	7 231 864	7 462 802	7 701 519	7 948 290
Avskrivningskostnad	2 031 068	1 741 283	1 741 283	1 741 283	1 722 229	1 619 973
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313	2 171 313
Kalkulatorisk rente	396 677	358 576	329 402	288 228	253 247	219 491
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	418 439	374 578	330 718	286 857	247 997	199 158
Direkte kapitalkostnader	5 017 496	4 645 750	4 566 716	4 487 681	4 389 785	4 209 912
Indirekte driftsutgifter (nett)	1 778 969	1 850 149	1 924 155	2 001 121	2 081 166	2 164 413
Indirekte kostnader	1 778 969	1 850 149	1 924 155	2 001 121	2 081 166	2 164 413
Driftskostnader	13 668 761	13 804 340	13 722 733	13 951 604	14 172 470	14 322 615
Tilknytningsgebyr	739 820	739 820	739 820	739 820	739 820	739 820
Årsgebyrgrunnlag	12 848 941	12 764 520	12 982 915	13 211 784	13 432 650	13 582 795

Tabell 4 - Årsgebyrgrunnlag 2032 til 2037

3.1.3 Forventet antall abonnenter 2019 til 2037

Forventet antall abonnenter som ligger til grunn i gebyrprognosene er vist under. Økningen i abonnenter over perioden er uteslukkende knyttet til nye fritidsabonnenter. I perioden øker antall vektede abonnenter fra 3.141 til 3.773.

Antall abonnenter	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antall abonnenter	1 922	1 858	1 879	1 894	1 912	1 930	1 948	1 966	1 984
Antall abonnenter (vektet)	3 141	3 207	3 241	3 274	3 307	3 340	3 374	3 407	3 440

Tabell 5 - Antall abonnenter 2019 til 2027

Antall abonnenter	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Antall abonnenter	2 002	2 020	2 038	2 056	2 074	2 092	2 110	2 128	2 146	2 164
Antall abonnenter (vektet)	3 473	3 507	3 540	3 573	3 606	3 640	3 673	3 706	3 739	3 773

Tabell 6 - antall abonnenter 2028 til 2037

3.1.4 Todelt gebyrordning

For selvkostområdet avløp i Åseral beregnes det et todelt årsgebyr. Abonnentene belastes en fastavgift (abonnementsgesbyr) og et forbruksgebyr som er fastsatt på grunnlag av målt eller stipulert forbruk. I Åseral utgjør abonnementsgesbyret 66,1 % og forbruksgesbyret utgjør 33,9 % av årsgebyrinntektene. Denne fordelingen er lagt til grunn i for hele perioden.

3.1.5 Kalkulatorisk rente

Kalkulatorisk rentekostnad, eller alternativkostnad, er den avkastning kommunen alternativt kan oppnå ved plassering av netto investeringsbeløp i markedet. I selvkostkalkylen skal kostnadene være uavhengig av finansieringsform. Derfor benyttes det i beregningene en kalkulerende framfor den faktiske renten som kommunen står overfor. Kalkulerenrenten er gitt av retningslinjene (H-3/14) til å være lik årsjennomsnittet for 5-årig SWAP-rente, med et tillegg på ½ prosentpoeng.

I Åseral sin selvkostmodell er det estimert en kalkulatorisk rentekostnad på 2,02 % for 2018. Denne renten er lagt til grunn i hele analyseperioden.

3.2 Arlig gebyrøkning gitt året selvkostfond er tilbakeført

Tabellene under viser ulike alternativer til tilbakeføringsperioder av selvkostfondet for avløp for perioden 2019 til 2034. Tabellen viser årlig gebyrøkning når året selvkostfondet/fremførbart underskudd er ferdig tilbakeført (selvkostfond i null) er gitt. Tallene i rødt viser gebyrutviklingen årene etter at selvkostfondet er tilbakeført. Hensynet som ligger til grunn for gebyrøkningen i et gitt alternativ er jevn gebyrvekst over perioden selvkostfondet/fremførbart underskudd tilbakeføres. Et normalgebyr er en abonnent med forbruk på 100 kubikkmeter.

Endring normalgebyr fra fjoråret (%)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fond lik 0 i 2018	6,62 %	9,12 %	8,98 %	9,17 %	9,17 %	9,03 %	8,87 %	8,90 %
Fond lik 0 i 2027	5,91 %	6,38 %	6,24 %	6,47 %	6,31 %	6,34 %	6,21 %	6,05 %
Fond lik 0 i 2028	5,29 %	7,76 %	7,53 %	7,69 %	7,91 %	7,77 %	7,64 %	7,45 %
Fond lik 0 i 2029	4,77 %	7,22 %	7,11 %	7,38 %	7,43 %	7,28 %	7,15 %	7,00 %
Fond lik 0 i 2030	4,32 %	6,75 %	6,67 %	6,95 %	6,99 %	6,87 %	6,73 %	6,59 %
Fond lik 0 i 2031	3,92 %	6,37 %	6,28 %	6,54 %	6,64 %	6,48 %	6,37 %	6,24 %
Fond lik 0 i 2032	3,56 %	6,00 %	5,94 %	6,19 %	6,31 %	6,10 %	6,00 %	5,82 %
Fond lik 0 i 2033	3,24 %	5,67 %	5,61 %	5,87 %	5,99 %	5,88 %	5,76 %	5,62 %
Fond lik 0 i 2034	2,98 %	5,38 %	5,31 %	5,62 %	5,72 %	5,62 %	5,50 %	5,37 %

Tabell 7 – Gebyrøkning 2019 til 2026 for normalgebyr gitt år for fond lik 0.

Endring normalgebyr fra fjoråret (%)	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Fond lik 0 i 2018	-17,43 %	-0,46 %	0,53 %	0,82 %	0,61 %	-0,22 %	-1,43 %	0,93 %
Fond lik 0 i 2027	8,12 %	-19,70 %	0,53 %	0,82 %	0,61 %	-0,22 %	-1,43 %	0,93 %
Fond lik 0 i 2028	7,34 %	7,45 %	-20,33 %	0,62 %	0,61 %	-0,22 %	-1,43 %	0,93 %
Fond lik 0 i 2029	6,88 %	6,76 %	6,63 %	-21,68 %	0,61 %	-0,22 %	-1,43 %	0,93 %
Fond lik 0 i 2030	6,47 %	6,35 %	6,25 %	6,27 %	-21,79 %	-0,22 %	-1,43 %	0,93 %
Fond lik 0 i 2031	6,10 %	5,99 %	5,91 %	5,81 %	6,08 %	-23,21 %	-1,43 %	0,93 %
Fond lik 0 i 2032	5,77 %	5,69 %	5,60 %	5,49 %	5,44 %	5,62 %	-25,18 %	0,93 %
Fond lik 0 i 2033	5,50 %	5,39 %	5,29 %	5,22 %	5,13 %	5,08 %	5,30 %	-23,14 %
Fond lik 0 i 2034	5,24 %	5,15 %	5,04 %	4,97 %	4,89 %	4,82 %	4,76 %	4,94 %

Tabell 8 - Gebyrøkning 2027 til 2034 for normalgebyr gitt år for fond lik 0

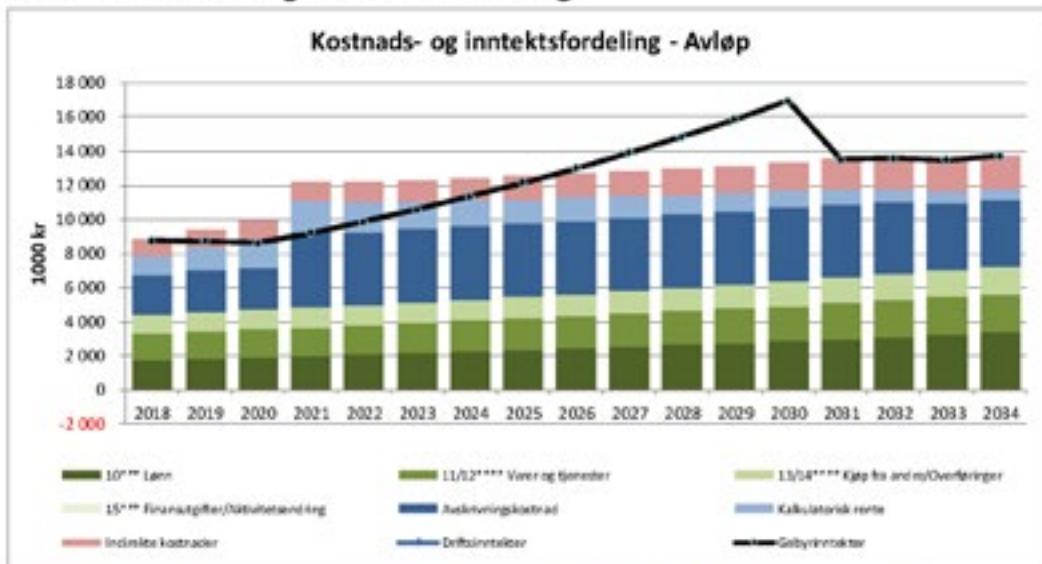
Tabellene viser at i det påfølgende år etter at fond er tilbakeført vil være en betydelig reduksjon i gebyrene. Forklaringen i dette ligger til dels i at det ikke er tatt hensyn kapitalkostnader fremtidige investeringer etter 2021.

Ingen av alternativene er innenfor retningslinjenes anbefaling om tilbakeføring av et over-/underskudd innen fem år.

3.3 Anbefalt tilbakeføringsperiode selvkostfond/fremførbart underskudd

Anbefalt alternativ til utvidet tilbakeføringsperiode for selvkostfondet/fremførbart underskudd er å utvide fondstiden slik at fondet er lik kr 0 i år 2030. Dette alternativet gir lengst tilbakeføringsperiode, lavest årlig gebyrøkning over tilbakeføringsperioden av alternativene som har samlet tilbakeføringsperiode inntil 10 år. Delkapittel 3.3 viser kostnad- og inntektsfordeling, oversikt over utvikling av selvkostfondet og gebyrprognose for anbefalt alternativ.

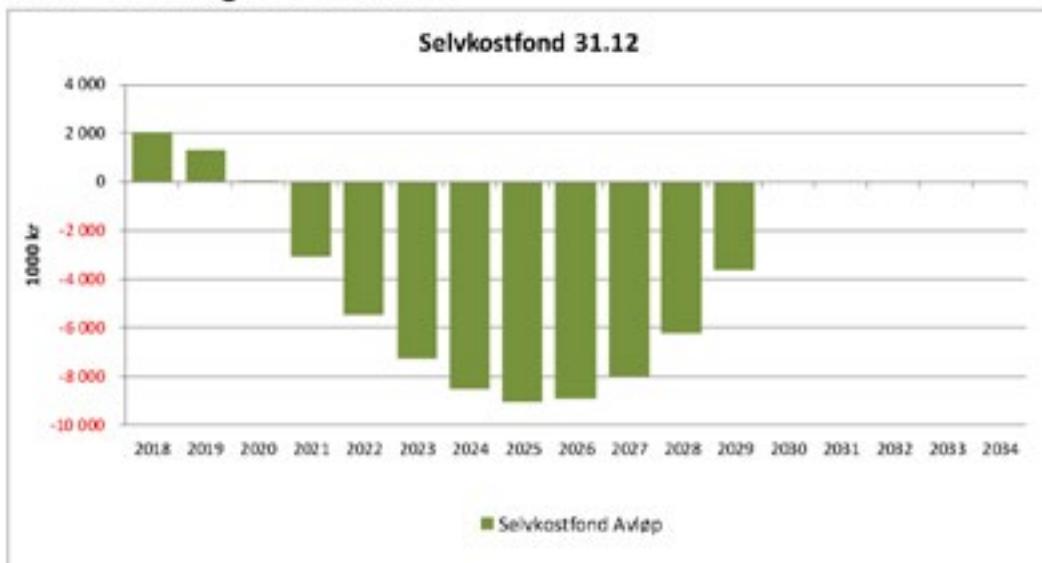
3.3.1 Kostnads og inntektsfordeling

Figur 1 - Kostnads- og inntektsfordeling av løp 2018 til 2034 for anbefalt tilbakeføringsperiode

I årstallene hvor linjen for driftsinntekter er lavere enn kostnadstolpen går avløpstjenesten med underskudd, mens der linjen for driftsinntekter er større enn kostnadene går avløpstjenesten med overskudd. Vi ser at inntektene ligger under kostnadene i årene 2021 til 2025 for så å ligge over i årene 2026 til 2030.

3.3.2 Utvikling selvkostfond

Figur 2 - Utvikling selvkostfond for anbefalt tilbakeføringsperiode 2018 til 2034

Som figuren over viser vil selvkostfondet utvikle seg fra et positivt selvkostfond i årene 2018 til 2020 før det bygges opp et fremførbart underskudd i årene 2021 til 2025. Fra 2026 til 2030 tilbakeføres underskuddet slik at selvkostfondet er lik kr 0 ved utgangen av år 2030. Fremførbart underskudd er størst i 2025 tilsvarende ca. 9 millioner kroner.

3.3.3 Prognose årsgebyr ved anbefalt profil årene 2019 til 2037

Avløp	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Abonnementsgebyr (kr/abonnement)	1 524,00	1 621,00	1 726,00	1 843,00	1 968,00	2 100,00
Endring i abonnementsgebyr fra året før (%)	7,1 %	6,4 %	6,5 %	6,8 %	6,8 %	6,7 %
Forbruksgebyr (kr/m ³)	36,60	39,13	41,77	44,70	47,86	51,18
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)	3,2 %	6,9 %	6,7 %	7,0 %	7,1 %	6,9 %
Årsgebyr normalhusholdning eksklusiv mva.	5 184	5 634	5 903	6 313	6 764	7 218
Endring i gebyr fra året før (%)	4,3 %	6,8 %	6,7 %	6,9 %	7,0 %	6,9 %

Tabell 9 - Gebyrprognose 2019 til 2024 for anbefalt tilbakeføringsperiode.

Avløp	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Abonnementsgebyr (kr/abonnement)	2 238,00	2 382,00	2 532,00	2 688,00	2 852,00	3 026,00
Endring i abonnementsgebyr fra året før (%)	6,6 %	6,4 %	6,3 %	6,2 %	6,1 %	6,1 %
Forbruksgebyr (kr/m ³)	54,66	58,30	62,11	66,10	70,27	74,72
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)	6,8 %	6,7 %	6,5 %	6,4 %	6,3 %	6,3 %
Årsgebyr normalhusholdning eksklusiv mva.	7 704	8 212	8 743	9 298	9 879	10 498
Endring i gebyr fra året før (%)	6,7 %	6,6 %	6,5 %	6,3 %	6,2 %	6,3 %

Tabell 10 - Gebyrprognose 2025 til 2030 for anbefalt tilbakeføringsperiode

Avløp	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Abonnementsgebyr (kr/abonnement)	2 363,00	2 355,00	2 318,00	2 336,00	2 356,00	2 374,00	2 380,00
Endring i abonnementsgebyr fra året før (%)	-21,9 %	-0,3 %	-1,6 %	0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,3 %
Forbruksgebyr (kr/m ³)	58,47	58,37	57,57	58,14	58,74	59,31	59,55
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)	-21,7 %	-0,2 %	-1,4 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	0,4 %
Årsgebyr normalhusholdning eksklusiv mva.	8 210	8 192	8 076	8 150	8 230	8 305	8 335
Endring i gebyr fra året før (%)	-21,8 %	-0,2 %	-1,4 %	0,9 %	1,0 %	0,9 %	0,4 %

Tabell 11 - Gebyrprognose 2031 til 2037 for anbefalt tilbakeføringsperiode

Tabellene viser prognosene på årsgebrysatsene fra 2019 til 2037. Gebrysatsene er splittet på fastgebyr og forbruksgebyr. Prognosene viser at normalgebyret øker fra kr 5.184 i 2019 til kr 8.335 i 2037. Prognosene viser samtidig at årsgebyret når en topp i år 2030 på kr 10.498.

4 Oppsummering

Det anbefalte alternativet for utvidet tilbakeføringsperiode for selvkostfond/fremførbart underskudd for avløp i Åseral utvider tilbakeføringstiden til 2030. Denne løsningen gir en jevn gebyrekning med årlig årsgebyrekning for en normalhusholdning med forbruk på 100 kubikkmeter på mellom 4,3 % og 7,0 % i perioden 2019 til 2034. Denne tilbakeføringsperioden gir en maksimal tilbakeføringsperiode for selvkostfondet på ti år. Alternativet er ikke innenfor retningslinjenes femårs-regel for tilbakeføring av overskudd og underskudd på selvkosttjenesten.

Prognosene i dette notatet forutsetter uendret gebrysats for tilknytning. Høy sats for tilknytning øker usikkerheten i gebyrprognosene da svingninger i antall tilknytninger vanskelig gjør gjennomføring av planlagt tilbakeføringstid. Det er derfor anbefalt å sette ned satsen for tilknytningsgebyret dersom dette kan gjøres i kombinasjon med ekt bruk av anleggsbidrag ved utbygging av ny infrastruktur i bolig-/hyttefelt. Dette vil gi kommunen bedre mulighet til langsiktig styring av årsgebyret.

VEDLEGG 2

**BUDSJETTNOTAT EN VIDAN MOMENTUM
KOMMUNALE GEBYRER – BUDSJETT 2019**

Kommunale gebyrer - Budsjett 2019

Aseral kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalings-tjenester (H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, februar 2014). Selvkost innebefatter at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har avsatt overskudd som er eldre enn fire år, må overskuddet brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2014 i sin helhet være disponert innen 2019.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

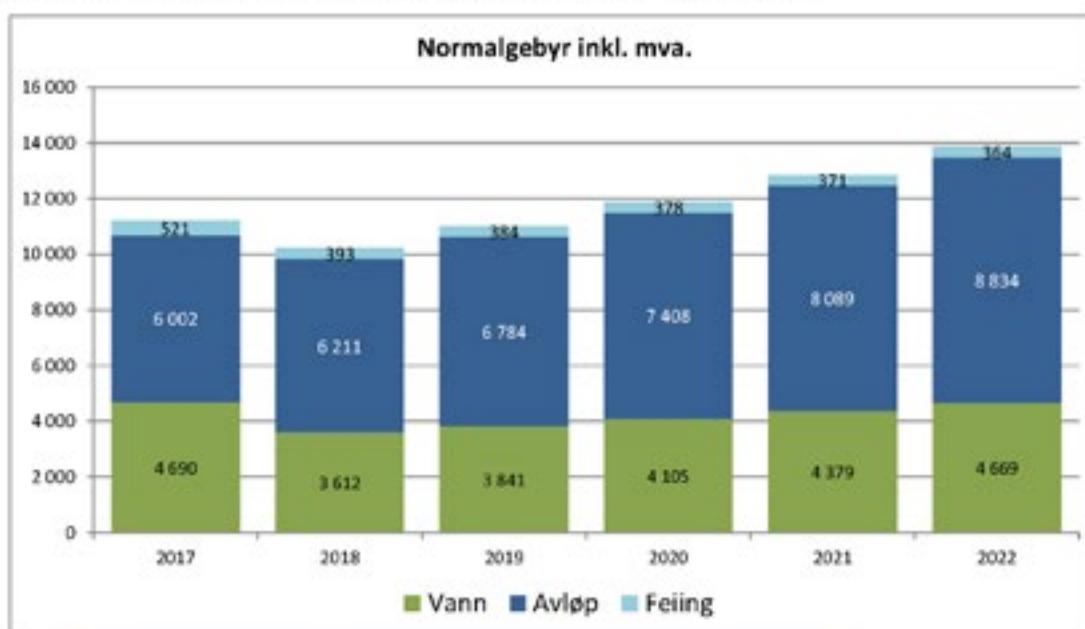
Det er en rekke faktorer som Aseral kommune ikke rår over i forhold til hva selvkostrsultatet for det enkelte år vil bli. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), gjennomføringsevne på planlagte prosjekter (kapasitetsbegrensninger intern og eksternt), samt (uveftede) inntekter fra nye abonnenter eller brukere. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er for 2019 anslått å være 2,36 %. Lønnsvekst fra 2018 til 2019 er satt til 4,00 % mens generell prisvekst er satt til 2,50 %. Budsjettet er utarbeidet den 31. august 2018. Tallene for 2017 er etterkalkyle, tallene for 2018 er prognoserte verdier og ikke tall fra budsjettet. Tallene for 2019 til 2022 er budsjett/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Gebryutvikling vann, avløp, og feiling.

Fra 2018 til 2019 foreslås en samlet gebrekning på rundt 8 % for å dekke kommunens kostnader på områdene. Gebryet for avløp øker med 9 %, mens gebryet for feiling reduseres med 2 %. I perioden 2017 til 2022 øker samlet gebry med kr 2 653,-, fra kr 11 213,- i 2017 til kr 13 866,- i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebrekning på 4 %. I stolpediagrammet under er gebryet for vann og avløp basert på et årlig målt forbruk på 100 kubikkmeter vann. Gebrysatsene er inkl. mva.

Årlig gebryrendring fra året før	2019	2020	2021	2022
Vann	6,3 %	6,9 %	6,7 %	6,6 %
Avløp	9,2 %	9,2 %	9,2 %	9,2 %
Feiling	-2,2 %	-1,6 %	-1,7 %	-2,0 %
Total endring	7,8 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %

Dette forslaget til gebrysatser for 2019 er utarbeidet i samarbeid med EnviDan Momentum AS. Aseral kommune benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune til for- og etterkalkulasjon av kommunale gebyrer. Modellen benyttes for tiden av flere enn 300 norske kommuner og selskap. EnviDan Momentum AS har 15 års erfaring med selvkostproblematikk og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost.

Vann - 2017 til 2022

Vanngebrysatser

I Aseral kommune er vanngebyret todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. Fastgebyret utgjør 65 % av de totale gebyrinntektene. Fra 2018 til 2019 foreslås det at vanngebyret øker med 6 % fra kr 3 612,- til kr 3 841,-. I perioden 2017 til 2022 vil arsgebyret totalt reduseres med kr 21,-, hvorav kr 229,- er endringen fra 2018 til 2019. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrreduksjon på 0 % i årene 2017 til 2022. Samlet gebyrreduksjon i perioden er fra kr 4 690,- i 2017 til kr 4 669,- i 2022. I tabellen under er vanngebyret basert på et årlig målt forbruk på 100 kubikkmeter vann. Gebrysatsene er inkl. mva.

Vanngebrysatser	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Abonnementsgebyr (kr/abonnement)	kr 1 500	kr 1 086	kr 1 093	kr 1 164	kr 1 240	kr 1 320
Årlig endring	-20 %	1 %	7 %	7 %	6 %	
Forbruksgebyr (kr/m ³)	kr 31,90	kr 26,26	kr 27,49	kr 29,41	kr 31,39	kr 33,49
Årlig endring	-21 %	9 %	7 %	7 %	7 %	
Arsgebyr inklusiv mva.	kr 4 690	kr 3 612	kr 3 841	kr 4 106	kr 4 379	kr 4 669
Årlig endring	-23 %	6 %	7 %	7 %	7 %	

Driftsutgifter Vann

Fra 2018 til 2019 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 6 % fra 3,3 millioner kr til 3,5 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres driftsutgiftene med 0,1 millioner kr, fra 3,9 millioner kr i 2017 til 3,8 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 0 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 52 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Vann	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	1 770 027	1 784 900	1 856 296	1 930 548	2 007 770	2 088 081	52 %
11*** Varer og tjenester	712 369	828 300	849 008	870 233	891 909	914 288	23 %
12*** Varer og tjenester	1 087 396	727 000	745 175	763 804	782 899	802 472	23 %
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenest	290	3 776	3 870	3 967	4 066	4 168	0 %
15*** Finansutgifter/Aktivitetsending	300 710	0	75 000	0	0	0	2 %
Sum driftsutgifter	3 870 792	3 343 976	3 529 349	3 568 652	3 685 724	3 809 009	100 %
Årlig endring		-14 %	6 %	1 %	3 %	3 %	

Kapitalkostnader Vann

Fra 2018 til 2019 forventes kapitalkostnadene å øke med rundt 16 % fra 1,7 millioner kr til 2,0 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker kapitalkostnadene med 0,6 millioner kr, fra 1,4 millioner kr i 2017 til 2,0 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 8 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 65 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Vann	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Avskrivningskostnad	945 439	1 128 324	1 047 400	991 873	977 657	883 665	54 %
Avskrivningskostnad fremtidige investeringar	0	0	292 960	307 960	350 450	372 960	12 %
Kalkulatorisk rente	406 243	522 466	496 793	472 730	449 489	427 526	25 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringar	0	94 623	190 509	208 198	229 339	280 393	9 %
Sum kapitalkostnader	1 350 682	1 745 413	2 027 652	1 980 760	2 006 934	1 964 533	100 %
Årlig endring		20 %	16 %	-2 %	1 %	-2 %	

Indirekte kostnader Vann

Fra 2018 til 2019 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 4 % fra 1,0 millioner kr til 1,1 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker indirekte kostnader med 0,2 millioner kr, fra 1,0 millioner kr i 2017 til 1,2 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 100 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Vann	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	989 690	1 029 277	1 070 448	1 113 266	1 157 797	1 204 109	100 %
Sum indirekte kostnader	989 690	1 029 277	1 070 448	1 113 266	1 157 797	1 204 109	100 %
Årlig endring		4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	

Gebyrinntekter Vann

Fra 2018 til 2019 forventes gebyrinntektene å reduseres med rundt 11 % fra 6,7 millioner kr til 6,0 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres gebyrinntektene med 1,8 millioner kr, fra 8,1 millioner kr i 2017 til 6,3 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 5 %. Konto 16402 Kommunal årsavg. Vann utgjør 78 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Vann	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16402 Kommunal årsavg. Vann	5 672 012	4 339 204	4 488 729	4 836 899	5 163 430	5 512 105	78 %
16404 Tilkoplingsavg. Vann	2 441 419	2 404 415	1 479 640	739 820	754 616	769 709	22 %
Sum gebyrinntekter	8 113 431	6 743 619	5 968 369	5 576 719	5 918 046	6 281 814	100 %
Årlig endring		-17 %	-11 %	-7 %	6 %	6 %	

Øvrige inntekter Vann

Fra 2018 til 2019 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 0 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres øvrige inntekter med 263,7 tusen kr, fra 263,7 tusen kr i 2017 til 0,0 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 100 %.

Øvrige inntekter Vann	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
17*** Refusjoner	263 722	0	0	0	0	0	100 %
Sum øvrige inntekter	263 722	0	0	0	0	0	100 %
Årlig endring		-100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Selvkostoppstilling Vann

Selvkostregnskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	3 870 792	3 343 976	3 529 349	3 568 552	3 685 724	3 809 009	4 055 555
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	405 243	617 089	687 302	680 928	678 828	707 918	734 636
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	945 439	1 128 324	1 340 350	1 299 823	1 328 106	1 256 615	1 379 115
Indirekte kostnader (drift og kapital)	989 690	1 029 277	1 070 448	1 113 266	1 157 797	1 204 109	1 252 273
- Øvrige inntekter	-263 722	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	5 947 441	6 118 666	6 627 449	6 662 569	6 851 455	6 977 651	7 421 580
Gebyrinntekter	8 113 431	6 743 619	5 968 369	5 576 719	5 918 046	6 281 814	6 669 978
Selvkostresultat	2 165 990	624 953	-659 080	-1 085 850	-933 409	-695 837	-751 602
Selvkost dekkningsgrad i %	136 %	110 %	90 %	84 %	86 %	90 %	90 %
Selvkostfondsfremferbart underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	109 146	2 298 740	2 985 318	2 388 915	1 346 630	433 987	-259 819
+/- Selvkostresultat	2 165 990	624 953	-659 079	-1 085 850	-933 409	-695 837	-751 602
+/- Kalkulatorisk rente fondunderskudd	23 604	61 625	62 676	43 565	20 766	2 031	-15 001
Utgående balanse 31.12	2 298 740	2 985 318	2 388 915	1 346 630	433 987	-259 819	-1 026 422
Selvkostgrad i %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Avløp - 2017 til 2022

Avløpgebrysatsen

I Aseral kommune er avløpgebryret todelt, bestående av et fast abonnementsgesbyr og et variabelt forbruksgesbyr. Fastgesbyret utgjør 66 % av de totale gebyrinntektene. Fra 2018 til 2019 foreslås det at avløpgebryret øker med 9 % fra kr 6 211,- til kr 6 784,-. I perioden 2017 til 2022 vil årsgebyret totalt øke med kr 2 832,-, hvorav kr 572,- er endringen fra 2018 til 2019. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gesbyrekning på 8 % i årene 2017 til 2022. Samlet gesbyrekning i perioden er fra kr 6 002,- i 2017 til kr 8 834,- i 2022. I tabellen under er avløpgebryret basert på et årlig makt forbruk på 100 kubikkmeter vann. Gesbyrsatsene er inkl. mva.

Avløpgebrysatsen	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Abonnementsgesbyr (kr/abonnement)	kr 1 879	kr 1 779	kr 2 010	kr 2 189	kr 2 386	kr 2 603
Årlig endring	-5 %	-13 %	9 %	9 %	9 %	9 %
Forbruksgesbyr (kr/m³)	kr 41,23	kr 44,33	kr 47,74	kr 52,19	kr 57,03	kr 62,31
Årlig endring	8 %	8 %	9 %	9 %	9 %	9 %
Årsgebyr inklusiv mva.	kr 6 002	kr 6 211	kr 6 784	kr 7 408	kr 8 089	kr 8 834
Årlig endring	3 %	9 %	9 %	9 %	9 %	9 %

Driftsutgifter Avløp

Fra 2018 til 2019 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 11 % fra 4,2 millioner kr til 4,6 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres driftsutgiftene med 0,0 millioner kr, fra 5,1 millioner kr i 2017 til 5,1 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 0 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 40 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	1 802 343	1 784 900	1 856 296	1 930 548	2 007 770	2 088 081	40 %
11*** Varer og tjenester	701 877	900 000	922 500	945 563	969 202	993 432	19 %
12*** Varer og tjenester	853 277	607 000	622 175	637 729	653 673	670 014	14 %
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenest	901 710	900 000	922 500	945 563	969 202	993 432	20 %
15*** Finansutgifter/Aktivitetsending	877 290	0	325 000	175 000	100 000	370 000	6 %
Sum driftsutgifter	5 136 497	4 191 900	4 648 471	4 634 402	4 699 845	5 114 958	100 %
Årlig endring		-18 %	11 %	0 %	1 %	9 %	

Kapitalkostnadene Avløp

Fra 2018 til 2019 forventes kapitalkostnadene å øke med rundt 10 % fra 3,6 millioner kr til 4,0 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker kapitalkostnadene med 4,3 millioner kr, fra 2,1 millioner kr i 2017 til 6,5 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 25 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 55 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnadene Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Avskrivningskostnad	1 199 431	2 348 934	2 304 294	2 265 114	2 290 484	2 149 497	45 %
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	0	0	155 744	1 238 244	2 248 244	2 313 244	21 %
Kalkulatorisk rente	922 674	1 182 375	1 127 467	1 073 648	1 019 792	967 400	22 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	0	59 882	374 576	851 967	1 062 157	1 031 931	12 %
Sum kapitalkostnadene	2 122 006	3 591 190	3 962 080	5 428 863	6 620 676	6 462 072	100 %
Årlig endring		69 %	10 %	37 %	22 %	-2 %	

Indirekte kostnadene Avløp

Fra 2018 til 2019 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 4 % fra 1,0 millioner kr til 1,1 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker indirekte kostnadene med 0,2 millioner kr, fra 1,0 millioner kr i 2017 til 1,2 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 100 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnadene Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	987 810	1 027 322	1 068 415	1 111 152	1 155 598	1 201 822	100 %
Sum indirekte kostnadene	987 810	1 027 322	1 068 415	1 111 152	1 155 598	1 201 822	100 %
Årlig endring		4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	

Gebyrinntekter Avløp

Fra 2018 til 2019 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 1 % fra 8,7 millioner kr til 8,8 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker gebyrinntektene med 1,7 millioner kr, fra 9,0 millioner kr i 2017 til 10,6 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3 %. Konto 16401 Kommunal årsavg. Kloakk utgjør 85 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16401 Kommunal årsavg. Kloakk	6 527 209	6 281 138	7 324 919	8 142 529	8 970 675	9 881 393	85 %
16405 Tilkoplingsavg. Avløp	2 441 419	2 404 415	1 479 640	739 820	739 820	739 820	15 %
Sum gebyrinntekter	8 968 629	8 685 553	8 804 559	8 882 349	9 710 495	10 621 213	100 %
Årlig endring		-3 %	1 %	1 %	9 %	9 %	

Øvrige inntekter Avløp

Fra 2018 til 2019 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 0 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres øvrige inntekter med 853,6 tusen kr, fra 853,6 tusen kr i 2017 til 0,0 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 100 %.

Øvrige inntekter Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16*** Øvrige salgsinntekter	17 325	0	0	0	0	0	2 %
17*** Refusjoner	836 319	0	0	0	0	0	98 %
Sum øvrige inntekter	853 644	0	0	0	0	0	100 %
Årlig endring		-100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Selvkostoppstilling Avløp

Selvkostregnskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	5 136 497	4 191 900	4 648 471	4 634 402	4 699 845	5 114 958	4 894 903
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	922 574	1 242 257	1 502 043	1 925 506	2 081 949	1 999 331	2 146 118
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	1 199 431	2 348 934	2 460 037	3 503 357	4 538 727	4 462 740	4 497 740
Indirekte kostnader (drift og kapital)	987 810	1 027 322	1 068 415	1 111 152	1 155 598	1 201 822	1 249 894
- Øvrige inntekter	-853 644	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	7 392 667	8 810 413	9 678 966	11 174 417	12 476 119	12 778 851	12 788 656
Gebyrinntekter	8 968 629	8 685 553	8 804 559	8 882 349	9 710 495	10 621 213	11 624 760
Selvkostresultat	1 575 962	-124 860	-874 407	-2 292 068	-2 765 624	-2 157 638	-1 163 896
Selvkost dekkingsgrad i %	121 %	99 %	91 %	79 %	78 %	83 %	91 %
Selvkostfondifremferbart underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	438 203	2 038 443	1 960 217	1 121 762	-1 170 889	-3 996 780	-6 274 202
+/- Selvkostresultat	1 575 962	-124 860	-874 408	-2 292 068	-2 765 624	-2 157 638	-1 163 896
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	24 278	46 634	35 943	-573	-60 267	-119 784	-161 805
Utgående balanse 31.12	2 038 443	1 960 217	1 121 762	-1 170 889	-3 996 780	-6 274 202	-7 699 903
Selvkostgrad i %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Feiling - 2017 til 2022

Feiling - gebrysats

Fra 2018 til 2019 foreslås det at gebryret for feiling reduseres med 2 % fra kr 393,- til kr 384,-. I perioden 2017 til 2022 vil årsgebyret totalt reduseres med kr 158,-, hvorav kr -9,- er endringen fra 2018 til 2019. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrreduksjon på 7 % i årene 2017 til 2022. Samlet gebyrreduksjon i perioden er fra kr 521,- i 2017 til kr 364,- i 2022. Gebrysatsene er inkl. mva.

Feiling - gebrysats	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Normalgebyr	kr 521	kr 393	kr 384	kr 378	kr 371	kr 364
Årlig endring		-2%	-2%	-2%	-2%	-2%

Driftsutgifter Feiling

Fra 2018 til 2019 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 3 % fra 0,27 millioner kr til 0,27 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker driftsutgiftene med 0,06 millioner kr, fra 0,22 millioner kr i 2017 til 0,29 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 5 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 2 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Feiling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lenn	24 613	0	0	0	0	0	2 %
11*** Varer og tjenester	33	5 181	5 311	5 444	5 580	5 719	2 %
12*** Varer og tjenester	0	5 000	5 125	5 253	5 384	5 519	2 %
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenest	199 725	266 978	263 402	129 988	133 237	276 568	94 %
Sum driftsutgifter	224 371	267 159	273 838	140 684	144 201	287 807	100 %
Årlig endring		19 %	3 %	-49 %	2 %	100 %	

Indirekte kostnader Feiling

Fra 2018 til 2019 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 4 % fra 39,3 tusen kr til 40,9 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 øker indirekte kostnader med 8,2 tusen kr, fra 37,8 tusen kr i 2017 til 46,0 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 100 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Feiling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	37 774	39 285	40 856	42 490	44 190	45 958	100 %
Sum indirekte kostnader	37 774	39 285	40 856	42 490	44 190	45 958	100 %
Årlig endring		4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	

Gebyrinntekter Feiling

Fra 2018 til 2019 forventes gebyrinntektene å reduseres med rundt 8 % fra 0,27 millioner kr til 0,25 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres gebyrinntektene med 0,12 millioner kr, fra 0,34 millioner kr i 2017 til 0,23 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 8 %. Konto 16403 Kommunal årsavg. Feiling utgjør de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Feiling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16403 Kommunal årsavg. Feiling	344 822	269 064	247 066	241 438	235 958	229 667	100 %
Sum gebyrinntekter	344 822	269 064	247 066	241 438	235 958	229 667	100 %
Årlig endring		-22 %	-8 %	-2 %	-2 %	-3 %	

Øvrige inntekter Feiling

Fra 2018 til 2019 forventes øvrige inntekter å øke med rundt 3 % fra 3,0 tusen kr til 3,1 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres øvrige inntekter med 3,3 tusen kr, fra 0,0 tusen kr i 2017 til 3,3 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 0 %.

Øvrige inntekter Feiling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16*** Øvrige salgsinntekter	0	3 008	3 083	3 160	3 239	3 320	100 %
Sum øvrige inntekter	0	3 008	3 083	3 160	3 239	3 320	100 %
Årlig endring		0 %	3 %	2 %	2 %	3 %	

Selvkostoppstilling Feiling

Selvkostregnskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	224 371	267 159	273 838	140 684	144 202	287 807	295 002
Indirekte kostnader (drift og kapital)	37 774	39 285	40 856	42 490	44 190	45 958	47 796
- Øvrige inntekter	0	-3 008	-3 083	-3 160	-3 239	-3 320	-3 403
Gebyrgrunnlag	262 145	303 436	311 611	180 015	185 152	330 444	339 394
Gebyrinntekter	344 822	269 064	247 066	241 438	235 958	229 667	227 501
Selvkostresultat	82 678	-34 372	-64 545	61 423	50 806	-100 777	-111 893
Selvkost dekkningsgrad i %	132 %	89 %	79 %	134 %	127 %	70 %	67 %
Selvkostfondfremferbart underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	189 674	276 926	248 684	189 245	255 860	313 304	218 732
+/- Selvkostresultat	82 678	-34 372	-64 546	61 423	50 806	-100 777	-111 893
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	4 574	6 130	5 107	5 191	5 638	6 205	3 842
Utgående balanse 31.12	276 926	248 684	189 245	255 860	313 304	218 732	110 681
Selvkostgrad i %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Reguleringsplaner - 2017 til 2022

Reguleringsplaner - gebrysatser

Fra 2018 til 2019 foreslås det at gebryret for reguleringsplaner øker med 17 % fra kr 25 000,- til kr 29 308,-. I perioden 2017 til 2022 vil årsgebyret totalt øke med kr 28 290,-, hvorav kr 4 308,- er endringen fra 2018 til 2019. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrskalkulasjon på 41 % i årene 2017 til 2022. Samlet gebyrskalkulasjon i perioden er fra kr 6 278,- i 2017 til kr 34 568,- i 2022. Gebrysatsene er ekskl. mva. Normalgebyr viser et gjennomsnittsgebyr ved 10 saker hvert år. Fra og med år 2019 viser normalgebyret den gebrysats som gir 100 % kostnadsdekning.

Reguleringsplaner - gebrysatser	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Normalgebyr	kr 6 278	kr 25 000	kr 29 308	kr 30 980	kr 32 733	kr 34 568
Årlig endring		298 %	17 %	6 %	6 %	6 %

Driftsutgifter Reguleringsplaner

Fra 2018 til 2019 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 4 % fra 0,44 millioner kr til 0,46 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres driftsutgiftene med 0,58 millioner kr, fra 1,09 millioner kr i 2017 til 0,52 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 14 %. Lenngiftene utgjør rundt 89 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Reguleringsplaner	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lenn	899 222	409 018	425 379	442 394	460 000	478 403	80 %
11*** Varer og tjenester	180 390	35 000	35 875	36 772	37 691	38 633	10 %
12*** Varer og tjenester	14 673	0	0	0	0	0	0 %
Sum driftsutgifter	1 094 285	444 018	461 254	479 166	497 781	517 127	100 %
Årlig endring		-59 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %

Indirekte kostnader Reguleringsplaner

Fra 2018 til 2019 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 4 % fra 73,0 tusen kr til 76,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 øker indirekte kostnader med 15,2 tusen kr, fra 70,2 tusen kr i 2017 til 85,4 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 100 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Reguleringsplaner	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	70 220	73 029	75 950	78 989	82 148	85 434	100 %
Sum indirekte kostnader	70 220	73 029	75 950	78 989	82 148	85 434	100 %
Årlig endring		-4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %

Gebyrinntekter Reguleringsplaner

Fra 2018 til 2019 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 17 % fra 0,20 millioner kr til 0,23 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker gebyrinntektene med 0,23 millioner kr, fra 0,05 millioner kr i 2017 til 0,28 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 41 %. Konto 16200 Annet salg av varer og tjenester, gebryer o.l. utenfor avgiftsområdet utgjør de totale

Gebyrinntekter Reguleringsplaner	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16200 Annet salg av varer og tjenester, gebryer	50 216	200 000	234 457	247 838	261 855	276 535	100 %
Sum gebyrinntekter	50 216	200 000	234 457	247 838	261 855	276 535	100 %
Årlig endring		-59 %	17 %	6 %	6 %	6 %	6 %

Øvrige inntekter Reguleringsplaner

Fra 2018 til 2019 forventes øvrige inntekter å øke med rundt 3 % fra 0,30 millioner kr til 0,30 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres øvrige inntekter med 0,25 millioner kr, fra 0,58 millioner kr i 2017 til 0,33 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 11 %.

Øvrige inntekter Reguleringsplaner	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
17*** Refusjoner	580 006	295 363	302 747	310 316	318 074	326 025	100 %
Sum øvrige inntekter	580 006	295 363	302 747	310 316	318 074	326 025	100 %
Årlig endring		-49 %	3 %	2 %	3 %	2 %	2 %

Selvkostoppstilling Reguleringsplaner

Selvkostregnskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	1 094 285	444 018	461 254	479 166	497 781	517 127	537 232
Indirekte kostnader (drift og kapital)	70 220	73 029	75 950	78 989	82 148	85 434	88 851
- Øvrige inntekter	-580 006	-295 363	-302 747	-310 316	-318 074	-326 025	-334 176
Gebyrgrunnlag	584 499	221 684	234 457	247 838	261 855	276 535	291 907
Gebyrinntekter	50 216	200 000	234 457	247 838	261 855	276 535	291 907
Subsidiering	534 283	21 684	0	0	0	0	0
Selvkostresultat	-534 283	-21 684	-0	-0	-0	-0	-0
Selvkost dektningsgrad i %	9 %	90 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Selvkostfondsfremførbar underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	-0	-0	0	0	0	0	0
Utgående balanse 31.12	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Selvkostgrad i %	9 %	90 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Bygge- og eierseksj.-saker - 2017 til 2022

Bygge- og eierseksj.-saker - gebysatser

Fra 2018 til 2019 foreslås det at gebryret for bygge- og eierseksj.-saker øker med 82 % fra kr 6 250,- til kr 11 351,-. I perioden 2017 til 2022 vil arsgebryret totalt øke med kr 5 402,-, hvorav kr 5 101,- er endringen fra 2018 til 2019. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebryrekning på 12 % i årene 2017 til 2022. Samlet gebryrekning i perioden er fra kr 7 305,- i 2017 til kr 12 707,- i 2022. Gebrysatsene er ekskl. mva. Normalgebryret er basert på 100 saker i året. Fra 2019 viser normalgebryret den sats som gir 100 % kostnadsdekning.

Bygge- og eierseksj.-saker - gebysatser	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Normalgebryr	kr 7 305	kr 6 250	kr 11 351	kr 11 786	kr 12 238	kr 12 707
Årlig endring		-14 %	82 %	-4 %	-4 %	-4 %

Driftsutgifter Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2018 til 2019 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 4 % fra 1,0 millioner kr til 1,0 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres driftsutgiftene med 0,0 millioner kr, fra 1,1 millioner kr i 2017 til 1,1 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 0 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 86 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Bygge- og eierseksj.-saker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	917 560	850 000	884 000	919 360	955 134	994 380	86 %
11*** Varer og tjenester	59 450	78 104	80 057	82 058	84 109	86 212	7 %
12*** Varer og tjenester	9 606	45 000	46 125	47 278	48 460	49 672	4 %
14*** Overføringsutgifter	53 185	0	0	0	0	0	1 %
15*** Finansutgifter	100 000	0	0	0	0	0	2 %
Sum driftsutgifter	1 139 800	973 104	1 010 182	1 048 696	1 088 704	1 130 264	100 %
Årlig endring		-15 %	4 %	4 %	4 %	4 %	

Indirekte kostnader Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2018 til 2019 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 4 % fra 0,12 millioner kr til 0,12 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker indirekte kostnader med 0,03 millioner kr, fra 0,12 millioner kr i 2017 til 0,14 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 100 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Bygge- og eierseksj.-saker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	115 449	120 068	124 869	129 864	135 058	140 461	100 %
Sum indirekte kostnader	115 449	120 068	124 869	129 864	135 058	140 461	100 %
Årlig endring		4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	

Gebyrinntekter Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2018 til 2019 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 82 % fra 0,6 millioner kr til 1,1 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 øker gebyrinntektene med 0,5 millioner kr, fra 0,7 millioner kr i 2017 til 1,3 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 12 %. Konto 16202 Handsamingsgebyr utgjør 100 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Bygge- og eierseksj.-saker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16202 Handsamingsgebyr	730 487	625 000	1 135 051	1 178 560	1 223 762	1 270 724	100 %
Sum gebyrinntekter	730 487	625 000	1 135 051	1 178 560	1 223 762	1 270 724	100 %
Årlig endring		-14 %	82 %	4 %	4 %	4 %	

Øvrige inntekter Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2018 til 2019 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 0 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres øvrige inntekter med 111,7 tusen kr, fra 111,7 tusen kr i 2017 til 0,0 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 100 %.

Øvrige inntekter Bygge- og eierseksj.-saker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16*** Øvrige salgsinntekter	100 517	0	0	0	0	0	90 %
17*** Refusjoner	11 216	0	0	0	0	0	10 %
Sum øvrige inntekter	111 733	0	0	0	0	0	100 %
Årlig endring		-100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Selvkostoppstilling Bygge- og eierseksj.-saker

Selvkostregnskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	1 139 800	973 104	1 010 182	1 048 696	1 088 704	1 130 264	1 173 436
Indirekte kostnader (drift og kapital)	115 449	120 068	124 869	129 864	135 058	140 461	146 079
- Øvrige inntekter	-111 733	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	1 143 518	1 093 170	1 135 051	1 178 560	1 223 762	1 270 724	1 319 515
Gebyrinntekter	730 487	625 000	1 135 051	1 178 560	1 223 762	1 270 724	1 319 515
Subsidiering	413 029	468 170	0	0	0	0	0
Selvkostresultat	-413 029	-468 170	0	-0	-0	-0	-0
Selvkost dekningsgrad i %	64 %	57 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Selvkostfondfremerbart underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
+/- Kalkulatorisk nette fondunderskudd	-0	-0	0	0	0	0	0
Utgående balanse 31.12	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Selvkostgrad i %	64 %	57 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Oppmåling - 2017 til 2022

Oppmåling - gebrysatser

Fra 2018 til 2019 foreslås det at gebyret for oppmåling reduseres med 34 % fra kr 8 512,- til kr 5 620,-. I perioden 2017 til 2022 vil årsgebyret totalt reduseres med kr 607,-, hvorav kr -2 892,- er endringen fra 2018 til 2019. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrreduksjon på 2 % i årene 2017 til 2022. Samlet gebyrreduksjon i perioden er fra kr 6 735,- i 2017 til kr 6 128,- i 2022. Gebrysatsene er ekskl. mva. Normalgebyret er basert på 100 saker i året. Fra 2019 viser normalgebyret den sats som gir 100 % kostnadsdekning.

Oppmåling - gebrysatser	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Normalgebyr	kr 6 735	kr 8 512	kr 5 620	kr 5 691	kr 5 905	kr 6 128
Årlig endring		-26 %	-34 %	-1 %	-4 %	-4 %

Driftsutgifter Oppmåling

Fra 2018 til 2019 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 3 % fra 0,56 millioner kr til 0,57 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres driftsutgiftene med 0,11 millioner kr, fra 0,74 millioner kr i 2017 til 0,63 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 3 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 58 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	525 665	301 300	313 352	325 886	338 922	352 478	58 %
11*** Varer og tjenester	147 503	129 500	132 738	136 056	139 457	142 944	22 %
12*** Værer og tjenester	69 924	125 000	128 125	131 328	134 611	137 977	20 %
Sum driftsutgifter	743 091	555 800	574 215	593 270	612 990	633 399	100 %
Årlig endring		-25 %	3 %	3 %	3 %	3 %	

Kapitalkostnader Oppmåling

Fra 2018 til 2019 forventes kapitalkostnadene å reduseres med rundt 2 % fra 23,7 tusen kr til 23,2 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres kapitalkostnadene med 2,1 tusen kr, fra 23,7 tusen kr i 2017 til 21,6 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 2 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 94 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Avskrivningskostnad	21 395	21 395	21 395	21 395	21 395	21 395	94 %
Kalkulatorisk rente	2 330	2 272	1 767	1 262	757	253	6 %
Sum kapitalkostnader	23 725	23 668	23 163	22 658	22 153	21 648	100 %
Årlig endring		0 %	-2 %	-2 %	-2 %	-2 %	

Indirekte kostnader Oppmåling

Fra 2018 til 2019 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 4 % fra 78,2 tusen kr til 81,4 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 øker indirekte kostnader med 16,3 tusen kr, fra 75,2 tusen kr i 2017 til 91,5 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 100 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	75 218	78 227	81 356	84 610	87 995	91 515	100 %
Sum indirekte kostnader	75 218	78 227	81 356	84 610	87 995	91 515	100 %
Årlig endring		4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	

Gebyrinntekter Oppmåling

Fra 2018 til 2019 forventes gebyrinntektene å reduseres med rundt 29 % fra 0,80 millioner kr til 0,56 millioner kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres gebyrinntektene med 0,55 millioner kr, fra 1,16 millioner kr i 2017 til 0,61 millioner kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 12 %. Konto 16203 Oppmålingsgebyr utgjør 100 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16203 Oppmålingsgebyr	1 159 758	795 000	561 955	569 092	590 475	612 790	100 %
Sum gebyrinntekter	1 159 758	795 000	561 955	569 092	590 475	612 790	100 %
Årlig endring		-31 %	-29 %	-1 %	-4 %	-4 %	

Øvrige inntekter Oppmåling

Fra 2018 til 2019 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 0 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 reduseres øvrige inntekter med 51,8 tusen kr, fra 51,8 tusen kr i 2017 til 0,0 tusen kr i 2022. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 100 %.

Øvrige inntekter Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16*** Øvrige salgsinntekter	51 836	0	0	0	0	0	100 %
Sum øvrige inntekter	51 836	0	0	0	0	0	100 %
Årlig endring		-100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Selvkostoppstilling Oppmåling

Selvkostregnskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	743 091	555 800	574 215	593 270	612 990	633 399	654 521
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	2 330	2 272	1 767	1 262	757	253	0
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	21 395	21 395	21 395	21 395	21 395	21 395	0
Indirekte kostnader (drift og kapital)	75 218	78 227	81 356	84 610	87 995	91 515	95 175
- Øvrige inntekter	-51 836	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	790 199	657 695	678 733	700 538	723 138	746 561	749 696
Gebyrinntekter	1 159 758	795 000	561 955	569 092	590 475	612 790	716 614
Selvkostresultat	369 559	137 305	-116 778	-131 446	-132 663	-133 771	-33 082
Selvkost dekkningsgrad i %	147 %	121 %	83 %	81 %	82 %	82 %	96 %
Selvkostfondfremferbart underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	1	373 218	520 952	415 089	291 888	164 548	33 082
+/- Selvkostresultat	369 559	137 305	-116 778	-131 446	-132 663	-133 771	-33 082
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	3 659	10 428	10 916	8 245	5 323	2 305	390
Utgående balanse 31.12	373 218	520 952	415 089	291 888	164 548	33 082	390
Selvkostgrad i %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

ÅSERAL
KOMMUNE
- Ei positiv kraft

PRISLISTE 2019

RÅDMANNEN SITT FORSLAG

Prisliste for Åseral kommune 2019

Alle priser er inkludert mva. med mindre anna er opplyst.

BESKRIVING AV TENESTA**2018****2019**

Faktureringsgebyr for fakturaer under kr. 500. Gjeld berre for planområde 100 og 500.		
Vert nytta dersom kunden har høve til å betale kontant, men avstår frå dette.	67,00	69,00
Purregebyr = 1/10 av innkassosats lov av 13.05 88 Nr 26 Innkassoloven		
Rente ved for sein betaling i medhald av lov av 17.12.76 - Fastsettast av finansdepartementet		

PLANOMRÅDE 100**Åsdølen:**

Årsabonnement utlandet	520,00	535,00
Årsabonnement for utanbygdsbuande	315,00	325,00
Annonse: 1/1 side	2 700,00	2 780,00
Annonse: 2/3 side	2 100,00	2 160,00
Annonse: 1/2 side	1 600,00	1 650,00
Annonse: 1/4 side	1 000,00	1 030,00
Andre storleikar - pris i høve til 1/2 side		
Rubrikkannonser: (inntil 1 spalte x 4 cm)	150,00	155,00
Ingen tillegg for farge. Prisane føreset levering av ferdig materiale i pdf-format		
Arbeid med annonse per time (minimumsgebyr kr. 100,-)	530,00	546,00

Diverse oppdrag:

Foto/film oppdrag - per time	850,00	875,00
Skriveoppdrag samt vigsel utanom vanleg standard - per time	530,00	546,00
Minimumsgebyr	100,00	100,00

Leigeprisar i kommunale næringsbygg vert forhandla i kvart einskild høve**Privat leige av kommunale bygg/lokale:**

Grendehus (Kylland og Lognavatn)	0,00	0,00
Grendehus (Kylland og Lognavatn) Utanbygdsbuande per arrangement	2 000,00	2 000,00
Fleirbrukskus: Fleirbrukskus per arrangement (gratis for Åseral IL)	2 000,00	2 000,00
Fleirbrukskus: Fleirbrukskus på timebasis (inntil 3 timer trening)	0,00	0,00
Fleirbrukskus: Symjehall per arrangement	2 000,00	2 000,00
Fleirbrukskus: Symjehall (inntil 3 timer)	0,00	0,00
Fleirbrukskus: Kantine med kjøkken (ikkje skulekjøkken) per arrangement	750,00	750,00
Fleirbrukskus: Gamal gymsal per arrangement	750,00	750,00
Møterom Rådhus, Logna og Monn - per arrangement (Ingen privat leige i opningstida til rådhuset)	750,00	750,00

Ingen utleige i fleirbrukskuset i skuletida. Dersom fast aktivitet vert flytt frå fleirbrukskus til andre lokale på grunn av mangel på plass, er det satsar for hallen som er gjeldande.

BESKRIVING AV TENESTA	2018	2019
Minne Kultursenter:		
Inngangspengar - Vaksne	60,00	60,00
Inngangspengar - Honnør	40,00	40,00
Inngangspengar - Barn og ungdom under 20 år	0,00	0,00
Årskort - Vaksne	210,00	215,00
Årskort - Honnør	130,00	135,00
Omvisning i arbeidstida (pris per omvisar)	840,00	865,00
Omvisning utanom arbeidstida (pris per omvisar)	1 500,00	1 550,00
Omvisning - skuleklassar og barnehagar	0,00	0,00
Provisjonssal - fastbuande (prosent av omsetning)		Utgår
Provisjonssal - utanbygds (prosent av omsetning)		Utgår
Provisjonssal	30 %	Utgår
Utleige av lokale per arrangement	2 000,00	2 000,00
For lag og foreiningar i Åseral er det gratis å nytte lokala på Minne på timebasis dersom dette let seg gjere. Ved behov for bemanning lønast dette etter sats jmf. prislista per time om ikkje anna er avtalt.		
Ved utleige av kommunale lokale (alle) til inntektsgjenvante arrangement vert pris avtalt i kvart tilfelle.		
Manglande rydding og reinhald vert fakturert per time arbeid i ettertid. Gjeld ALLE kommunale lokale.	530,00	546,00
Leige av PA anlegg (høgtalarar mm.)		
Enkelt anlegg med høgtalar og mikrofon per dag (føreset utlevering og opplæring i kontortida).	510,00	525,00
Erstatningspriser bibliotek:		
Ødelagt/bortkome materiale utlånt skulelev	50,00	50,00
Ødelagt/bortkome materiale utlånt vaksne	Verdi	Verdi
Utlån til andre bibliotek	400,00	410,00
Ved fjernlån vil erstatning vere i høve til utlånande bibliotek		
Leigepriser per månad i personalbustader v/nyinnflytting:		
* Kvernhusvegen 29	5 386,00	5 547,00
* Kvernhusvegen 31	5 386,00	5 547,00
* Kvernhusvegen 33a	5 386,00	5 547,00
* Kvernhusvegen 33b	5 386,00	5 547,00
* Grokleiv 24 - gnr.4/bnr.79	5 050,00	5 547,00
* Grokleiv 26 - gnr.4/bnr.87	5 840,00	6 020,00
* inkl. innlagt fiber med TV og internett		
For leidgetakrar som ikkje er tilsett i kommunen vert husleiga i Kvernhusvegen kr. 1.000,- høgare per mnd.		

Avgifter sal og skjenkeløyver (priser per januar 2018):

Avgift på sal av alkoholholdig vare blir berekna på grunnlag av føresegner til alkohollova.

Minimumsgebyr for skjenking p.t. kr.5100,- per år.

Minimumsgebyr for sal p.t. kr. 1 630,- per år.

Ambulerande løyve: Gebyr kr. 360,00 per løyve (jf. § 6-2 i forskrift om omsetning av alkoholholdig drikke)

Sal:

- 0,21 kr per vareliter for alkoholholdig drikke i gruppe 1

Skjenking:

- 0,47 kr per vareliter for alkoholholdig drikke i gruppe 1

- 1,24 kr per vareliter for alkoholholdig drikke i gruppe 2

- 4,09 kr per vareliter for alkoholholdig drikke i gruppe 3

Enkeltløyve:

- Kr 1000,- for arrangement med opptil 100 gjester.

- Kr 2500,- for arrangement med over 100 gjester.

Avlegging av etablerarprøve(priser per januar 2018):

Avlegging av etablerarprøve for serveringsverksemder, sal- og skjenkeløyve for alkohol.

Beløpet skal innbetalast før prøven vert teken (jf. § 5-6 i forskrift om omsetning av alkoholholdig drikke)

400,00	400,00
--------	--------

Interkommunal musikk- og kulturskule:

Soloundervisning per skuleår	3 558,00	3 665,00
------------------------------	----------	----------

Gruppeundervisning per skuleår	3 385,00	3 486,00
--------------------------------	----------	----------

Kommunen dekker 30 % av utgiftene per elev samt 50 % søskenmoderasjon.

BESKRIVING AV TENESTA**2018****2019****PLANOMRÅDE 200****Barnehagesatsar:**

Åseral kommune fylgjer Staten sine satsar, endrast fortløpende etter staten sine satsar. Det blir gitt reduksjon for dei som kjem under inntektsgrensa jamfør sentralt fastsette reglar i forskrift om foreldrebetaling vedteke 17.04.15 med endringar frå 1.08.16. Det blir gitt søskensmoderasjon med 30 % for barn nr. 2 og 50 % for barn nr.3 og øvrige.

Barnehage, 100 % plass (5 dagar per veke), per månad	2 910,00	2 990,00
Barnehage, 80 % plass (4 dagar per veke), per månad	2 328,00	2 392,00
Barnehage, 60 % plass (3 dagar per veke), per månad	1 746,00	1 794,00
Barnehage, 40 % plass (2 dagar per veke), per månad	1 164,00	1 196,00

Kjøp av ekstra plass einskilddagar	154,00	159,00
------------------------------------	--------	--------

Barnehage, kostpengar 100 % plass (5 dagar per veke), per månad	306,00	315,00
Barnehage, kostpengar 80 % plass (4 dagar per veke), per månad	245,00	252,00
Barnehage, kostpengar 60 % plass (3 dagar per veke), per månad	183,50	189,00
Barnehage, kostpengar 40 % plass (2 dagar per veke), per månad	122,50	126,00

SFO-satsar

SFO, per time	30,50	
Matpenger per dag	13,00	

Skulelunsj

Kostpengar, ein dag i veka, pris per semester (1/2 skuleår)	408,00	
Kostpengar, to dagar i veka, per semester (1/2 skuleår)	816,00	

Erstatning ved skade/tap av utstyr, jf. skulens trivselsreglement

Erstatningsansvar for bøker, materiell og småinventar blir fastsett etter skadeomfang, maksbeløp per ting	300,00	
Elev-PC - eigen avtale med føresette vert underteikna ved tildeling. Maksbeløp, jf. erstatningslova § 1-2, 1. og 2. ledd	5 000,00	
Omfattande øydelegging/hærverk vert meldt til politiet og ev. erstatning blir fastsett av andre instansar.		

Norskurs for deltarar/elevar utan rett og plikt

* Kveldskurs - 4 undervisningstimar per veke, pris per månad (materiell kjem i tillegg)	578,00	
* Minimum 5 deltarar per semester før oppstart av kveldskurs		
Inntil 4 undervisningstimar per veke saman med ordinær vaksenopplæring (dagtid), pris per månad (materiell kjem i tillegg)	578,00	
Meir enn 5 undervisningstimar per veke saman med ordinær vaksenopplæring (dagtid), pris per månad (materiell kjem i tillegg)	1 359,50	

BESKRIVING AV TENESTA	2018	2019
PLANOMRÅDE 300		
Husleige		
Husleige per mnd. Bordalsbakken	5 330,00	5 490,00
Husleige per mnd. Austrud	5 972,00	6 151,00
* Husleige per mnd. Våkårdalen, stor leilighet	6 936,00	7 144,00
* Husleige per mnd. Våkårdalen, lita leilighet	4 366,00	4 497,00
* Kvernhusvegen 4	5 386,00	5 547,00
* Kvernhusvegen 6	5 386,00	5 547,00
* inkl. innlagt fiber med TV og internett		
Leigeprisar per månad i flyktningebustadar v/nyinnflytting		
*Kvernhusvegen 24 - gnr. 3, bnr. 107	5 920,00	6 097,00
*Kvernhusvegen 31 - gnr. 3, bnr. 107	5 920,00	6 097,00
Ljoslandsvegen 70 - gnr. 3, bnr. 80	5 865,00	6 041,00
*inkl. innlagt fiber med TV og internett		
*alle kommunale bustader - ved vatnforbruk over 150m3, må bebruar betale for overskytande beløp		
Måltid		
Middag	57,00	59,00
Frokost/kveldsmat	29,00	30,00
Alle måltid	112,00	115,00
Utleverte måltid:		
Middag	86,00	88,00
Tryggleiksalarm:		
1 års abonnement	1 406,00	3 000,00
Leige per mnd	116,00	250,00
Institusjon:		
Institusjonsopphald vert regulert av statleg føresegn		
Korttidsopphald, pris per døgn	160,00	*
Dag-/nattopphald, pris per dag/natt	80,00	*
Heimetenerster:jf. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 10		
0 - 2 G mnd/time	205,00	*
2 - 3 G mnd/time	312,00	*
3 - 4 G mnd/time	312,00	*
4 - 5 G mnd/time	312,00	*
Over 5 G mnd/time	312,00	*
G per 01.05.17 = 93 634		

BESKRIVING AV TENESTA**2018****2019****Diverse vaktmeistertenester:**

0 - 2 G, per time	199,00	205,00
> 2 G, per time	312,00	321,00

Aktivitetssenteret:

Middag inkludert kaffe	92,00	95,00
Kaffi og vaflar	31,00	32,00

Eigeandalar som del av frikortgrunnlaget på legekontoret jamfør legeforeningen.no

(alle prisar er gjeldande i tidsrommet 1/7-2017 - 30/6-2018):

	Vanlig/ Spesialist	Vanlig/ Spesialist
Konsultasjon hos lege	152/201	155/204
Sjukebesøk dagtid	205/254	211/261
Enkel pasientkontakt, førespurnad, rådgjeving ved frammøte	54,00	56
Tillegg for taking av ulike prøver	54,00	56

Eigeandalar som IKKJE er ein del av frikortgrunnlaget på legekontoret

(alle prisar er gjeldande i tidsrommet 1/7-2017 - 30/6-2018):

Utskrift av journal	85,00	85,00
Tillegg for konsultasjon for pasient utanfor fastlegeordninga	114,00	114,00

Tillegg for materiell ved bestemte prosedyrer:

Gynekologisk undersøking	61,00	62,00
Spirometri, EKG, rektoskopi, enkle sårskift	91,00	93,00
Katetisering, mindre kirurgiske inngrep	128,00	131,00

Større kirurgiske inngrep, større sårskift mm.

Tillegg for spesielt materiell, medisiner, spiral, kateter, gips m.m.	Etter kostnad	Etter kostnad
Manglande frammøte til bestilt time (avbestillt seinare enn 24 timer før time)	152,00	155,00
Førarkortattest	450,00	500,00
Offshoreattest	1 500,00	1 600,00
Frisklivssentral, eigenandel for 3 månader	200,00	250,00

BESKRIVING AV TENESTA	2018	2019
PLANOMRÅDE 500		
Handsamingsgebyr etter jordlova, jf. forskrift om gebyr for konsesjonsbehandling m.m. § 2, (pris per okt. 2017)	2 000,00	2 000,00
Handsamingsgebyr etter konsesjonslova, jf. forskrift om gebyr for konsesjonsbehandling m.m. § 2, (pris per okt. 2017)	5 000,00	5 000,00
Avløpsavgifter:		
Tilkoplingsavgift	46 239,00	46 239,00
Abonnementsgesbyr fastbuande	1 779,41	2 011,00
Abonnementsgesbyr hytteining	3 113,74	3 519,00
* Forbruksavgift per m3	44,32	47,87
Gebry for kommunalt tilsyn av privat avløpsanlegg jf. forurensingsforskriften § 12-2 blir rekna etter medgått tid, per time	1 023,82	1 055,00
Vassavgifter:		
Tilkoplingsavgift	46 239,00	46 239,00
Abonnementsgesbyr fastbuande	1 086,00	1 097,00
Abonnementsgesbyr hytteining	1 901,22	1 920,00
* Forbruksavgift per m3	25,26	27,54
Målarleige	395,52	407,00
* Stipulert forbruk 1,75 m3 vann/avløp for kvar m2 bruksareal		
Feie- og kontrollavgift:		
Fastbuande - per pipeløp	347,48	341,00
Feieavgift hytteining, kvart 4. år (Faktura kvart år med 1/4 av avgiften)	264,26	259,00
Administrasjonsavgift	45,00	45,00
Private reguleringsforslag/bebyggelsesplanforslag:		
1 Handsamingsgesbyr:		
Handsaming av planar på inntil 10 daa (avg.fritt)	47 010,78	48 400,00
Tillegg per påbegynt daa over 10 daa (avg.fritt)	47 010,78	800,00
Følgjande reguleringsformål skal ikkje takast med ved utrekning av gebyr: Friområde, landbruksområde, spesialområde for bevaring, friluftsområde, naturvernområde eller vegetasjonssoner		
2 Endring av reguleringsplan, vesentleg endring jamfør pbl. § 12-14		
For handsaming av private forslag til endring av reguleringsplan er gebyret det samme som i pkt. 1.		
3 Endring av reguleringsplan, mindre vesentlig endring jamfør pbl. § 12-14		
Handsaming av private forslag om mindre vesentlig endring (avg.fritt)	16 875,90	17 400,00
Byggjesaksgebyr:		
Alle gebyr vert dei same uavhengig om vedtaket inneber løyve eller avslag, eller om tiltaket ikkje kjem til utføring. Det skal ikkje betalast gebyr for klagesaker Gebyret vert utrekna etter dei satsane som gjeld den dagen søknaden vert journalført. Mva. vert ikkje berekna.		

BESKRIVING AV TENESTA**2018****2019****Byggjesaksgebyr:**

Eittrinnssøknad, jf. pbl. § 20-3 (avg.fritt)	9 520,35	9 800,00
Trinnvis søknadshands. jf. pbl. § 20-3 (avg.fritt)	11 686,50	12 500,00
Tiltak jamfør pbl. § 20-4 (avg.fritt)	2 181,90	4 000,00
For bygningar med meir enn 1 bueining, tillegg per bueining (avg.fritt)	3 036,60	3 120,00
Handsaming av dispensasjonssaker jf. pbl. § 19 (For byggesaker kjem vanleg gebyr i tillegg) (avg.fritt)	8 846,25	10 000,00
Handsaming av dispensasjonssaker jf. pbl. § 19 etter kommuneplanen for frådelte eller bebygd tomter (For byggesaker kjem vanleg gebyr i tillegg) (avg.fritt)		5 000,00
Handsaming av nye driftshytter utanfor verneområdet (avg.fritt)	7 083,30	7 300,00
Gebyr for sakshandsaming som ikkje kan rekna ut etter satsane ovafor, skal rekna ut etter medgått tid etter følgjande timesats (avg.fritt)	1 095,15	1 000,00
Byggjesaksgebyr for påkopling til offentleg VA. Utvendig stikkledning.	2 084,25	2 200,00
Byggjesaksgebyr for påkopling til offentleg VA. Innvendig røyrleggararbeid.	1 037,40	1 100,00
Frådeling av tomt etter kommune(del)plan.	4 671,60	4 810,00
Frådeling av tomt i regulerte felt (avg.fritt)	2 575,50	2 650,00

Gebyr for arbeid etter matrikkelloven (Lova § 32, forskriften § 16) er fastsett som følgjande:**1.1 Oppretting av matrikkeleining:**

1.1.1 Oppretting av grunneigedom og festegrunn

areal frå 0-500 m ² (avg.fritt)	17 478,72	14 000,00
areal frå 501-2000 m ² (avg.fritt)	20 010,36	16 000,00
areal frå 2001 m ² auke per påbegynt daa (avg.fritt)	1 252,56	1 000,00

Ved samtidig oppmåling av 2 eller fleire tilgrensande tomter som er rekvaert av same rekvinet, blir det gjeve ein reduksjon i pris på 10 % av gebyret per tomt:

1.1.2 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

areal frå 0-500 m ² (avg.fritt)	17 600,10	14 000,00
areal frå 501-2000 m ² (avg.fritt)	20 010,36	16 000,00
areal frå 2001 m ² -auke per påbegynt daa (avg.fritt)	1 252,56	1 000,00
Dersom matrikuleringen blir gjennomført utan oppmålingsforretning, eller at oppmålsforetninga blir gjennomført utan merking og måling (§ 42 i matrikkelforskrifta) (avg.fritt)	7 146,12	5 700,00

1.1.3 Oppmåling av uteareal på eigarseksjon

Gebyr for oppmåling av uteareal per eigarseksjon

areal frå 0-50 m ² (avg.fritt)	8 557,80	7 000,00
areal frå 51-250 m ² (avg.fritt)	10 004,16	8 000,00
areal frå 251-2000 m ² (avg.fritt)	11 450,52	9 000,00
areal frå 2001 m ² - auke per påbegynt daa (avg.fritt)	1 252,56	1 000,00

BESKRIVING AV TENESTA**2018****2019****1.1.4 Oppretting av anleggseigedom**

Gebyr som for oppretting av grunneigedom

volum frå 0-2000 m³ (avg.fritt) 21 457,74 22 100,00volum frå 2001 m³ - auke per påbegynt 1000 m³ (avg.fritt) 1 429,02 1 470,00**1.1.5 Registrering av jordsameige**

Gebyr for registrering av eksisterande jordsameige fakturerert etter medgått tid (avg.fritt)

1.2 Oppretting av matrikkeleining utan fullført oppmålingsforretning:

Dette kjem i tillegg til ordinært oppmålingsgebyr (avg.fritt)

2 870,28 3 500,00

1.2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saka blir trekt før ho er fullført, må avvisast, ikkje let seg matrikkelføre på grunn av endra heimelsforhold eller av andre grunnar ikkje kan fullførast, blir sett til 1/3 av gebyrsatsane etter 1.1 og 1.2

1.3 Grensejustering:**1.3.1 Grunneigedom, festegrunn og jordsameige**Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eigedommar justerast med inntil 5 % av eigedommens areal (maksimalgrensa er sett til 500 m²). Ein eigedom kan imidlertid ikkje avgje areal som i sum overstig 20 % av eigedommens areal før justeringa. For grensejustering til veg- eller jernbaneføremål kan andre arealklassar gjelde.areal frå 0 – 250 m² (avg.fritt) 8 799,54 9 000,00areal frå 251 – 500 m² (avg.fritt) 9 712,44 10 000,00**1.3.2 Anleggseigedom**For anleggseigedom kan volumet justerast med inntil 5 % av anleggseigedommens volum, men den maksimale grensa blir sett til 1000 m³volum frå 0 – 250 m³ (avg.fritt) 8 438,46 8 700,00volum frå 251 – 1000 m³ (avg.fritt) 9 643,08 9 900,00**1.4 Arealoverføring:****1.4.1 Grunneigedom, festegrunn og jordsameige**

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomførast. Arealoverføring utløyser dokumentavgift. Dette gjeld ikkje arealoverføring til veg- og jernbaneføremål.

areal frå 0-250 m² (avg.fritt) 11 480,10 9 000,00areal frå 251-500 m² (avg.fritt) 12 628,62 10 000,00arealoverføring per nytt påbegynt 500 m² medfører ein auke av gebyret på 1 148,52 1 000,00**1.4.2 Anleggseigedom**

For anleggseigedom kan volum som skal overførast frå ei matrikkeleining til ei anna ikkje vere registrert på ei tredje matrikkeleining. Volum kan kun overførast til ei matrikkeleining dersom vilkår for sammenføying er til stades. Matrikkeleininga skal utgjere eit samanhengende volum

volum frå 0-250 m³ (avg.fritt) 8 799,54 9 060,00volum frå 251-500 m³ (avg.fritt) 10 004,16 10 300,00volumoverføring per nytt påbegynt 500 m³ medfører ein auke av gebyret på (avg.fritt) 1 252,56 1 300,00

BESKRIVING AV TENESTA**2018****2019****1.5 Klarlegging av eksisterande grense der grensa tidligare er koordinatbestemt ved oppmålings-forretning:**

For inntil 2 punkt (avg.fritt)	6 268,92	5 000,00
For overskytande grensepunkt, per punkt (avg.fritt)	625,26	500,00

1.6 Klarlegging av eksisterande grense der grensa ikke tidligare er koordinatbestemt eller klarlegging av rettar:

For inntil 2 punkt (avg.fritt)	7 472,52	6 000,00
For overskytande grensepunkt, per punkt (avg.fritt)	1 252,56	1 000,00
Gebyr for klarlegging av rettar blir fakturert etter medgått tid (avg.fritt)		

1.7 Privat grenseavtale:

For inntil 2 punkt eller 100 m grenselengde (avg.fritt)	7 472,52	7 600,00
For hvert nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde (avg.fritt)	1 252,56	1 300,00
Billegaste alternativ for rekvirent skal veljast		
Alternativt kan gebyr fastsettast etter medgått tid (avg.fritt)		

1.8 Punktfeste:

Punktfeste (avg.fritt)	8 438,46	5 000,00
------------------------	----------	----------

1.9 Betalingstidspunkt:

Kommunen vedtek om gebyret skal krevjast inn forskots- eller etterskotsvis.

1.10 Forandringar i grunnlaget for matrikkelføring av saka:

Gjer rekvirenten under sakas gang forandringar i grunnlaget for matrikkelføring av saka, blir likevel gebyret opprettholdt.

1.11 Utsteding av matrikkelbrev, jf. matrikkelforskriften § 16:

Matrikkelbrev inntil 10 sider (avg.fritt)	175,00	175,00
Matrikkelbrev over 10 sider (avg.fritt)	350,00	350,00

1.12 Timepris for arbeid etter matrikkellova:

For alt arbeid som ikkje kan reknast etter ovanforståande faste satsar blir det rekna timepris på (avg.fritt)	1 044,48	1 000,00
---	----------	----------

1.13 Seksjonering, jf. eigarseksjonslova:

Seksjonering (avg.fritt)	5 000,00	5 150,00
--------------------------	----------	----------

1.14 Tinglysningsgebyr, jf. tinglyatingslova § 12b:

Tinglysningsgebyr (Følgjer Statens kartverk sine satsar) (avg.fritt), pris per okt. 2017	525,00	525,00
--	--------	--------

1.15 Grensemerker:

Grensemerker per stk.	67,32	69,30
-----------------------	-------	-------

BESKRIVING AV TENESTA**2018****2019****Brøyteavgift:**

For brøyting av private vegar betalast:

<75 m (Berre i spesielle høve)	4 189,85	4 286,00
75-150 m	5 168,10	5 287,00
150-350 m	6 715,53	6 870,00
>350 m vil bli handsama i kvar einskild høve		

Tomteprisar inkludert påkoppling vatn og kloakk:

Groklev 2 (avg.fritt)	100 000,00	100 000,00
Groklev 3 (avg.fritt)	100 000,00	100 000,00
Kylland (avg.fritt)	100 000,00	100 000,00
Lognavatn 1 (avg.fritt)	100 000,00	100 000,00
Stabakka Nord - eige vedtak: 17/19 i sak: 2017/229. (50% på denne prisen fram til 01.05.2019)» (avg.fritt)	100 000,00	100 000,00

Næringsstomter Toddemonen og attverande tomter på Aurebekk - per m2 inntil 2000 m2, kr per m2	75,00	75,00
Areal frå 2000 m2 og over, kr per m2	150,00	150,00

Alle utgifter innanfor tomtegrense er kjøpars ansvar. Det same er utgifter til oppmåling, kartforretning, avgift for tilkopling til VA og eventuelle andre avgifter og gebyr. Verksemder kan alternativt få høve til å feste tomter. Årleg festeavgift blir sett til 5 % av den til ei kvar tid gjeldande tomtepris.

Maskinar:

Traktor (per time inkl. førar)	969,00	998,00
Utsetting av brøystikker m/traktor, stikkemaskin og hjelpeemann	1 672,80	1 722,00
Utsetting av brøystikker m/traktor og stikkemaskin	1 137,30	1 171,00
Minigravar (per time inkl. førar)	854,76	879,00
4	287,64	295,00
Lensepumpe - 3. fase, per dag	488,58	502,00
Bensinborehammer, per dag	580,38	597,00
Høytrykksspyling ledningsnett per time/inkl. personell	1 252,56	1 289,00

Tekniske tenester:

Ingeniør m/oppmålingsutstyr per time	1 601,40	1 500,00
Andre ingeniørtenester per time	1 044,48	1 000,00
Leige av GPS-utstyr	556,92	500,00
Arbeidarar/fagarbeidrarar per time	535,50	551,00
Reinhaldsteneste per time. Ved større jobber gjeld eigne priser	535,50	551,00

Meklarpakke:

Meklarpakke, utlevering av opplysningar i samband med eigarskifte mm.	1 536,15	1 580,00
---	----------	----------

Urimelege gebyr:

Dersom gebyret åpenbart er urimeleg i høve til dei prinsippa som er lagt til grunn, det arbeidet og dei kostnadene kommunen har hatt - kan administrasjonssjefen eller den han/ho har gitt fullmakt, av eige tiltak fastsette eit passande gebyr. Fullmaktshaver kan under same føresetnad og med bakgrunn i grunngjeve søknad frå den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette eit redusert gebyr.

Lenke til HÅR (Hægebostad & Åseral renovasjonsselskap): www.har-renovasjon.no

UTSKRIFT AV MØTEBOK

ÅSERAL KOMMUNE – KONTROLLUTVALGET

Onsdag 26. september 2018

SAK 10/18   BUDSJETT FOR KONTROLL OG TILSYN 2019

Sekretær og revisjonssjef orienterte om budsjettet. Representantskapet i Kommunerevisjonen Vest vedtok sitt budsjett i møte 25.09.18.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

1. *Kontrollutvalget tilrår en budsjetttramme for kontroll og tilsyn for 2019 på kr. 698.000,-.*
2. *Kontrollutvalgets vedtak skal i henhold til § 18 i Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner følge formannskapets innstilling til kommunestyret som et eget vedlegg.*

Saksfremstilling:

Saksbehandler Willy Gill

Vedlegg:

1. Kommunerevisjonen Vest, styrets budsjettforslag for 2019
2. Agder Sekretariat, vedtatt budsjett for 2019

Kontrollutvalssekretariatet

Driftstilskuddet skal dekke den normale aktiviteten i kontrollutvalget, fra saksbehandling til utsending av innkallinger og utskrifter, samt arkivhold med mer. Styret i Agder Sekretariat behandler budsjettet i møte 06.09.18. Budsjettet legger opp til at driftstilskuddet økes fra kr. 126.000 i 2018 til kr. 130.000 i 2019, en økning tilsvarende 3,1%.

Protokoll fra styrets budsjettbehandling følger vedlagt.

Kommunerevisjonen

Kommunerevisjonen Vest utfører revisjonsarbeidet for Åseral kommune og for de øvrige ti eierkommunene. Budsjettet er behandlet av styret. Representantskapet skal vedta budsjettet i møte den 25.09.18. Budsjettet innebærer 350 timer til regnskapsrevisjon m.m. og 140 timer til forvaltningsrevisjon/selskapskontroll.

Åseral kommunes tilskudd til revisjonen økes fra kr. 492.000 i 2018 til kr. 548.000 i 2019, en økning på 11,4%. Økningen kan i stor grad relateres til økning i timeressursen til forvaltningsrevisjon på 40 timer etter anmodning fra kontrollutvalget. I tillegg kommer justering for normal lønns- og prisvekst.

For ytterligere informasjon vises til utskrifts av styrets budsjettbehandling.

Kontrollutvalgets utgifter

Ifølge den nye forskriften skal utgifter til kontrollutvalgets samlede virksomhet være en del av budsjettet for kontroll og tilsyn. Som tidligere er det en egen post i budsjettforslaget til dekning av utvalgets utgifter. Fortsatt er det slik at utgifter til godt gjørelse og tapt arbeidsfortjeneste m.m. til utvalgets medlemmer dekkes av en fellespost i kommunen.

Budsjettposten er bl.a. ment å skulle dekke deltakeravgift på kurs/konferanser.

Budsjettforslaget:

Det fremlagte budsjettforslag for kontroll og tilsyn bygger på

- Forrige års budsjetttramme
- Styrebehandlet budsjett for Kommunerevisjonen Vest for 2019
- Vedtatt budsjett for Agder Sekretariat for 2019

Tabell - Budsjettforslag Kontroll og tilsyn 2019

	Budsjettforslag 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
Tilskudd til revisjonsdistrikt inkl. ekstra timer til forvalningsrevisjon	Kr. 548.000	Kr. 492.000	Kr. 472.000
Ekstraressurs til forvalningsrevisjon og selskapskontroll			Kr. 30.000
Andel av sekretariatstjenester	Kr. 130.000	Kr. 126.000	Kr. 123.000
Kontrollutvalgets utgifter	Kr. 20.000	Kr. 20.000	Kr. 20.000
Totalbudsjett	Kr. 698.000	Kr. 638.000	Kr. 645.000

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget tilrår en budsjetttramme for kontroll og tilsyn for 2019 på **Kr. 698.000,-** under forutsetning av at revisjonens budsjettforslag vedtas av representantskapet.
2. Kontrollutvalgets vedtak skal i henhold til § 18 i Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner følge formannskapets innstilling til kommunestyret som et eget vedlegg.

Rett utskrift:

Willy Gill
Utvalgssekretær

Sendt elektronisk til:
Postmottak, ordfører, rådmann, økonomisjef, revisor

KVITEFOSSMYRA: KULVERT OG BEKK

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
	2018/664	Astrid Marie Engeli	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:		MØTEDATO:
18/109	Kommunalutvalet		27.11.2018
18/56	Kommunestyret		13.12.2018

Bakgrunn:

I denne saka skal det takast stilling til finansiering og vidare framdrift på tiltak på Kvitefossmyra, jf. utbyggingsavtale.

Reguleringsplan for Kvitefossmyra vart vedteken 17.03.2016. Utbyggingsavtalen mellom Fritidsbygg AS og Ruben Bortelid på den eine sida og Åseral kommune på den andre sida vart godkjent 30.06.2016. Prinsippa i denne avtalen er slik at han òg omfattar interne rekkefølgekrav som skal nyttast til offentlege føremål, slik som offentleg aktivitetsområde og utviding av offentleg parkeringsplass. I tillegg er det regulert inn kostnadskrevjande tiltak innan planområdet slik som lukking av Kvitefossbekken (kulvert 1).

Sidan det er mykje offentleg infrastruktur innanfor planområdet og kommunen ønskjer ei heilskapleg utvikling av Kvitefossmyra, har kommunen sett at det er viktig med eit kommunalt bidrag (kommunen skal stå for den praktiske gjennomføringa av tiltaka i utbyggingsavtalen) samt gje eit anleggsbidrag (kr 1 500 000) ved bruk av utbyggingsavtalemidlar. Utbyggingsavtalemidlane er midlar som er teken inn gjennom andre utbyggingsavtalar i området og som er øyremerkta infrastrukturtiltak i Bortelid.

Kostnadane for alle tiltaka er fordelt likt mellom utbyggjarane, dvs. kostnadane er fordelt ut på område regulert til fritidsbustadar. Anleggsbidrag frå utbyggjarane er etter planen på kr 3 141 000. I tillegg skal idretten bidra med kr 520 000.

Kommunen er grunneigar i område N1, og må bidra med midlar (kr 739 050) til gjennomføring av planen. Desse vart løyvd 30.06.2016.

Totalt var kalkylen på kr 5 900 000 ekskl. mva.

Vurdering:

Inntak Kvitefossbekken og kulvert fram til der han møter Reinstjønnbekken blei utført i 2017. Omfanget av inntaket blei monaleg større enn planlagt på grunn av grunnforholda og anvisning frå hydrolog og konsulent. For å få tilstrekkeleg fall i grøftetraseen, har dette medført ekstra sprengingsarbeid og ekstra masseutskifting.

I tillegg er leidningstraseen lagt om i høve til planen på grunn av store røyrdimensjonar. Hydrologen rekna naudsynt dimensjon til å vere røyr med dimensjon Ø1600. For å ta høgde for vatnet som kjem frå Reinstjønnbekken, har vi lagt til grunn røyr med dimensjon Ø1800. Kapasiteten aukar relativt mykje med den utvidinga. Med slike dimensjonar er det viktig å ha relativt rett strekk på røyrgata. Farten på vatnet vil òg bli oppretthalde slik. Frå samløpet Kvitefossbekken og Reinstjønnbekken bli det bli nytta røyr med dimensjon Ø2000.

Denne omlegginga hadde òg ein føremon ved at traseen blei lagt utanom framtidig bygggeområde. For å forebygge flaumskadar samt å ikkje hindre utbygging av område N3, bør røyrtreaseen forlengast ned til bruia. Utbyggjar på N3 ventar på at kommunen skal legge desse røyra slik at han kan få bygd på sin grunn.

Aktivitetsområdet som blei påbegynt og masseutskifta for kr 176 030 i 2016 inngjekk i totalplanen for Kvitefossmyra. Det er oppretta som eige prosjekt då det blir delfinansiert med spelemidlar.

Overvann frå m.a. Austre og Vestre holå, Fjellgarden, framtidig varmestove og trafikkareal blir lagt i separat røyr Ø600 i same grøft som hovudrøyret. Denne løysinga er vurdert til å vere langt betre enn å anbore på hovudrøyret. Oppstraums bruia får vi eit kryssingspunkt mellom eksisterande VA-leidning og hovudrøyret, noko som gjer at VA-leidningen må leggast om. Kostnaden for dei to sistnemnde punkta var ikkje med i opphavleg kalkyle.

Som det går fram ovanfor er det fleire element som har ført til at prosjektet med bekkeinntak og kulvert vart meir omfattande enn først kalkulert. Totalt sett vil det seie at prosjektet treng ein tilførsel på kr 1 850 000 ekskl. mva.

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	X	
Investeringsbudsjett	X	
Driftsbudsjett	X	
Lokale planar		X
Arealplanar	X	
Regionale/statlege planar		X
Likestilling		X
Barn og unge sin representant i plansaker	X	
Barne- og ungdomsråd		X
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne		X
Arbeidsmiljøutval		X
Administrasjonsutval		X
Folkehelsa		X

Framlegg til ilråding:

Kommunestyret løyver kr 1 850 000 til å gjere ferdig kulverten nedstraums bruia inn til vassverket. Beløpet blir løyvd frå følgjande fond:

Fond 256 080 500

kr 181 331

Fond 256 080 512	kr 190 000
Fond 256 080 512	kr 89 000
Fond 256 080 006	kr 1 216 831
Fond 256 080 001	kr 172 838

Saksprotokoll i Kommunalutvalet - 27.11.2018

Felles framlegg:

Som framlegg til tilråding og med følgjande tillegg: Finansieringa skal vere klar til utsending av møteinkallinga til kommunestyret.

Votering:

Felles framlegg vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Kommunestyret løyver kr 1 850 000 til å gjere ferdig kulverten nedstraums bruia inn til vassverket. Beløpet blir løyvd frå XXX.

Finansieringa skal vere klar til utsending av møteinkallinga til kommunestyret.

Parter i saka:

Kopi til:

UTBYGGING AV VATN OG AVLØP I BJELKELAGET, BORTELID

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
9/8	2015/316	Astrid Marie Engeli	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:		MØTEDATO:
18/108	Kommunalutvalet		27.11.2018
18/57	Kommunestyret		13.12.2018

Bakgrunn:

I tertialrapporten for 2. tertial varsla administrasjonen at det ville bli lagt fram ei sak for kommunestyret som gjaldt VA Bortelid.

Av kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett 2016–2019 går det fram at det vart løyd pengar til VA-prosjekt i Bortelid. Då var det Velia, Løyningsknodden og Bjelkelaget som var aktuelle. Det var vanskeleg å vite kva for prosjekt som kom først, slik at pengane som vart løyvd vart avgrensa til å gjelde eit eller fleire av desse områda.

VA-prosjektet i Bjelkelaget er eit reitt VA-prosjekt. Det vil seie at det berre er vatn og avløp i dette prosjektet. Området er eit fortettingsområde, men det er ikkje regulert på nytt i samband med dette prosjektet. Ifølgje grunneigarane var det stor etterspurnad frå hytteeigarane etter vatn og avløp. Grunneigarane arbeidde godt med prosjektet, og kommunen prioriterte dette prosjektet saman med Velia og Løyningsknodden.

Det at det er eit reitt VA-prosjekt gjer at tidsfaktoren er vesentleg her. Det vil seie at når området ein gong i framtida blir fortetta, kjem anleggsbidraget inn til kommunen. Kommunen har inngått utbyggingsavtale med grunneigarane for nettopp å sikre anleggsbidrag frå grunneigarane i prosjektet. Det gjer at kommunen forskoterer utgiftene.

Vurdering:

På same måte som i Velia har det vore utfordringar med djupe myrmassar. Prosjektet er ferdig, men oppmåling og avrekning gjenstår. Som det vart varsla i tertialrapporten får me ikkje endeleg sluttsum før arbeidet er avslutta og oppmålt. Årsaken til dette er at alle postane i kontrakten skal målast opp og avrekna etter utført arbeid og levert materiell. I kontrakten framgår det at arbeidet skal vere ferdig 01.11.2018. TT Anlegg har hatt forståing av at arbeidet skulle vere ferdig 01.12.2018. Det er hovudårsaka til at vi framleis ikkje har eksakte tal å presentere.

Anbodet var på kr 9 464 000. Av dette vart det trekt ut noko grøft, tursti, elkraft og rekningsarbeid. Kontrakten fekk etter det ein økonomisk verdi på kr 7 782 000 ekskl. mva. Sett i ettertid er det ikkje tvil om at det var dumt å trekke ut desse punkta frå anbodet. Noko

av dette kom vi bort i uansett, og i tillegg hadde vi ikkje post for lønn/administrasjon eller ein post for «uforutsett».

Som eit tillegg til utbyggingsavtalen for Velia er det semje mellom utbyggjar og kommunen om å inngå utbyggingsavtale. Det aktuelle området ligg i sørenden av reguleringsplan for Velia, mot Bjelkelaget. Anleggsbidrag frå utbyggjar i den avtalen er på 727 000 kroner. I tillegg skal det betalast inn om lag 162 000 som kommunen har forskotert på Løyningsknoden. Årsaka til at prosjekta i Velia og Løyningsknoden blir nemnt i denne saka er at kommunestyret løyvde pengar til VA Bortelid.

Når området blir omregulert med tanke på fortetting mv. i framtida, ligg det i planen at det skal kome anleggsbidrag på kr 50 000 frå 120 einingar. Det vil utgjere 6 millionar kroner. Vi veit ikkje per dags dato når denne utbygginga skjer.

Totalt ser utgiftene ut til å bli i storleiksorden 10,6 millionar kroner for prosjektet i Bjelkelaget. Alt i alt blir det eit meirforbruk på 1,9 millionar kroner.

Bortelid Drift og utvikling AS har kome med ein førespurnad til kommunen om ein tilleggstrasé. Dei har sett nærmare på området og med ein ekstra trasé er det mogeleg å få kopla på 10 eksisterande hytter. I tillegg ser dei føre seg 7 nye tomter ved fortetting. Kostnaden for traseen er kalkulert til kr 528 000 ekskl. mva. Med 10 nye tilkopplingar til vatn og avløp er det i praksis kr 740 000 + mva. i tilkoplingsavgifter. Dette gir altså eit positivt tilskot til prosjektet.

Viss kommunestyret ønsker å løyve midlar til denne nye traseen, ser administrasjonen føre seg å kunne inngå avtale innanfor dei rammene som blir sett. Prinsippa som vil bli lagt til grunn i ein slik avtale er tilsvarande slik vi gjorde det på Løyningsknoden. Det vil seie at kommunen løyver eit anleggsbidrag, medan utbyggjar står for det praktiske og har all risiko. For at kommunen skal overta anlegget i etterkant, må det følge vår standard.

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	X	
Investeringsbudsjett	X	
Driftsbudsjett	X	
Lokale planar	X	
Arealplanar		X
Regionale/statlege planar		X
Likestilling		X
Barn og unge sin representant i plansaker		X
Barne- og ungdomsråd		X
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne		X
Arbeidsmiljøutval		X
Administrasjonsutval		X
Folkehelsa		X

Framlegg til tilråding:

Kommunestyret løyver kr 1 900 000 i ekstra midlar til utbygging av vatn og avløp i Bjelkelaget. Det blir finansiert ved bruk av følgjande fond:

<i>Fond 256 080 110</i>	<i>kr 250 000</i>
<i>Fond 256 080 100</i>	<i>kr 300 000</i>
<i>Fond 256 080 001</i>	<i>kr 1 350 000</i>

Kommunestyret løyver i tillegg kr 528 000 til ein ny trase i Bjelkelaget etter førespurnad fra Bortelid Drift og utvikling AS. Det er ein føresetnad at det blir utforma ein avtale etter same modell som på Løyningsknodden. Vidare oppfølging med utforming av avtale mv. blir delegert til administrasjonen.

Beløpet blir å ta fra disposisjonsfond (256 080 001).

Saksprotokoll i Kommunalutvalet - 27.11.2018

Fellesframlegg:

Som framlegg til tilråding og med følgjande tillegg: Finansieringa skal vere klar til utsending av møteinkallinga til kommunestyret.

Votering:

Felles framlegg til tilråding vart samråystes vedteke.

Tilråding:

Kommunestyret løyver kr 1 900 000 i ekstra midlar til utbygging av vatn og avløp i Bjelkelaget. Det blir finansiert ved XXX (blir lagt fram i møtet).

Kommunestyret løyver i tillegg kr 528 000 til ein ny trase i Bjelkelaget etter førespurnad fra Bortelid Drift og utvikling AS. Det er ein føresetnad at det blir utforma ein avtale etter same modell som på Løyningsknodden. Vidare oppfølging med utforming av avtale mv. blir delegert til administrasjonen.

Beløpet blir å ta fra XXX.

Finansieringa skal vere klar til utsending av møteinkallinga til kommunestyret.

Parter i saka:

Kopi til:

GODKJENNING AV UΤBYGGINGSAVTALE FOR N2, KVITEFOSSMYRA.

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
L80	2018/552	Kari Røynlid	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:	MØTEDATO:	
18/113 18/58	Hovudutval for Drift og Utvikling Kommunestyret	28.11.2018 13.12.2018	

Bakgrunn:

I samband med at reguleringsplan for Kvitefossmyra vart godkjent i kommunestyret den 17.03.2016 (sak 16/26) vart det utarbeida utbyggingsavtale for alle utbyggingsområda innan planområdet, N1 – N6.

Per i dag er det N6 som er utbygd.

Det har nå kome ønske om å inngå utbyggingsavtale for område N2 med same utbyggjar som bygde ut N6; Fritidsbygg AS.

Vurdering:

Følgjande hovudprinsipp ligg til grunn i avtalen:

- Kostnadene er fordelt likt mellom utbyggjarane, dvs kostnadane er fordelt ut på utbyggingsområde regulert til fritidsbustader (gult). Dette medfører at dei av utbyggjarane som har fått næringsareal i første etasje blir «sponsa» av dei som har fått fritidsbustader på si tomt.
- Kostnadene er fordelt pr bueining (antal eininger ut frå minimum BYA innan kvart av utbyggingsområda).
- Alle utbyggjarar stiller fri grunn til disposisjon for gjennomføring av rekkefølgjekrava.
- Alle utbyggjarar må stille garanti/betale inn sin del av kostnaden jamfør kostnadstabell når tiltaka skal utførast.
- Kommunen gjennomfører rekkefølgjekrava jamfør utbyggingsavtalen.
- Det ligg til grunn at det kan brukast kr. 1,5 mill. av utbyggingsavtalemidlane til å gjennomføre rekkefølgjekrava på Kvitefossmyra (løyving til dette vart handsama i møte 30.06.2016)
- I kap. 4 i utbyggingsavtalen (vedlegg 1) er det innleiingsvis lista opp dei rekkefølgjekrava som ligg i reguleringsplanen. Vidare går det fram korleis desse er oppfylt ved inngåing av utbyggingsavtalen.

Forslag til avtale er lagt ut til offentlig ettersyn med frist for merknader 26.11.
Det er ikke kommet inn merknader.

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	×	
Investeringsbudsjett	×	
Driftsbudsjett	×	
Lokale planar	×	
Arealplanar	×	
Regionale/statlege planar		×
Likestilling		×
Barn og unge sin representant i plansaker		×
Barne- og ungdomsråd		×
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne		×
Arbeidsmiljøutval		×
Administrasjonsutval		×
Folkehelsa		×

Framlegg til tilråding:

Åseral kommune godkjenner jamfør plan- og bygningslovas § 17-4 utbyggingsavtale for område N2, Kvitefossmyra.

Saksprotokoll i Hovudutval for Drift og Utvikling - 28.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune godkjenner jamfør plan- og bygningslovas § 17-4 utbyggingsavtale for område N2, Kvitefossmyra.

Parter i saka:

Kopi til:

- UΤBYGGINGSAVTALE FOR OMRÅDE N2, KVITEFOSSMYRA-

mellan

Fritidsbygg AS, org.nr. 985 993 777

og

Åseler kommune, org.nr. 964 966 842

Partane har inngått følgjande utbyggingsavtale:

1. GRUNNLAG

Grunnlaget for avtalen er detaljreguleringsplan for Kvitefossmyra med føresegner godkjent i kommunestyret den 17.03.2016, sak 16/26.

Utbyggingsområdet ligg på gnr. 9, bnr. 150 og er i reguleringsplanen merka som område N2.

2. AVTALEOMRÅDE

Heimelsgrunnlag for utbyggingsavtalen er plan- og bygningslova §§17-1 til 17-7. Avtalen gjeld realisering av følgjande tiltak innafor det godkjente planområdet:

- 2.1 Vegar – interne vegar innafor det enkelte utbyggingsområdet er utbyggjar sitt ansvar. Utbyggjar innan det enkelte utbyggingsområdet er ansvarleg for drift og vedlikehald av vegane. Vegar vert ikkje overteken av kommunen.
- 2.2 Kablar – Framføring av straum, eventuell fiber/telefon eller andre kablar er utbyggjar sitt ansvar. Kablane skal leggast i bakken, så langt som mogleg i same grøft. Kablane skal målast inn.
- 2.3 Leikeareal – leikearealet skal delvis opparbeidast av kommunen. Kommunen er ansvarleg for utarbeiding av plan for området.
- 2.4 Kulvert 1 – tiltaket skal opparbeidast av kommunen.
- 2.5 Omlegging av løypetrase, skiløype – tiltaket skal opparbeidast av kommunen.
- 2.6 Grunnarbeid for gateljos ved kulvert 1, N6 og LEK langs o_V2, tiltaket skal utførast av kommunen.

3. GRUNNERVERV

- 3.1 Kommunen er ansvarleg for å avklare at alle felles areal eller naudsynte rettar som skal byggast ut av kommunen er sikra gjennom avtale.
- 3.2 Dersom fellesområdet som skal byggast ut disponerast av utbyggjar, er utbyggjar ansvarleg for å erverve grunn eller sikre dei naudsynte rettar ved avtale slik at kommunen kan oppfylle rekkefølgekravet.
- 3.3 Utbyggjar skal utan økonomisk vederlag stille naudsnyt grunn til disposisjon for anlegg og drift av tekniske anlegg.

---

4. REKKEFØLGJEKRAV

Kommunen er ansvarleg for å gjennomføre rekkefølgjekrav for planområdet:

4.1 Interne rekkefølgjekrav

4.1.1 Bekk i røyr, Kulvert 2

Bekken gjennom utbyggingsområde N4, N5 og N6 må leggast i røyr i tråd med overordna teknisk plan før det blir gitt byggeløyve i desse utbyggingsområda.

Kulvert 2 vert ikkje bygd.

Ved underskrift av denne avtalen ser ein rekkefølgjekravet som oppfylt.

4.1.2 Leik o LEK

Leikeområdet skal opparbeidast med tilhøyrande utstyr og leikeapparat før det kan gjevest byggeløyve for bygg i utbyggingsområde N6 og innan det er gitt byggeløyve til 50% av einingane innan kvart enkelt av utbyggingsområda N1, N2, N3, N4 og N5.

Partane er samd om å samarbeide om opparbeiding av området, der utbyggjarar og kommunen har ansvar for å koste deler av tiltaket.

Området skal delvis opparbeidast.

Kommunen står ansvarleg for utarbeiding av plan for området og for opparbeiding og vedlikehald. Kommunen er ansvarleg for at det blir søkt om moglege tilskot, til dømes spillemidlar.

Ved underskrift av denne avtalen ser ein rekkefølgjekravet som oppfylt.

4.1.3 Kulvert 1 og parkeringsplass o_P1

Lukking av bekk/opparbeiding av kulvert 1 og opparbeiding av parkeringsplass o_P1 skal utførast før det kan gjevest byggeløyve til bygg i utbyggingsområde N1 og N3 og innan det er gitt byggeløyve til 50% av einingane innan kvart av utbyggingsområda N2, N4, N5 og N6.

Partane er samd om å samarbeide om opparbeiding av Kulvert 1, der utbyggjarar og kommunen har ansvar for å koste opparbeidinga. Kulvert 1 med flomløp skal opparbeidast i tråd med teknisk plan. Kommunen står ansvarlig for opparbeiding og seinare vedlikehald.

Parkeringsplass o_P1 vert ikkje bygd.

Ved underskrift av denne avtalen ser ein rekkefølgjekravet som oppfylt.

4.1.4 Omlegging av løypetrase (skiløype)

Omlegging og opparbeiding av skiløype skal utførast før det blir gjeve byggeløyve for bygninga i utbyggingsområde N1.

Partane er samd om å samarbeide om opparbeiding av området, der utbyggjar og kommunen har ansvar for å koste tiltaket.

Omlegging av skiløype vert utført når N1 blir bygd ut.

Ved underskrift av denne avtalen ser ein rekkefølgjekravet som oppfylt.

4.2 Andre tiltak denne avtalen omhandlar

Grunnarbeid for gateljos ved kulvert 1, N6 og LEK

Partane er samd om å samarbeide om å utføre tiltaket ved kulvert 1, N6 og LEK langs o_V2. Utbyggjar og kommunen har ansvar for å koste tiltaket. Utbygging kan skje trinnvis. Det skal nyttast robuste og varige material tilpassa funksjon og bruk.

Kommunen står ansvarleg for opparbeiding og vedlikehald.

4.3 Andre forhold

- 4.3.1 Utbyggjar er ansvarleg for at alle bueiningane innan planområdet opprettar medlemsskap i velforeining på Bortelid. Medlemsskapet skal tinglysast på eigedommen.

5. ØKONOMISKE BIDRAG

Det skal betalast eit økonomisk bidrag per. bu eining på **kr 47 176,-**.

- 5.1 Satsen er satt til kr. 46 191,- pr. 03.05.2016. Beløpet regulerast i samsvar med KPI. Fyrste gong 03.05.2017. Satsen reviderast kvart 5 år. Revidert sats gjeld for den fylgjande 5 års perioden.
- 5.2 Bu eining (brukseining som er av type bustad/hytte/leilegheit): del av bygning som vert brukt som ei eining. Vert registrert med gnr/bnr/evt. fnr/evt. snr, og bustadnummer.
- 5.3 Ved endring av tall på bueiningar på ei tomt skal utbyggjar betale eit bidrag på kr 30 000,-. Dette gjelder berre ved auking av utnytta. Døme: Dersom ei tomt for enkel hytte etter søknad endrar utnyttinga til 2 eininger så skal det betalast for 2 eininger. Faktura for ekstra eining sendast til søker. Beløpet for ekstra eining utover det som går fram av kostnadsfordeling i tabell skal nyttast til infrastrukturtiltak på Bortelid jamfør rekkefølgjekrav i kommunedelplan på Bortelid.
- 5.4 Prinsippa for det økonomiske bidraget er følgjande:
  - 5.4.1 Utbyggjar betaler inn sin andel jamfør kostnadsfordeling (tabell) når tiltaket skal gjennomførast.
  - 5.4.2 Tiltaket Omlegging av løypetrase kan ikkje utførast før utbygging av N1. Beløp jamfør tabell i punkt 6 (framdrift-kostnadsfordeling) i punkt 6 for dette tiltaket forskutterast og betalast til fond merka «Omlegging av skiløype Kvitefossmyra».
  - 5.4.3 Bidrag for eininger utover det som går fram av kostnadsfordeling skal innbetalast til «fond for utbyggingsavtalemidlar» og øyremerkast infrastrukturtiltak på Bortelid.
  - 5.4.4 Åseral kommune sender faktura.

6. GARANTI/SIKKERHET

Utbyggjarar skal stille nødvendig garanti/sikkerhet for å oppfylle sin del av denne avtalen.

Garantien/sikkerhet må leverast skriftleg til kommunen og skal stillast i byggeperioden dei ulike tiltaka skal gjennomførast, og i tråd med skissert kostnadsfordeling nedanfor:

Fordeling kostnadar	Kalkulert	Amtal	Kr pr eining	
Tiltak/tekst	Kr, eks mva			N2
				13
Bekk legges i rør	kr 600 000	84	kr 7 143	kr 92 857
Leik- og aktivitetsområde.	kr 500 000	13	kr 38 462	kr 77 376
Kulvert med flomløp	kr 1 650 000	13	kr 126 923	kr 255 359
Utvidelse av P-plass	kr 400 000	13	kr 30 769	kr 61 906
Omlegging av løypetrasse	kr 130 000	84	kr 1 548	kr 20 119
Delsum	kr 3 280 000		kr 204 844	kr 507 617
Belysning fellesarealer	kr 600 000	84	kr 7 143	kr 92 857
Total sum, ekskl mva	kr 3 880 000		kr 46 190	kr 600 474
Justert etter KPI			47 176	613 288

Beløpet på **kr. 613 288,-** blir fakturert i løpet av 2019.

Garantien kan trappast ned i tråd med utbygging.

7. INFORMASJON

Utbyggjar plikter å overlevere kjøpar kopi av utbyggingsavtalen og reguleringsplan med føresegner.

8. TVISTER

Eventuelle tvistar mellom utbyggjar og kommunen om forståing av denne utbyggingsavtalen skal først og fremst løysast ved forhandlingar mellom partane. Dersom ein ikkje vert samde skal saken løysast slik det går fram av NS 3430.

9. TINGLYSING

Utbyggingsavtalen skal tinglysast på aktuell eigedom.

10. VEDLEGG

Avtalen har følgjande vedlegg:

- 10.1 Reguleringsplan og føresegner datert 17.03.2016.
- 10.2 Kostnadsoverslag

---

11. REGLEMENT

Det visast til følgjande på kommunen si heimeside www.aseral.kommune.no

- 11.1 Reglement for hovudanlegg for vann og avløp.
- 11.2 Reglement for private stikkleidningar.
- 11.3 Forskrift for vass- og avløpsgebyr for Åseral kommune.

12. GODKJENNING

Utbyggingsavtalen må vere signert av utbyggjar og grunneigar.

Utbyggingsavtalen skal handsamast av kommunestyret i Åseral.

Stad og dato.....

.....
Fritidsbygg AS

.....
Åseral kommune
v/ordførar

INTERKOMMUNALT NAV SAMARBEID

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
024/&01	2010/732	Dagne Kirsti Ropstad	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:		MØTEDATO:
18/42	Hovudutval for Oppvekst og Levekår		27.11.2018
18/59	Kommunestyret		13.12.2018
18/105	Kommunalutvalet		27.11.2018

Vedlegg:

- 1 Utredning - Vertskommunesamarbeid Evje og Hornnes, Iveland og Vennesla kommuner

Bakgrunn:

«Stortingsmelding 33 «NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet» og delrapport «Utviklingen av NAV kontor» inneholder korleis fremtidas NAV kontor skal drivast. Hovudtrekka i Stortingsmelding 33 er at tenesteinnhaldet i NAV kontoret skal være arbeidsretta. Arbeids- og velferdsetaten skal bidra til større NAV-kontor ved å flytte oppgåver fra fylkesnivå til kommunenivå. Det skal bli meir effektive tenester gjennom digitalisering og ved å gjennomføre fleire arbeidsretta tiltak i eigen region. NAV kontora skal bli solide eininger med større mynde og auka handlingsrom.

Det er i dag mange pågåande prosessar knytt til etablering av nye NAV-kontor rundt om i heile landet. Fleire av desse prosessane har enda med formaliserte strukturar, som oftast ved å danne ein organisasjonsmodell som tek utgangspunkt i vertskommunemodellen.

I tillegg til prosessar rundt NAV kontor er NAV Agder i ein prosess med regionalisering av fylkesledda. Frå 01.01.2019 vert NAV Aust-Agder og NAV Vest-Agder slått saman til ein NAV region, med ein felles direktør for alle NAV kontor i Agder. I denne regionaliseringa er det også fleire spesialiserte funksjonar og ressursar som skal ut til NAV kontor av ein viss storleik.

I Agder er det kommunesamanslåingar som bidreg til større NAV kontor i tillegg er det også prosessar initiert av NAV leiarar og rådmenn i ulike kommunar. I Agder er det spesielt arbeidet rundt samarbeid av NAV kontor i Listerregionen, Nye Lindesnes og eit samarbeid mellom Vennesla, Iveland, Evje og Hornes, Bygland, Valle og Bykle som er aktuelt for Åseral kommune.

Vurdering - vege vidare:

Slik NAV kontora er organisert i dag vil ein møte på utfordringar på ulike områder sett opp mot framtidsbiletet som Stortingsmelding 33, og delrapporten legg opp til.

Åseral kommune har delteke på fleire møter om dette, både i Rådmannsutval og møter med andre Nav kontor. Det har vore møte med Fylkesdirektør for NAV Agder, Elisabeth Blørstad, og kommunalsjef Åseral kommune og einingsleiar NAV Åseral.

Åseral kommune bør vere ein del av ein større eining. Det som då er viktig for kommunen er å behalde det NAV kontoret vi har i dag, med opningstider to dagar i veka. Direktør for NAV Vest Agder er klar på at ingen NAV kontor skal leggast ned i ein vertskommunemodell. Dei statlege oppgåvane som ligg på kontoret kan bli endra det same gjeld oppmøte stad for desse. Tilsettingsforholdet til dei kommunalt tilsette vil bli endra , men oppmøtestad er som før.

Det er tri ulike prosessar i våre nærmeste regionar som går mot store NAV kontor i tråd med stortingsmelding 33;

- a) Vertskommunemodell i Lister, som består av kommunane, Lyngdal/Audnedal, Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal og Hægebostad, der vertskommunen er Kvinesdal.
- b) Nye Lindesnes, som består av Mandal, Lindesnes og Marnardal. Det er vedtatt at NAV Nye Lindesnes skal legges til Mandal by.
- c) Vennesla, Evje og Hornnes og Iveland har arbeidd med tanke på eit samarbeid og har laga ein rapport om det. Denne er vedlagt saka.

Den 5.september var Nav direktørane for Aust og Vest Agder på møte i Setesdal regionråd og orienterte om prosessane. Etter det har nå Bygland, Valle og Bykle meldt sin interesse for å gå inn i samarbeid med Vennesla, Evje og Hornnes og Iveland kommune. Åseral kommune har delteke møte 2. november med alle desse kommunane og er ønska velkommen til å slutte seg til dette samarbeidet. Det vil sei at ein vurderar innhald og konsekvensar for samarbeid mellom alle desse kommunane. Resultatet av dette vil kome tilbake til kommunen for politisk handsaming. Det vil då vere ein avtale om vertskommunemodell der Vennesla blir vertskommune.

Rapporten som er laga for dei tre kommunane vil ligge til grunn for arbeidet, men den må utvidast slik at den også gjeld dei nye kommunane.

Det er oppretta ei styringsgruppe for dette arbeidet som er rådmennene i kommunane og ei arbeidsgruppe med NAV leiarane i kommunane samt tillitsvalde. Åseral må slutte seg til desse gruppene med sine representantar.

I april skal arbeidet med å utarbeide eit samabehidsdokument vere ferdig og ein vil kome tilbake med ei politisk sak til kommunen om evt. eit forpliktande samarbeid, seinast juni 2018.

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan		X
Investeringsbudsjett		X
Driftsbudsjett		X
Lokale planar		X
Arealplanar		X
Regionale/statlege planar		X
Likestilling		X
Barn og unge sin representant i plansaker		X
Barne- og ungdomsråd		X
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne		X
Arbeidsmiljøutval		X

Administrasjonsutval		X
Folkehelsa		X

Framlegg til tilråding:

Åseral kommune ber om at arbeidet med eit formalisert NAV- samarbeid mellom kommunane Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle, vert utvida til også å omfatte Åseral kommune.

Åseral kommune vert deltakar i styringsgruppe og arbeidsgruppe på lik line med dei andre kommunane.

Kommunestyret slutter seg til innhaldet i utreiing av NAV samarbeid med kommunane Evje og Hornne, Iveland og Vennesla og rådmannen gis fullmakt til å tilslutte seg vidareføring av dette samarbeidet.

Rådmannen bes om å kome tilbake med ei endeleg utreiing av formalisert vertskommunesamarbeid med Vennesla som vertskommune, med administrative konsekvensar, samt forslag til endeleg vedtak.

Saksprotokoll i Hovudutval for Oppvekst og Levekår - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

Åseral kommune ber om at arbeidet med eit formalisert NAV- samarbeid mellom kommunane Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle, vert utvida til også å omfatte Åseral kommune.

Åseral kommune vert deltakar i styringsgruppe og arbeidsgruppe på lik line med dei andre kommunane.

Kommunestyret slutter seg til innhaldet i utreiing av NAV samarbeid med kommunane Evje og Hornne, Iveland og Vennesla og rådmannen gis fullmakt til å tilslutte seg vidareføring av dette samarbeidet.

Rådmannen bes om å kome tilbake med ei endeleg utreiing av formalisert vertskommunesamarbeid med Vennesla som vertskommune, med administrative konsekvensar, samt forslag til endeleg vedtak.

Notat

Styringsgruppen for utredning av NAV samarbeid

Vår ref.: (oppgis ved henv.)
18/01133-15 / 026;F90;&85

Deres ref.:

Vennesla, 23.10.2018

Utredning - Vertskommunesamarbeid Evje og Hornnes, Iveland og Vennesla kommuner

Dette dokumentet inneholder utredningsdokument – vertskommunesamarbeid om NAV.

Med vennlig hilsen

Rolf Velle
Enhetsleder

UTREDNING – NAV SAMARBEID

KOMMUNENE EVJE OG HORNNES, IVELAND OG VENNESLA

Utredningen er gjennomført av:

NAV Evje og Hornnes ved NAV leder Anne Tordis Skjeggedal og representant for de ansatte Hanne Uleberg

NAV Iveland ved NAV leder Gyro Heia og representant for de ansatte Kristin Holberg

NAV Vennesla ved NAV leder Rolf Velle og representant for de ansatte Arne Andre Mellemstrand

Evje og Hornnes, Iveland og Vennesla

18.10.18

Sammendrag:

Arbeidsgruppen har gjennomført en utredning av hvorvidt det er hensiktsmessig å anbefale et vertskommunesamarbeid om NAV tjenester mellom kommunene Evje og Hornnes, Iveland og Vennesla med hjemmel i Kommunelovens §28. Dette etter mandat fra en styringsgruppe nedsatt av de tre kommunestyrrene. En viktig forutsetning for utredningen og mandatet, er at Vennesla er vertskommune for et eventuelt vertskommunesamarbeid.

Arbeidsgruppen har vurdert ulike aspekter knyttet til tjenestesiden av bestillingen, både knyttet til NAV tjenester (minimumsløsningen i NAV), og eventuelle tilleggstjenester kommunene har i sine respektive NAV kontor. Arbeidsgruppen har også gjort en kort vurdering av eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser av et vertskommunesamarbeid – samt gjort en vurdering av konsekvenser ved ikke å inngå et vertskommunesamarbeid.

Arbeidsgruppen har gjennomført 4 arbeidsgruppemøter, i tillegg til at NAV lederne har hatt egne planleggingsmøter for å legge til rette for utredningen. Arbeidsgruppen har fortløpende orientert sine fagenheter om utredningen, og åpnet for tilbakemeldinger og innspill også fra ansatte som ikke har vært i denne arbeidsgruppen.

Konklusjonen fra arbeidsgruppen etter denne gjennomgangen, er at det anbefales å starte samtalene mellom kommunene og NAV Agder om etablering av et vertskommunesamarbeid om NAV i denne regionen. Det foreligger etter arbeidsgruppens vurdering klare indikasjoner på at inngåelse av et vertskommunesamarbeid kan gi bedre tjenester for innbyggerne i de tre kommunene, enn om de tre kommunene står alene om tjenestene. Arbeidsgruppen tror dette også økonomisk kan forsvareres om en ser stort på det (totalt i de tre kommunene og NAV Agder), samtidig som det kan ligge noen utfordringer i å enes om den riktige fordelingen av kostnader mellom de fire partene i samarbeidet. Det er likevel viktig at dette løses.

Arbeidsgruppen mener det er viktig å synliggjøre at et fremtidig vertskommunesamarbeid verken er en videreføring av NAV Vennesla eller av de andre NAV kontorene. Det anbefales derfor at en ser på navnet til denne nye enheten. Arbeidsgruppen anbefaler navnet NAV Midt-Agder, som både symboliserer noe nytt – og som signaliserer en viss størrelse og plass på Agder.

I forhold til tjenesteinnhold, vurderer arbeidsgruppen at det er hensiktsmessig at et vertskommunesamarbeid gjelder en NAV minimumsløsning, med et tillegg av bostøtte og ulovfestet gjeldsrådgivning. Videre vurderes det å være overveiende sannsynlig at flyktningtjenestene i kommunene vil kunne oppnå bedre resultater med tanke på overgang til arbeid i et vertskommunesamarbeid om NAV enn utenfor et slikt samarbeid. Her er vi imidlertid usikre på hvordan dette bør organiseres, og anbefaler en egen utredning av hvordan dette praktisk og økonomisk kan løses før en lander organiseringen av dette.

1. Bakgrunn for utredningen

Evje og Hornnes kommune og Iveland kommune har rettet henvendelser til Vennesla kommune, om utredning av NAV-samarbeid mellom de tre kommunene. De tre kommunene har gjennom politiske vedtak satt ned en styringsgruppe for utredningen bestående av de tre rådmennene, de to fylkesdirektørene for NAV Vest-Agder og NAV Aust-Agder samt ny fylkesdirektør for Agder. Det er i tillegg nedsatt en arbeidsgruppe som skal stå for selve utredningen, og som leverer denne rapporten.

Det som gjør utredningen aktuelt, er blant annet Stortingsmelding 33 (2015-2016) NAV i en ny tid, og de føringene som ligger der knyttet til behovet for organisatoriske og faglige endringer for å oppnå større overgang til arbeid for jobbsøkere. Stortingsmeldingen legger vekt på behovet for endringer i rammebetingelser for NAV kontorene, gjennom at det lokale handlingsrommet utvides både faglig og administrativt. For å øke dette handlingsrommet, vil en naturlig konsekvens være å legge til rette for at det etableres større og mer robuste NAV-enheter, noe som gjør et interkommunalt samarbeid om NAV-tjenester aktuelt å se på.

2. Organisering av utredningen

Styringsgruppen består av rådmennene i Vennesla, Iveland og Evje og Hornnes, samt direktør NAV Agder, direktør NAV Aust-Agder og direktør NAV Vest-Agder.

Arbeidsgruppen består av NAV-lederne ved NAV Vennesla, NAV Iveland og NAV Evje og Hornnes og 3 tillitsvalgte valgt av og blant de tillitsvalgte i NAV-kontorene i de tre kommunene. NAV-leder i Vennesla leder arbeidsgruppen.

3. Mandat for utredningen

«Arbeidsgruppen skal utrede forutsetningene for felles ledelse og administrasjon etter vertskommunemodellen i kommuneloven § 28 a flg., med hovedvekt på § 28 b Administrativt vertskommunesamarbeid, for NAV-kontorene i Vennesla, Iveland og Evje og Hornnes.

Arbeidet skal munne ut i en utredning som fokuserer på gevinstene, men også drøfter ulempene med en ny modell. Herunder også de økonomiske konsekvensene. Utredningen skal vektlegge det digitale mulighetsrommet, og i tillegg gi forslag om veien videre. Utredningen skal være forankret i og beskrive nye oppgaver eller mulige nye ansvarsområder forankret i pågående regionalisering i NAV Agder. I tillegg skal utredningen kartlegge hvilke kommunale oppgaver som er i de tre kontorene i dag, og gi en anbefaling om hvilke kommunale oppgaver som bør ligge i det nye vertskontoret.

Arbeidet skal ta utgangspunkt i at Vennesla blir vertskommune for det nye kontoret. Det er en forutsetning for arbeidet at en evt. vertskommunemodell for NAV skal baseres på at NAV skal ha tilstedeværelse i de tre kommunene.

Den ferdige utredningen skal presenteres for styringsgruppen 18. oktober 2018.

Utredningen vil bli brukt som et kunnskapsgrunnlag for videre politiske prosesser, og som fundament for en prosjektplan med tilhørende milepælsplan for en evt. NAV vertskommunemodell i Vennesla, Iveland og Evje og Hornnes.»

4. Kort om NAV kontor

NAV kontorene er opprettet med hjemmel i Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV loven). Innholdet i NAV kontorene er definert i §13 i NAV loven:

§ 13. Felles lokale kontorer

Arbeids- og velferdsetaten og kommunene skal ha felles lokale kontorer som dekker alle kommuner.

Kontoret skal ivareta oppgaver for etaten og kommunens oppgaver etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Etaten og kommunen kan avtale at også andre av kommunens tjenester skal inngå i kontoret.

Med bakgrunn i denne bestemmelsen, er det i dag NAV kontor i Evje og Hornnes, Iveland og Vennesla. Oppgavene som skal ligge i et NAV kontor fra kommunens side (minimumsløsningen), er sosiale tjenester etter Lov om sosiale tjenester i NAV. Dette innebærer i praksis råd og veileddningsoppgaver (blant annet i forhold til økonomi/ gjeld), økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogrammet samt midlertidig bolig. Hvilke andre oppgaver enhetene har fra kommunal side er regulert i samarbeidsavtalen mellom NAV fylke og den enkelte kommune.

5. "Andre" kommunale oppgaver i dagens NAV kontor – samt hva utredningen omfatter

NAV Evje og Hornnes utfører i dag følgende oppgaver utover minimumsløsningen:

- Bostøtte og Boligadministrasjon.

NAV Iveland utfører i dag følgende oppgaver utover minimumsløsningen:

- Rusoppfølging, Bostøtte, Startlån (Husbankfinansiering), Bosetting og programrådgivning av flyktninger.

NAV Vennesla utfører i dag følgende oppgaver utover minimumsløsningen:

- Bostøtte, Startlån (Husbankfinansiering), Bosetting og programrådgivning av flyktninger.

Utredningen i denne sammenstillingen, er i hovedsak ut fra kjerneoppgavene i NAV – som er beskrevet over. Dette vil enklest kunne gi et beslutningsgrunnlag som svar på bestillingen. Vi vil også i rapporten kort redegjøre for arbeidsgruppens anbefaling hva gjelder øvrige kommunale oppgaver.

6. Kort om hver enkelt kommune – tall og fakta

Arbeidsgruppen har hentet ut tallmatriale fra ulike kilder: Folkehelseprofilen til Helsedirektoratet, NAV Styringdata/ Datavarehuset og SSB Kostra. Dette for å ha en grov sammenligning av kommunene, knyttet til enkelte variabler. Tallene er gjengitt som bilde under.

Kommune	Innbyggertall	Befolkningsvekst	Andel med VGO eller høyere 30-39	Frafall VGO	Andel barn i lavinntekt	Andel AAP - av 16-66	Antall AAP	Andel stønad ensig mor/ far av 16-66	Andel uføre av 16-66	Antall mottakere øk.sosialhjelp	Andel øk.sos av befolk'n	Antall øk.sos 15-24 år
Periode	jun.18	des.17	2017	2017	2017	jul.18	jul.18	2017	2017	2017	2018	2017
Kilde	SSB/Kostra	SSB/ Kostra	Folkehelseprofil	Folkehelseprofil	Folkehelseprofil	NAV Styringsinfo	NAV Styringsinfo	NAV Styringsinfo	NAV Styringsinfo	SSB/Kostra	SSB/Kostra	SSB/Kostra
Evje og Hornnes	3622	0,89 %	76 %	19 %	19 %	6,50 %	141	2 %	9 %	145	4 %	32
Iveland	1334	1,90 %	78 %	30 %	20 %	7,10 %	59	2 %	13 %	39	2,90 %	15
Vennesla	14951	0,82 %	80 %	24 %	14 %	5,30 %	494	2 %	11 %	380	2,60 %	117

Tallene viser at kommunene er forholdsvis like på enkelte områder, som andel enslige forsørgere, andel med videregående og høyere utdanning og andel mottakere av økonomisk sosialhjelp. Tallene viser også at det er noe ulikhet knyttet til områder som barn i lavinntektsfamilier og frafall fra videregående skole. Samlet sett er likevel inntrykket at det er noen sammenfall som er interessante: Alle kommuner har en relativ befolkningsvekst, frafall fra videregående skole er noe alle kommuner har fokus på, og en relativ høy andel av den yrkesaktive befolkningen mottar Arbeidsavklaringspenger (5,3 – 7,1%). Dette gjør at det kan foreligge samsvarende utfordringer, som en kan ha nytte av å fokusere på sammen. Det som blant annet peker seg ut som et spennende område å se på i fellesskap, er innsatsen knyttet mot ungdom / unge voksne – der vi i tillegg til tallene for frafall fra videregående skole ser at alle kommunene har forholdsvis mange unge som i 2017 mottok økonomisk sosialhjelp.

7. Vertskommune – noen forutsetninger (jf kommunelovens bestemmelser)

Vertskommunesamarbeid er lovmessig regulert i Lov om kommuner og fylkeskommuner. Relevante bestemmelser er:

§ 28-1 a. *Vertskommunesamarbeid*

- En kommune kan overlate utførelsen av lovpålagte oppgaver, herunder delegere myndighet til å treffe vedtak som omtalt i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a (offentlig myndighetsutøvelse) til en vertskommune etter §§ 28-1 b og 28-1 c hvis den aktuelle lov ikke er til hinder for det.

§ 28-1 b. *Administrativt vertskommunesamarbeid*

- En kommune (samarbeidskommune) kan avtale med en annen kommune (vertskommune) at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe avgjørelser etter delegert myndighet fra samarbeidskommunen i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Et vertskommunesamarbeid vil i praksis innebære at kommunestyret fatter politisk vedtak om hva samarbeidet skal omfatte, og rådmann gis i dette vedtaket fullmakt til å delegere videre til rådmann i vertskommunen. Det vil da være vertskommunen som i et slikt samarbeid står faglig og administrativt ansvarlig for enkeltvedtak innenfor de områdene som er delegert i samarbeidet. Hvordan dette løses administrativt og økonomisk, må forankres mellom kommunene i en skriftlig samarbeidsavtale – som vedtas i det enkelte kommunestyre.

I praksis vil en etablering av et vertskommunesamarbeid mellom de tre kommunene, innebære at NAV Agder og Vennesla kommune må utarbeide en partnerskapsavtale (Samarbeidsavtale og Driftsavtale) som regulerer samarbeidet mellom NAV Stat og vertskommunen i vertskommunesamarbeidet. Videre må Vennesla kommune som vertskommune utarbeide samarbeidsavtaler med de to andre kommunene som omfattes av vertskommunesamarbeidet. Her vil det også være svært sentralt at de tre kommunene enes om hvordan partnerskapet skal ivaretas, slik at Vennesla kommune kan driftet dette forsvarlig i dialog med NAV Agder og på en måte som også ivaretas Evje og Hornnes kommune og Iveland kommunenes interesser på den beste måten.

8. Dagens NAV kjerneoppgaver – hvordan løse disse i et vertskommunesamarbeid?

Arbeidsgruppen ser at enkelte oppgaver NAV kontorene har, vil kunne spesialiseres mer i et vertskommunesamarbeid, og dermed være med å frigjøre ressurser til brukernære tjenester / kjerneoppgaver. Spesialisering i denne sammenhengen kan handle om oppgaver og funksjoner som samlet kan gi bedre kvalitet på tjenesten, men som ikke er avhengig av geografisk beliggenhet. Hvilke oppgaver dette er, og hvordan dette skal organiseres må utredes av representanter for fagmiljøene i enhetene.

Sosiale tjenester skal leveres på forsvarlig måte i alle kommunene som omfattes av samarbeidet. Dette innebærer alle bestemmelser og alle funksjoner. Det må da legges til rette både for digitale søknader på alle områder samt svar-ut-tjeneste. Videre må det legges til rette slik at brukere som ikke har tilstrekkelig digital kompetanse også gis tilgang til de samme tjenestene. Hvordan dette løses må utredes. Videre er det viktig at en sikrer seg at en i hver kommune har veiledere som kan gi råd og veiledning til brukere som ikke er mobile, og som har behov for tett og koordinert oppfølgingsbistand både med tanke på sosiale utfordringer og med tanke på arbeidsrettet kartlegging og oppfølging.

En vesentlig del av innholdet i et NAV kontor er oppfølging av arbeidssøkere med bistandsbehov, med tanke på overgang til arbeid. I et vertskommunesamarbeid gir dette mulighet til andre typer fagmiljøer, samt muligheter for løsninger på tvers av fagteam og kommunegrenser. Vi ser et potensial i forhold til å jobbe smartere i et større geografisk område, inkludert å styrke fagfunksjoner vi vet har effekt på overgangen til arbeid. Eksempler på funksjoner det er viktig å se på, er blant annet jobbspesialist-miljøet og koordinering av ulike markedsfunksjoner slik at vi fremstår profesjonelt i forhold til næringslivet i hele regionen. Det anbefales at det nedsettes arbeidsgrupper i hovedsak bestående av fagmiljøene i de tre NAV kontorene som ser på hvordan alle oppfølgingsoppgaver og markedsfunksjoner kan leveres i vertskommunesamarbeidet.

Statlige arbeidsmarkedstiltak (knyttet mot enkeltpersoner) utgjør 20-25 millioner kr per år for disse tre kommunene per i dag, noe som brukt riktig gir svært gode muligheter for mange jobbsøkere.

Arbeidsgruppen tror et større fagmiljø og en større region, vil kunne prioritere tiltaksbruken, slik at det er god tilgang på relevante arbeidsrettede tiltak der bruker og næringsliv er. Gjennom å jobbe ut felles markedsplan og felles prioriteringer for et større geografisk område vil vi som kommuner kunne klare å målrette tiltaksbruken bedre.

Også i forhold til kjerneoppgaver tror vi det er en gevinst i at en tenker flere kommuner inn i et NAV samarbeid. Dette kan bidra til at bruker har større fleksibilitet i forhold til hvor og hvordan tjenester skal leveres, og i enkelte tilfeller hvilken lokasjon brukerne forholder seg til. En vil gjennom et slikt samarbeid kunne organisere for eksempel gruppetilbud, gruppeinformasjon og gruppeveileitung for hele regionen, som kan gi et bedre tilbud totalt sett for innbyggerne i kommunene.

Med bakgrunn i den regionale omorganiseringen, vil det sannsynligvis bli endringer i forhold til hvilke tjenester som leveres ut fra NAV-kontoret. Det er sannsynlig at et større vertskontor vil få lettere tilgang til nye funksjoner, som ytterligere kan forsterke gevinsten med å etablere et vertskommunesamarbeid.

9. Kompetansekartlegging og kompetansebygging

Det anbefales at en svært tidlig i prosessen gjennomfører en kompetansekartlegging blant ansatte. Det må tidlig i prosessen utarbeides en felles kompetanseplan for perioden fra vedtak i kommunene fattes – frem mot etablering – og tiden etterpå. Her er det sentralt å ha fokus på kulturgebygging og fagmiljø-bygging. Vi har tro på at en innad i en stor enhet etablerer kompetansepersoner/kompetansefunksjoner som først og fremst har fokus på internoplæring og internveiledning. NAV Vennesla tester dette ut andre halvår 2018, og erfaringen så langt er at dette er en smart prioritering som både gir slakk ved fravær – og som gir kapasitet til skulder-ved-skulderoplæring.

I forhold til kompetanseheving og kompetansebygging mener arbeidsgruppen at et vertskommunesamarbeid gjennom «stordriftsfordelen» som ligger i dette, vil kunne ivareta dette behovet på en god måte. Dette gjennom å gi muligheter til å arrangere egne opplæringsverksteder – heller enn å sende ansatte til opplæring andre steder – som gir kostnadsbesparing og bedre læringseffekt.

Vi tror det vil være positivt for de ansatte å være en del av et større fagmiljø, der det både er muligheter for spesialisering innen ulike områder, og å tenke alternative karriereveier internt. Dette kan gi gode utviklingsmuligheter for de ansatte, og kan også medføre bedre tjenester for bruker.

10. Oppgaver fremover – fra NAV fylke til myndige lokalkontor

Arbeidsgruppen ser noen områder der en vertskommunemodell vil kunne gi tilgang på styrking av satsningene:

- Det ønskes fortsatt fokus på etablering av et større miljø for **jobbspesialister**. Vennesla har i dag et sterkt fagmiljø, som oppnår gode resultater fordi miljøet er svært metodetro (følger slavisk NAVs metodikk for jobbspesialister). Vi mener det er viktig å bygge videre på dette miljøet, for å oppnå enda bedre resultater i hele regionen. Vi tror også det er viktig at fylket ser til dette miljøet, i forhold til å få til en mer rendyrket metodisk jobbing også andre steder i fylket
- Vi ser det er nødvendig med tett tilgang på **controllerfunksjoner** knyttet til arbeidsmarkedstiltak. Det skal potensielt brukes minst 25 millioner kr per år til arbeidsmarkedstiltak i denne regionen – og det er da svært viktig at det er tilgang på fagpersoner som kan være til hjelp i forhold til håndteringen av dette. Vi er klar over at controllerne er faglig og personalmessig tillagt tiltaksenheten, men vi mener det er hensiktsmessig at noen av ressursene fysisk sitter i vårt miljø.
- **Innovasjon og utvikling** vil være svært sentralt å fokusere på i NAV fremover. Vi mener det er viktig at fylkeskontoret velger en enhet som er fremoverlente og utprøvingsvillige, og har spesielt fokus på forsøksvirksomhet – på vegne av NAV Agder. Vi mener dette vertskommunesamarbeidet er et ideelt samarbeid å se på i forhold til utprøving av nye prosjekter og muligheter. Vi ønsker å være et

foregangskontor for arbeidsrettet oppfølging – og tror enheten vil være svært egnet til å prøve satsninger ut i småskala – før en gjennomfører tiltak i større skala. Avstand til UIA er også slik at det kan legges til rette for et aktivt samarbeid om utviklingsprosjekter. Vi ønsker derfor tilgang på **statistisk kompetanse / analysekompetanse og innovasjonskompetanse** – så prosjekter kan initieres og evalueres på en god måte i et begrenset volum. Vi tror dette er viktige funksjoner å ha for et fylke, og vi tror vår enhet egner seg for dette –på vegne av fylket for øvrig.

- NAV enhetene i disse tre kommunene har samlet sett et svært sterkt fokus på **ungdomsinnsats og ungdomsoppfølging**. Tjenestene som leveres i dag er finmaskede, med et bredt spekter av tjenester målrettet for aldersgruppen under 30 år. I dette ligger også aktivitetsplikt for sosialhjelphjemtakere, ulike former for gruppeveiledning og andre målrettede tiltak. Kommunene har sammenfallende levekårsutfordringer, som gjør det viktig at en fortsetter å fokusere på virkningsfulle tiltak for denne aldersgruppen. Vi tror vi kan etablere et miljø som er robust nok til å ivareta funksjoner knyttet til dette for NAV Agder, og ser for oss at **fagansvar for ungdomsinnsatsen** lokaliseres her.

11. Det digitale mulighetsrommet - et fremtidsbilde i forhold til levering av NAV tjenester

I forhold til digitalisering og elektroniske løsninger fremover skjer det en rivende utvikling. Vi mener det vil være svært sentralt at en i et vertskommunesamarbeid har stort fokus på digital kompetanse og bruk av elektroniske løsninger både i oppfølgingsarbeidet og i forhold til intern kommunikasjon. Det vil være viktig å være oppdatert på elektroniske og mobile løsninger i enheten, og det er tilsvarende viktig at ansattes kompetanse er høy. Det er viktig å legge til rette for at en kan møte bruker der bruker er, og tilby den veiledeningen en skal levere så brukernært som mulig. Det er da viktig at en legger til rette for løsninger som gjør det mulig for brukere som kan være digitale, å være digitale.

Arbeidsgruppen ser for seg at det kommer til å være tilstedeværelse av NAV i alle tre kommuner, og at de funksjonene det vil være viktig å ha lokalt er de funksjonene vi definerer som brukernære. Det vil også være viktig å se på om enkelte funksjoner som ikke krever geografisk nærhet til bruker, kan legges også andre steder enn ved vertskontoret. Dette vil innebære at ansatte er på ulike steder, at en i noen grad må forholde seg elektronisk til kollegaer og brukere over avstander og at dette ikke må gå ut over kvaliteten på tjenestene som ytes. Det er da viktig med møterom som både er digitale og fysiske. Det må være tilgjengelig gode muligheter for ”online-møter” i hele regionen (både mellom kollegaer og mellom ansatte og brukere), i tillegg til fysiske brukermøter. Vi tror ikke det teknisk finnes så mange begrensninger i forhold til dette, men det kreves at vi ser på digitale løsninger som en stor mulighet som vi jobber med å implementere på en forsvarlig måte.

Det som kan være en utfordring med stort fokus på digitale løsninger, er at en får et økt tilbud og en økt dialog med mennesker som strengt tatt kan klare seg selv. Dette gjennom at en er på elektroniske plattformer som er svært tilgjengelige for aktive digitale brukere. Det er da viktig at vi faktisk klarer å få til en god intern prioritering der en både makter å øke det digitale nivået til jobbsøkere som ikke er digitale nok, samt at en klarer å identifisere jobbsøkere som ikke makter å holde en digital kontakt med NAV – og følge disse opp med den fysiske tettheten de trenger.

Vi mener det er svært viktig at kommunale tjenester i NAV blir vel så digitale som de statlige, noe som også er sterke sentrale føringer. Det må foreligge mulighet for digitale søknader på de ulike kommunenes hjemmesider, en må ha et fagsystem som ivaretar det digitale mulighetsrommet og en trenger innføring av fullektronisk arkiv for alle tjenester – med en svar-ut-tjeneste. Det er svært sentralt at kommunene enes om fagsystemer som er digitale og forenkler arbeidsprosesser også på kommunal side, så vi legger til rette for en så smidig jobb som mulig knyttet til disse tjenestene.

12. Hvordan kan et vertskommunesamarbeid medføre merverdi for bruker

Vi har i dag tre kontor, med varierende drop-in-åpningstid og med utstrakt bruk av innkallinger. For enkelte kan det være vanskelig å møte NAV i drop-in-tiden, og da kan det være en trygghet at en kan møte NAV på ulike steder i regionen. Bor en på Hornnes og arbeider i Vennesla, vil en for eksempel møte det samme kontoret i Vennesla som en kunne ha møtt på Evje.

Vi tror en vertskommunemodell gir større fagmiljø, og med det økte muligheter for koordinering av tjenester. Spesialisering av forvaltningen til enhetene vil for eksempel være enklere med en viss størrelse. For brukerne av enhetene vil dette innebære muligheter for en høyere faglig standard, og mer forutsigbarhet i tjenestene, samtidig som det vil være mulig å prioritere ressurser til brukernære tjenester som bruker merker direkte. Vi tror også tilgang på mer kompetanse for de ansatte gjennom tilgang på et større faglig nettverk, gjør at en som ansatt får bedre forutsetninger til å levere gode tjenester.

Enhetene har to hovedbrukergrupper: Arbeidsgivere og arbeidssøkere:

Arbeidsgiversiden vil gjennom et vertskommunesamarbeid kunne oppleve tilgang på et mer koordinert NAV i regionen, med felles plan for markedsarbeidet og tydeligere definerte roller de ulike fagfunksjonene imellom. Vi tror det vil være mulig å møte næringslivet mer profesjonelt gjennom å bli større som fagmiljø og med et større geografisk område å dekke. Vi tror også vi gjennom å tenke større markedsmessig vil kunne svare bedre på henvendelser fra næringslivet knyttet til rekrutteringsbehov og omstillingsbistand.

Arbeidssøkerne vil kunne oppleve at vertskommune-samarbeidet gir flere og mer robuste tjenester også i forhold til overgangen til arbeid. Det vil være naturlig å se tiltaksbudsjett for hele det geografiske området i sammenheng, som gir enda bedre muligheter for prioriteringer enn i dag.

13. Mulige ulemper for de tre kommunene ved et vertskommunesamarbeid

Det kan bli en utfordring i et vertskommunesamarbeid som dette, med geografiske avstander. Det kan være en fare at en bruker uforholdsmessig mye tid i bil mellom møter, brukere og NAV lokasjoner slik at det går ut over tjenestene en skal levere. Det er da viktig at en organiserer tjenestene slik at denne tidstyven blir minst mulig. Det vil stilles krav til de ansatte om stor fleksibilitet i et vertskommunesamarbeid, både knyttet til oppgaver og oppgavefordeling. Det er et viktig poeng at en ser på arbeidsprosesser og ser etter måter å løse oppgaver på som blir en gevinst for bruker. Dette vil igjen medføre endringer i arbeidsinnhold for mange – om ikke alle – NAV veilederne. Det vil være en fare for at det stilles for høye krav til fleksibilitet og endringsvilje, og at det som resultat av dette oppstår motstand som igjen går ut over tjenestene. Det er svært viktig å ha fokus på endringsledelse for å møte dette, og dermed samarbeide med de ansatte om løsninger som gjør det enklere å levere gode tjenester i et vertskommunesamarbeid.

Kultur er viktig i alle miljøer, og kan være med på enten å bygge et samarbeid eller å undergrave et samarbeid. Vi tror det er svært viktig at det er fokus på bygging av en mest mulig ensartet kultur, slik at brukere av tjenestene faktisk møter den samme faglige tilnærmingen uansett hvem en kommer til. Det kan være krevende å jobbe opp dette dersom de ansatte sitter spredt, med for lite kontakt seg imellom.

For samarbeidskommunene i et vertskommunesamarbeid, er det klart at samarbeidet innebærer at myndighet flyttes. Samarbeidskommunen delegerer myndighet til vertskommunen, og i dette kan det innebære at rådmenn kan oppleve at de mister noe av kontrollen med tjenestene. Det er en fare for at dialogen ikke er tett nok og god nok til at en klarer å ha nok tillit til tjenesten som leveres, og det er da igjen en fare for at det oppstår uenighet mellom kommunene i forhold hva vertskommunesamarbeidet i

praksis skal innebære av faglig karakter og økonomiske konsekvenser. Det er da svært viktig at vertskommunen ved rådmannen har en svært imøtekommende innstilling til samarbeidet, der det legges vekt på å ha møtearenaer jevnlig som diskuterer vertskommunesamarbeidet både på et administrativt / faglig nivå og på et politisk nivå. Det skal lages samarbeidsavtaler mellom kommunene i et vertskommunesamarbeid, og det er viktig at en i dette avtale-arbeidet også bruker tid på å avklare formål på en skikkelig måte, samt at en har en ens oppfatning av ulike utfordringer som måtte oppstå. Det er viktig å sørge for at vi har gode internkontrollrutiner, slik at kommunene som har delegert myndighet til vertskommunen fortløpende kan trygges i at tjenestene som leveres er forsvarlige.

NAV forholder seg ikke bare til jobbsøkere og virksomheter, men også til samarbeidspartnere. Samarbeidspartnere vil være innenfor den kommunale forvaltningen (andre kommunale tjenester) og utenfor den kommunale forvaltningen (fylkeskommune, leger, sykehus, tiltaksleverandører mv). Det vil være en fare for at etablering av et vertskommunesamarbeid på dette området faktisk fører til større avstand til andre kommunale tjenester og til samarbeidspartnere. Det er da viktig at det er fortløpende dialog mellom kommunale tjenester på enhetsledernivå og avdelingsledernivå, for å avdekke utfordringer og å søke å løse disse fortløpende. For eksempel må en finne gode arenaer for samhandling på veiledernivå, slik at en mellom tjenester jobber slik at bruker av tjenestene faktisk styrkes. Et eksempel på dette, vil være samhandlingen med barnevern og skoler i forhold til å sikre gode overganger fra ungdomstid til voksenstid. Det er i et samarbeid viktig med lokalkunnskap, og det er viktig at en klarer å legge opp et faglig arbeid slik at en klarer å bevare samarbeidet og lokalkunnskapen – til det beste for bruker. Videre er det viktig at de funksjonene som skal være i hver kommune, leverer tjenester i tett dialog med kommunens øvrige tjenester. Det er alltid en fare med en omorganisering at barriærerne mellom enheter økes, og det ikke legges tilstrekkelig til rette for samhandling på tvers av enheter. Det er en reell fare for at dette også kan skje i denne prosessen, om en ikke er tilstrekkelig oppmerksom på dette. Vi vet det er en bekymring blant enkelte ansatte knyttet til utøvelsen av det sosialfaglige arbeidet. Arbeidsgruppen mener det er viktig å ha fokus på brukere som er lite selvgående og som trenger tett oppfølging, ikke bare knyttet til sosiale tjenester men knyttet til alle oppfølgingstjenester. Målet må være at også brukere som oppleves svakt fungerende får bedre tjenester gjennom vertskommunesamarbeidet, og ikke dårligere.

Det er viktig at den enkelte innbygger har en opplevelse av at NAV er tilstedeværende i kommunen. I et vertskommunesamarbeid er det derfor viktig at en er tydelig på hva NAV er i kommunen. Lovpålagte tjenester skal leveres forsvarlig som tidligere, og prioriteringer skal gjøres i tråd med kommunenes og NAVs føringer og enhetens virksomhetsplan. Det er viktig både at «NAV skiltene ikke tas ned i kommunene», og at det er forutsigbart hvordan tjenester leveres til innbyggerne. Det er her viktig å være klar over at Vennesla er den store parten i vertskommunesamarbeidet, og at en må ha fokus på at en tross i størrelsesforskjell må ha likeverdige parter i dette samarbeidet. De mindre kommunene må ha en forutsigbarhet i forhold til at et samarbeid ikke gir dårligere tjenester og overkjøring fra Vennesla. Videre må Vennesla oppleve at samarbeidet også gir merverdi for innbyggerne i Vennesla, slik at samarbeidet ikke medfører en belastning.

14. Mulige konsekvenser for de tre kommunene ved å stå alene

NAVs «regionsreform» / Stortingsmelding 33 (2015/2016) innebærer nedbygging av fylkesledd, og oppbygging av lokalkontor. Dette innebærer at en flytter ut oppgaver og funksjoner til lokalkontorene, dersom de faglig og administrativt er i stand til å ivareta oppgavene og funksjonene.

Små NAV enheter vil slik vi forstår det ikke være i stand til å tiltrekke seg funksjoner og oppgaver, og vil ha vansker med å levere mange av tjenestene på egen hånd. Dette vil igjen innebære at en må basere seg på fagmiljøer andre steder for å kunne tilby innbyggerne sine gode nok tjenester. Arbeidsgruppen mener særlig sårbare grupper vil være skadelidende knyttet til dette, da disse i størst grad har nytte av

spesialiserte funksjoner som jobbspesialister, kartleggingsmiljøer, arbeidsrådgivning og inkluderingstjenester.

For de små kontorene / kommunene er det i dag en utfordring å ha store nok fagmiljø til å opprettholde en tilstrekkelig kompetanse på de ulike områdene. Et større fagmiljø vil kunne avhjelpe dette, gjennom å gjøre enkelttjenestene mindre sårbare.

For publikum / brukerne av tjenestene, er arbeidsgruppen overbevist om at en på sikt vil kunne oppleve at det ved små NAV enheter er mindre tilgang på virkningsfulle tiltak i forhold til overgangen til arbeid, enn det en har i større nabokommuner. Eksempler på tiltak som vil være «lengre borte» og vanskeligere å leve om en står alene i tillegg til det som tidligere er nevnt, er tverrfaglig samarbeid rundt krevende enkeltsaker, omstillingsbistand og rekrutteringsbistand til næringslivet og tilgangen på relevante arbeidsmarkedstiltak.

15. Økonomiske og administrative konsekvenser av et vertskommunesamarbeid

Den driftsmessige situasjonen til NAV kontorene i de tre kommunene i dag, er at alle NAV kontorene har en blanding av kommunalt og statlige ansatte. Fordeling av de statlige ansatte er gjort ut fra fordelingsmodeller i de to fylkene, som frem til og med 2018 ikke er koordinert mellom fylkene. Fra og med 2019 vil NAV Vest-Agder og NAV Aust-Agder bli endret til NAV Agder – og en vil fra dette tidspunktet ha en bedre koordinering av fordelingen av statlige årsverk. Det er per i dag usikkert hvilke konsekvenser det vil ha for kommunene å være i et vertskommunesamarbeid vs å være utenfor et vertskommunesamarbeid, men samtidig vet en at Stortingsmeldingen blant annet tar bort garantien små kommuner har hatt i forhold til bemanning av NAV kontorene noe som trolig innebærer at det fra statlig side vil være lite ressurser igjen i små kommuner.

På kommunal side innebærer et vertskommunesamarbeid som hovedregel at vertskommunen leverer tjenester på vegne av samarbeidskommunene, med bakgrunn i en samarbeidsavtale. Dette vil da foregå slik at vertskommunen tar på seg det faglige ansvaret for tjenestene i samarbeidet, og samtidig tar på seg arbeidsgiveransvaret for de ansatte i tjenestene. Det er viktig da at en er svært oppdatert på hva den personalmessige situasjonen er ved inngangen til samarbeidet, og tallfester dette tydelig. I utgangspunktet vil hver kommune gå inn med de ansatte som er i tjenestene i dag, og dette vil være et grunnlag for en avtale rundt driften av enheten. Det er vesentlig at det blir et godt og forsvarlig omstillingsløp knyttet til de ansatte som berøres av dette.

Det som er spesielt med et NAV vertskommunesamarbeid, er et vertskommunen må ha en samarbeidsavtale (inkludert en driftsavtale) med samarbeidskommunene (avtale 1) som regulerer samarbeidet mellom Vennesla, Iveland og Evje og Hornnes. Videre må Vennesla kommune ha en samarbeidsavtale mellom Vennesla kommune og NAV Agder om samarbeidet om (og driften av) vertskontoret (avtale 2). En må da i avtale 1 være omforent i forhold til i hvilken grad Vennesla kommune representerer de øvrige kommunene i avtale 2. Det må også være tydelig i avtale 2 hvordan Vennesla kommune ivaretar de øvrige kommunene i samarbeidet knyttet til NAV tjenester.

I forhold til lokasjoner, er situasjonen i dag ulik de tre kommunene imellom. NAV Evje og Hornnes og NAV Iveland er begge i lokasjoner som eies av kommunen, og som det er begrenset med løpende kostnader ved fra kommunens side. Ved begge lokasjonene er staten ved NAV Aust-Agder leietaker og blir fakturert for driftskostnader. Vennesla kommune leier lokaler eksternt til NAV Vennesla, og har per i dag to private leieavtaler som rommer enheten. Staten ved NAV Vest-Agder bidrar til dette gjennom at de blir fakturert for deler av dette. Kommunen vil fra et tidspunkt i 2019 flytte til Hunsøya næringshage – og en ny privat avtale. Nye lokaler ved Hunsfos næringspark er anskaffet før en startet diskusjonen rundt et mulig vertskommunesamarbeid. Arbeidsgruppen mener et vertskommunesamarbeid vil

innebære behov for noe mer areal i Vennesla, for å kunne ta høyde for et NAV samarbeid. Vi tenker her på bedre mulighet til å samle ansatte, bedre mulighet for ansatte lokalisert andre steder til periodevis å jobbe i Vennesla samt bedre muligheter til å drive internopplæring. Til orientering inneholder tilbudet fra Hunsfos næringspark til Vennesla 1500 m², mens det i tilbudet også foreligger mulighet til å utvide med ca 450 m² – som har en kostnadsside en må se på.

Det er viktig at alle parter i et samarbeid er klar over kostnadsutfordringer spesielt knyttet til lokaler, samtidig som det er viktig at behovet for funksjonelle og riktig lokaler gir bedre muligheter til å lykkes med samfunnsoppdraget.

Det er viktig at en i et vertskommunesamarbeid har tilstrekkelig fokus på ledelse, og at de ansatte har tilstrekkelig tilgang på operative ledere. Det ene arbeidsgruppen her mener er viktig, er at en tar stilling til hvor mange operative ledere / avdelingsledere en trenger for å kunne ivareta den daglige ledelsen, samt hvilke administrative funksjoner en trenger for å kunne frigjøre tid til ledelse. Slik situasjonen er i dag, har de tre kommunene hver sin NAV leder som har det øverste faglige og administrative ansvaret for tjenestene i NAV kontoret. Det er ingen av NAV enhetene som har avsatt ressurser til merkantile funksjoner, noe som gjør at NAV leder har en funksjon som i stor grad består av merkantilt arbeid. Ved de mindre enhetene, er NAV leder involvert i tjenester på brukernivå i større grad enn hva tilfellet er i Vennesla.

Arbeidsgruppen ser en fare i at det blir satset for lite på ledelse i en eventuell ny organisasjon, og anser det som svært viktig at en enes i vertskommunesamarbeidet om noen viktige prinsipper knyttet til ledelse:

- Operativ leder / avdelingsleder bør ikke ha mer enn 14 ansatte direkte under seg.
- Enhetsleder bør ha en stabsfunksjon (HR og administrasjon) tilknyttet seg, som avlaster enhetsleder og avdelingsledere i forhold til rene merkantile/ administrative oppgaver
- Det bør etableres tydelige fag-koordinatorfunksjoner for ulike fagområder i dialog med de ansatte – så fagansvar er tydelig delegert

Det er viktig å være klar over at et partnerskap er en krevende driftsform, og at et partnerskap i et vertskommunesamarbeid ytterligere kompliserer ledelse. Videre er det et stort mangfold i oppgaver knyttet til et NAV kontor, og det er svært store forventninger til ledelsen både fra oppdragsgiverne/ eierne, fra brukerne og fra de ansatte. Det er da viktig at det faktisk er mulig å praktisere overordnet ledelse, og at de ansatte faktisk opplever at de har en tilstedeværende ledelse. Per i dag har de tre enhetene til sammen i underkant av 60 ansatte – noe som etter modellen over gir et behov for ledelse på:

- Enhetsleder 1 årsverk + «stab» for eksempel 1 årsverk
- Avdelingsledere 4 årsverk
- Koordinatorfunksjoner – må diskuteres og avgjøres sammen med de tilsatte, ut fra hva som er hensiktsmessig

Dagens kommuner	Ansatte (årsverk)	Ledelse (inkludert i årsverkene)	Kommunale tjenester (årsverk) utover min.loesning.	Merkantilt / stab
Vennesla	Ca 19 stat Ca 24 kommune	Leder To avdelingsledere	Flyktning 10,4 Bostøtte 0,4 Startlån 0,6	Ingen
Evje og Hornnes	Ca 3,1 stat Ca 3,6 kommune	Leder	Bostøtte Bolig 0,2	Ingen
Iveland	Ca 1,7 stat Ca 4 kommune	Nei	Rus 0,35 Bostøtte Startlån Flyktning 1,5	Ingen
Vertskommunemodell	Matematikk	Ønske om ledelse	Ønske om merkantil funksjon	Økonomisk konsekvens
	Stat ca 24 Kommune ca 31 Sum ansatte stat + kommune = ca 55 Kommentar: Dette er en ren matematisk beregning – og ikke nødvendigvis helt riktig i forhold til realiteten i budsjettene fremover. Hva som faktisk er situasjonen, må en ta når stillingsbudsjettene for 2019/2020 er klare i stat og kommune.	Leder 100% Avdelingsledere 400% (dvs under 15 medarbeidere per avdelingsleder)	100%	Det vil være naturlig at en finner en fordelingsmodell mellom NAV og vertskontor, der ledelse og merkantil funksjon inngår i kostnadsdelingen. Videre må det i forhandlingen mellom vertskommune og samarbeidskommuner tas hensyn til behovet for tilstrekkelig ledelse, i tillegg til kapasitet til tjenester.

Andre administrative ordninger som er drøftet i arbeidsgruppen, er behovet for gode digitale løsninger og behovet for billøsninger / transportløsninger. Per i dag har NAV Vennesla følgende billøsning:

- To statlige leasingbiler for jobbspesialister
- To kommunale biler avsatt til arbeidet med flyktninger
- En communal bil i hovedsak avsatt til Teamet / aktivitet som vilkår for sosialhjelp
- To elektriske kommunale biler disponible for booking for øvrige ansatte.

De to andre NAV kontorene har ikke egne biler, men de ansatte skriver km for bruk av sine biler i tjenesten.

Vi mener det er viktig at det er tilstrekkelig med biler til å kunne være mobile nok i utøvelsen av arbeidet. Vi tror det vil være viktig å prioritere biler til utøvelse av markedsarbeidet spesielt, og for å gjøre det praktisk enkelt å gjennomføre møtevirksomhet i bedrift og i de andre kommunene. Vi vet ikke helt hvordan dette bør løses, men bør være gjenstand for drøftinger både mellom stat og kommune, og mellom vertskommune og samarbeidskommuner.

I forhold til tjenester (spesielt her sosiale tjenester som er den største og mest kostnadskrevende tjenesten), foreslås at det anskaffes fagsystem som har tilstrekkelig funksjonalitet til at behovet for digitalisering kan ivaretas. Vennesla kommune har vært i dialog med fagsystem-leverandører, og ser at det vil være mulig å levere tjenester fra et felles system, der en i systemet klarer å splitte tjenester så de økonomisk og forvaltningsmessig belastes riktig kommune. Dette vil være kostnadsbesparende (i form av lisenser mv) for alle kommunene i dette samarbeidet, ifølge leverandør.

16. Kort vurdering av andre kommunale tjenester – utover minimumsløsning

Arbeidsgruppen er enig i at utredningen i hovedsak gjelder minimumsløsningen i NAV, og diskusjonen i dokumentet for øvrig er først og fremst innrettet i forhold til dette. Når det gjelder øvrige kommunale tjenester, er arbeidsgruppen enige om dette:

- Bostøtte fra Husbanken bør inngå som tjeneste i et vertskommunesamarbeid. Dette er også anbefalingen fra Husbanken.
- Startlån fra Husbanken bør ikke inngå i tjenesten (har konsekvenser for Vennesla og Iveland)
- Rusttjenester bør ikke inngå i tjenesten (har konsekvenser for Iveland)
- Boligtildeling bør ikke inngå i tjenesten (har konsekvenser for Evje og Hornnes)
- Gjeldsrådgiver bør ikke inngå i tjenesten – da dette er nært knyttet til råd og veiledning etter Lov om sosiale tjenester i NAV

Strekpunktene over anbefales gjeldende for alle kommunene i samarbeidet.

Særskilt om bosetting og oppfølging av flyktninger:

Arbeidsgruppen mener det er gode faglige argumenter for å legge til rette for at tjenester for flyktninger lokaliseres organisatorisk i vertskontoret, ut fra ønsket om høyest mulig fokus på arbeid for denne prioriterte gruppen. Samtidig er vi usikre på hvordan tjenestene skal inngå i det formelle vertskommunesamarbeidet. Bosetting og oppfølging av flyktninger er ikke-lovpålagte tjenester som per i dag leveres etter anmodning fra IMDI. Det gjøres politiske vedtak om bosetting i alle kommuner ut fra anmodninger hvert år, og det er staten ved IMDI som avgjør nivået på bosettingen i kommunene. Vedtaket har en direkte økonomisk konsekvens for den aktuelle kommunen.

Vi tror dette kan skape uro og mulig uforutsigbarhet i vertskommunesamarbeidet, og det anbefales en egen utredning av hvordan dette kan gjennomføres. Samtidig mener vi som nevnt at det er gode faglige argumenter for at NAV er utgangspunktet for bosetting og programrådgivning, slik at vi er sikre på at det foreligger en god arbeidsretting i oppfølgingen fra den enkelte flyktningen bosettes i hver kommune. Det er et ønske i arbeidsgruppen at en legger til rette for en administrativ ordning der flyktningarbeidet er underlagt NAV – vertskontoret, men som egen samarbeidsavtale mellom kommunene – og økonomisk uavhengig av samarbeidsavtalen i vertskommunemodellen, slik at det er enklere å styre tjenesten også ved fallende inntekter til kommunene – uten at det går ut over øvrige tjenester i NAV kontoret. Det anbefales at en undersøker andre kommuners valg knyttet til flyktningarbeid før en bestemmer seg i dette vertskommunesamarbeidet. Her kan en for eksempel sjekke med nye Lindesnes kommune hva deres utredning viser, samt sjekke ut hva en har diskutert i Lister-samarbeidet.

17. Mulige invitasjoner fra andre kommuner – hvordan forholder vi oss til det?

Arbeidsgruppa er klar over det kan komme en formell henvendelse fra andre kommuner om å delta i et vertskommunesamarbeid. Arbeidsgruppa har ikke prinsipielle innvendinger til en utvidelse av et vertskommunesamarbeid, forutsatt at dette ikke medfører reduserte tjenester for innbyggerne i våre tre kommuner. Det er en fordel om dette landes kjapt, så eventuelle nye kommuner tiltrer de kommende arbeidsgruppene så tidlig som mulig.

Arbeidsgruppa mener ellers det er gjort en grundig utredning knyttet til mandatet som ble gitt denne arbeidsgruppa, og mener en ny full utredning ikke vil være hensiktsmessig om det kommer formelle forespørslar. Arbeidsgruppa mener det ved henvendelser fra andre kommuner om deltagelse i et

vertskommunesamarbeid med Vennesla som vertskommune, må vurderes fra de tre kommunenes side om vi har tro på at utvidelse av samarbeidet ytterligere vil styrke tjenestene til innbyggerne eller ikke. Arbeidsgruppa mener også en ved utvidelse av samarbeidet geografisk, vil gi behov for å se på operativ ledelse igjen, da ledelse over større geografiske avstander vil være krevende.

18. Konklusjon – og anbefaling til styringsgruppa

a. Hva anbefaler arbeidsgruppa konkret

Arbeidsgruppa er enstemmige i forhold til at det anbefales en vertskommunemodell for NAV for kommunene Vennesla, Iveland og Evje og Hornnes.

Vi anbefaler at innholdet i vertskontoret er minimumsløsningen for NAV – med tillegg for saksbehandling av bostøtte og gjeldsrådgivning. Arbeidsgruppen anbefaler en egen utredning av hvorvidt flyktningefeltet skal inngå i vertskontorsamarbeidet, da en faglig ser sterke holdepunkter for en slik løsning.

b. Forslag til videre prosess

Det anbefales at det forberedes en politisk sak, som anbefaler etablering av et vertskommunesamarbeid om NAV tjenester for de tre kommunene.

VERTSKOMMUNESAMARBEID - KOMMUNEOVERLEGE

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
000/G21/&8 5	2015/354	Ellen Ubostad Haaland	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:		MØTEDATO:
18/106	Kommunalutvalet		27.11.2018
18/60	Kommunestyret		13.12.2018

Bakgrunn:

Kommunane Marnardal, Audnedal, Åseral og Hægebostad har sidan 2015 hatt felles kommuneoverlege. Kommuneoverlegen er tilsett i ei 80% stilling med Åseral som vertskommune. Kvar kommune betaler for kvar si 20% stilling.

Marnardal kommune har varsle oppseiling av avtalen med grunngjeving i kommunesamanslåing av Marnardal kommune, Mandal kommune og Lindesnes kommune til nye Lindesnes kommune.

Vurdering:

Det har vore positivt og hatt stor verdi for samlede kommunar å ha kommuneoverlege med samfunnsmedisinsk kompetanse i ei stor stilling. Dette har mellom anna sikra ein god fagleg kontinuitet.

Når Marnardal kommune går ut av avtalen, og nye Lindesnes kommune vert samla, er det både naudsynt og ønskjeleg å sjå på nye løysingar for å halde på den kompetansen og kontinuiteten kommunen har i dag.

På grunn av kommunesamanslåing av Audnedal kommune og Lyngdal kommune til nye Lyngdal kommune, er det grunn til å vurdere korleis, eller om, denne avtalen skal halde fram etter 1. januar 2020.

Det er naturleg å fortsette samarbeidet med Hægebostad kommune som skal stå aleine etter 1. januar 2020.

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	X	
Investeringsbudsjett		
Driftsbudsjett	X	
Lokale planar	X	
Arealplanar		
Regionale/statlege planar		
Likestilling	X	
Barn og unge sin representant i plansaker		

Barne- og ungdomsråd		
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne		
Arbeidsmiljøutval	X	
Administrasjonsutval	X	
Folkehelsa	X	

Framlegg til vedtak:

- *Avtalen med Hægebostad kommune om felles kommuneoverlege held fram som i dag.*
- *Avtalen med Marnardal kommune om felles kommuneoverlege vert sagt opp, med verknad frå og med 1. januar 2020.*
- *Avtalen med Audnedal kommune om felles kommuneoverlege vert sagt opp med verknad frå og med 1. januar 2020. Det er ønskjeleg å, saman med vår kommuneoverlege, sjå på om det er mogeleg/ønskjeleg å samarbeide med nye Lyngdal kommune om felles kommuneoverlege, og/eller andre samarbeidspartar.*

Saksprotokoll i Kommunalutvalet - 27.11.2018

Framlegg til tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding:

- *Avtalen med Hægebostad kommune om felles kommuneoverlege held fram som i dag.*
- *Avtalen med Marnardal kommune om felles kommuneoverlege vert sagt opp, med verknad frå og med 1. januar 2020.*
- *Avtalen med Audnedal kommune om felles kommuneoverlege vert sagt opp med verknad frå og med 1. januar 2020. Det er ønskjeleg å, saman med vår kommuneoverlege, sjå på om det er mogeleg/ønskjeleg å samarbeide med nye Lyngdal kommune om felles kommuneoverlege, og/eller andre samarbeidspartar.*

Parter i saka:

Kopi til:

SAMARBEIDSAVTALE MELLOM ÅSERAL KOMMUNE OG AGDER POLITIDISTRIKT

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
026	2018/682	Kjell Gunnar Olsen	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:		MØTEDATO:
18/61	Kommunestyret		13.12.2018

Vedlegg:

- 1 Samarbeidsavtale mellom Åseral kommune og Agder politidistrikt

Bakgrunn:

Det vert utarbeida ein samarbeidsavtale mellom Åseral kommune og Agder politidistrikt. Framlegg til avtale fylgjer vedlagt saka.

Vurdering:

--

FYLGJANDE VURDERINGER ER GJORT UNDER SAKSHANDSAMINGA:	RELEVANT:	IKKJE RELEVANT:
Økonomiplan	X	
Investeringsbudsjett		X
Driftsbudsjett	X	
Lokale planar		X
Arealplanar		X
Regionale/statlege planar		X
Likestilling		X
Barn og unge sin representant i plansaker		X
Barne- og ungdomsråd		X
Fellesråd for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne		X
Arbeidsmiljøutval		X
Administrasjonsutval		X
Folkehelsa	X	

Framlegg til vedtak:

Åseral kommunestyre vedtek framlegg til samarbeidsavtale mellom Åseral kommune og Agder politidistrikt.

Kopi til:

Agder politidistrikt v/Odd Arvid Johannesen – arvid.johannesen@politiet.no

Samarbeidsavtale

mellan Åseral kommune og Agder politidistrikt

Innhold

Innledning /formål	2
Politikontakten	2
Politiråd.....	2
SLT (samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak).....	3
Forventninger til samarbeid	3
Spesielle fokusområder	3
Administrative forhold	3
Evaluering	3

Innledning /formål

Videreutvikling av det forebyggende arbeidet er en av de viktigste kvalitative endringene som gjennomføres i Nærpolitireformen og skal derfor ha stort fokus. Det skal utarbeides en gjensidig forpliktende avtale mellom politidistriktet og kommunene om tjenestetilbud, politikontaktens rolle, politiråd og SLT.

Det er nødvendig med gjensidige forpliktelser for at det forebyggende arbeidet skal fungere best mulig. Vi ønsker derfor også å beskrive hva kommunene kan bidra med i dette samarbeidet. Avtalen skal regulere arbeidet på både operativt og strategisk nivå. Avtalen skal tilpasses behovet i hver enkelt kommune, men stort sett omhandle de samme temaene.

Tjenestetilbuddet skisserer hva innbyggerne skal kunne forvente av politidistriktet og lokalt politi. Samarbeidsavtalen kan beskrive beredskap, forebygging, responstid, åpningstider, m.m.

Politikontakt/politiråd er en av nærpoltireformens seks prioriterte funksjoner og skal implementeres fullt og helt i løpet av 2018. Det er viktig å huske på at denne funksjonen skal inngå som et viktig tannhjul i den nye kunnskapsstyrte modellen. Det blir en viktig del av helheten. Forebyggende tjeneste skal knyttes tett sammen med politiets øvrige oppgaver i en sammenhengende kjede av tiltak for trygghet og kriminalitetsbekjempelse.

Politikontakten

Ta utgangspunkt i politikontaktens hovedoppgaver:

- Sørge for oppfølging av kriminalitetsforebyggende strategi og politiet sin nærpoltirolle.
- Være pådriver for at politiråd og SLT-samarbeid fungerer i aktuelle kommuner.
- Være et av de viktigste kontaktpunktene mellom politiet, befolkningen og de ulike aktørene i den enkelte kommune.
- Gi råd om og følge opp rett bruk av kriminalitetsforebyggende metoder og tiltak.
- Være et supplement til det øvrige kriminalitetsforebyggende arbeidet i kommunene.
- Politikontakten vil være en viktig innhenter av informasjon. De vil være bindeleddet ut til kommunene, næringsliv og frivillige med hensyn til hva som rører seg.

For å oppnå dette må politikontakten være en pådriver til at politiet:

- Sørger for kunnskapsdeling og erfaringsutveksling mellom politiet og kommunene.
- Presenterer politiets etterretningsprodukter for kriminalitetsbildet (trendutvikling) i den enkelte kommune og sammenholde det med kommunenes egne analyser og funn.
- Har god lokalkunnskap, nødvendige fullmakter og stor tillit i lokalsamfunnet.
- Etablerer kontakt med andre offentlige myndigheter, næringsliv, interesseorganisasjoner, frivillige foreninger og andre sentrale aktører.

Politikontakten blir spesielt viktig i de kommunene som mister lensmannskontoret. Der skal vi etablere et tilbud hvor politikontakten er til stede i kommunen etter avtale med den enkelte kommune.

Det er nødvendig med tett samarbeid med den ordinære patruljetjenesten. Politikontakten skal legge inn forhåndsplanlagte, kunnskapsstyrte oppdrag i PO (politioperativt system).

Politikontakten for Åseral kommune er f.t. Odd Arvid Johannessen.

Politikontakten møter bl.a etter avtale på følgende:

- Politiråd
- Faste møter med SLT-koordinator, ledergruppen i Åseral kommune og Barnevern Sør.

Politiråd

Det skal etableres politiråd i alle kommuner. Politi og kommune har et felles ansvar for at dette fungerer. Politirådet ledes av ordføreren. SLT-koordinatoren fungerer som tilrettelegger og sekretær. Både politiet og kommunene skal spille inn saker til politirådet.

Det vil være naturlig at både tjenesteenhetsleder og politikontakten representerer politiet i møtene. Politirådet er et beslutningsdyktig overordnet organ som skal håndtere strategiske problemstillinger. Det vil være naturlig at politikontakten er det utførende ledet på vegne av politiet.

Kommunen og politiet forplikter seg til å følge opp de beslutninger politirådet fatter.

Det bør settes opp en møteplan for 1 år om gangen – minimum 2 møter i året.

Faste deltagere fra kommunen:

- Ordfører
- Rådmann
- Kommunalsjef for avdeling Drift og Utvikling og avdeling Oppvekst og Levekår.
- SLT-koordintaor
- Andre etter ønske/behov

SLT (samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak)

Åseral kommune sikrer kommunal ressurs til SLT-arbeidet. SLT-koordinator skal medvirke til å etablere et tett og formalisert samarbeid oppimot lokalt politi og andre sentrale offentlige og frivillige ressurser.

Forventninger til samarbeid

Samarbeidet med kommunene er gjensidig og det vil være forventninger begge veier. Det er viktig at initiativ fra politiet tas videre til politisk behandling. For eksempel i forhold til politivedtekter, barnevern, trafikale forhold og rus-politisk handlingsplan.

Spesielle satsingsområder

- Kriminalitet- og rusforebyggende tiltak.
- Kjernegrupper i skolen.
- Trafiksikkerhet – bl a i samarbeid med 0-visjon og inkludert motorisert ferdsel i utmark.
- Forebyggende besøk i barnehage og skole.
- Politiet skal varsle ordfører eller rådmann ved alvorlige hendelser i kommunen og overfor innbyggere fra Åseral kommune.

Administrative forhold

Denne avtalen gjelder for 2019, og prolongeres automatisk for 1 år av gangen dersom partene er enige om ikke å endre avtalen.

Evaluering

Politikkontaktordningen må evalueres løpende og nødvendige tilpasninger gjennomføres underveis, og samarbeidsavtalen må evalueres årlig. Det vises også til utgitt veileder fra Politidirektoratet for evaluering av politirådet.

Leder tjenesteenhet

Ordfører

Politikkontakt

Rådmann

ORIENTERINGAR

ARKIVKODE:	SAKSNR.:	SAKSHANDSAMAR:	SIGN.:
C83	2018/17	Janne Thorsland Elvenes	
UTV.SAKSNR.:	UTVAL:		MØTEDATO:
18/62	Kommunestyret		13.12.2018